

**UCHWAŁA NR XC.605.2023
RADY MIEJSKIEJ W KUNOWIE**

z dnia 30 marca 2023 r.

w sprawie uchwalenia "Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030"

Na podstawie art. 18 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 6 i 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40), w związku z art. 3 pkt 3 oraz art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225), uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030”, stanowiącą załącznik nr 1 oraz 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy w Kunowie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Kunowie

Piotr Bek

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XC.605.2023
Rady Miejskiej w Kunowie
z dnia 30 marca 2023 r.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY KUNÓW NA LATA 2021 – 2030

KUNÓW 2022 r.

1.	Wprowadzenie	5
2.	Wnioski z opracowanej diagnozy społeczno – gospodarczej miasta i gminy Kunów w okresie 2014 – 2020	11
2.1.	Ogólny obraz Miasta i Gminy Kunów wyłaniający się z opracowanej diagnozy. Podsumowanie opracowanej diagnozy wg. poszczególnych obszarów objętych analizą.	11
	▪ Wyniki opracowanej diagnozy w oparciu o Monitor Rozwoju Lokalnego	15
	▪ Wnioski wynikające ze zmian demograficznych	21
	▪ Wnioski wynikające z oceny sytuacji gospodarczej gminy	27
	▪ Wnioski wynikające z oceny potencjału, posiadanych zasobów i jakości infrastruktury publicznej	31
	▪ Wnioski wynikające z oceny potencjału kulturowego, sportowego i rekreacyjnego oraz oferty spędzania wolnego czasu	35
	▪ Wnioski wynikające z potrzeb polityki społecznej i zdrowotnej	36
	▪ Wnioski wynikające z oceny kapitału społecznego i poziomu edukacji mieszkańców	38
	▪ Wnioski wynikające z oceny poziomu bezpieczeństwa mieszkańców	40
	▪ Wnioski wynikające z oceny sytuacji finansowej gminy i zdolności do rozwoju	42
	▪ Wnioski z oceny sytuacji gminy przedstawionej przez mieszkańców, głównych interesariuszy strategii	43
3.	Analiza strategiczna [SWOT] Miasta i Gminy Kunów	45
4.	Wizja rozwoju Miasta i Gminy Kunów	55
5.	Kierunki rozwoju strategicznego	60
5.1.	Cele rozwoju Miasta i Gminy Kunów.....	60
5.2.	Matryca rozwoju strategicznego Miasta i Gminy Kunów	72
6.	Model struktury funkcjonalno – przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	84
6.1.	Wody powierzchniowe i zbiorniki wodne	84
6.2.	Wody podziemne.....	84
6.3.	Plany zarządzania ryzykiem powodziowym.....	85
6.4.	Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy	87
6.5.	Plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy	94
6.6.	Model struktury funkcjonalno - przestrzennej.....	99
6.7.	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.	105
7.	Obszary strategicznej interwencji	108
7.1.	OSI na poziomie krajowym.	108
7.2.	OSI na poziomie regionalnym.....	108
7.3.	OSI na poziomie lokalnym/gminnym.....	110
8.	System realizacji strategii	114
8.1.	System wdrażania Strategii	114
8.2.	System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii	131
8.2.	Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii.....	134

Szanowni Państwo,

Opracowana Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030 stanowi podstawowy dokument strategiczny naszej gminy, według którego będziemy prowadzić działania przyczyniające się do rozwoju naszej lokalnej społeczności. Głównym celem przyjętych kierunków działań jest podniesienie jakości życia na terenie naszej gminy dla obecnych i przyszłych jej mieszkańców.

Wierzę, że zaplanowane w strategii działania przyczynią się do osiągnięcia zamierzonych efektów, które utrwalą i podniosą rangę naszej gminy, jako ważnego ośrodka mieszkaniowego i gospodarczego, z ciekawą ofertą spędzania wolnego czasu na obszarze powiatu ostrowieckiego, ale również regionu świętokrzyskiego. Wierzę również, że realizacja przyjętej strategii przyczyni się do poprawy i usprawnienia układu komunikacyjnego, zapewni dla wszystkich mieszkańców sprawną i funkcjonalną infrastrukturę publiczną, a także wpłynie na rozwój gminy w obszarze gospodarczym, społecznym i turystycznym. Dziękuję wszystkim, którzy przyczynili się do powstania niniejszego opracowania, w szczególności Zespołowi ds. opracowania Strategii, który koordynował pracę nad formalnym przygotowaniem dokumentu. Zapraszam wszystkich mieszkańców, przedsiębiorców, społecznych liderów, radnych i sołtysów do włączenia się w proces realizacji strategii, bowiem jej końcowy sukces: nasze „wspólne dobro”, uzależniony jest od nas wszystkich.

Lech Łodej

Burmistrz Miasta i Gminy w Kunowie

Dokument powstał na zlecenie **Urzędu Miasta i Gminy w Kunowie** w oparciu o społeczną diagnozę problemów i potrzeb oraz zorganizowane warsztaty planowania strategicznego.

W analizie potrzeb wykorzystano materiały ze spotkań warsztatowych, opracowane fiszki projektowe i planowane do realizacji przedsięwzięcia przedstawione przez zainteresowane realizacją strategii grupy interesariuszy z terenu Miasta i Gminy Kunów.

Opracowujący: Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030 we współpracy z lokalnymi liderami i przedstawicielami poszczególnych grup interesariuszy z terenu miasta i gminy Kunów oraz firmą hitprojekt.

Kunów, sierpień 2022 r.

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy stanowi podstawowy dokument planowania strategicznego w gminie. Jest dokumentem nadrzędnym względem pozostałych dokumentów tzw. operacyjnych, projektowych. W praktyce strategia przyjmuje dwie postaci: niematerialną i materialną. Strategia tworzy ramy rozwoju lokalnego¹.

Do celów opracowanej strategii rozwoju lokalnego należy:

- 1) kierunkowanie polityki rozwoju gminy;
- 2) pozyskiwanie środków zewnętrznych;
- 3) wymiar integracyjny strategii.

Do podstawowych przesłanek opracowania strategii należy

- potrzeba dostosowania kierunku rozwoju do zmieniających się uwarunkowań,
- dostępność środków zewnętrznych i niewystarczające własne zasoby finansowe,
- zabezpieczenie średnio i długookresowych ustaleń na podstawie kompromisu wśród społeczności,
- mobilizacja społeczności do współrealizacji strategii.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kunów opracowana została na podstawie:

- ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 oraz z 2022 r. poz. 1079),
- ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40),
- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 i 2389),
- poradnika praktycznego opracowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej,
- **uchwały nr LVII.362.2021 Rady Miejskiej w Kunowie z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.**

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kunów opracowana została zgodnie z przyjętą uchwałą nr LVII.362.2021 Rady Miejskiej w Kunowie, w zgodności z przyjętą nowelizacją ustawy o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju i ustawy o samorządzie gminnym. Nowelizacja ustawy wprowadziła szczegółowe regulacje w zakresie opracowania strategii rozwoju lokalnego:

- wymagana jest uchwała rady gminy, określająca szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb jej konsultacji,
- wymogi w zakresie konsultowania projektu strategii z sąsiednimi gminami i ich związkami oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,

¹ Poradnik praktyczny przygotowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej;

- wymogi w zakresie opiniowania przez zarząd województwa w zakresie zgodności z zasadami regionalnej polityki przestrzennej określonej w strategii rozwoju województwa,
- konieczność przeprowadzenia ewaluacji *ex ante*.

oraz wytyczne merytoryczne:

- model struktury funkcjonalnoprzestrzennej gminy,
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy,
- ramy finansowe strategii.

Przedstawione powyżej regulacje zostały ujęte w opracowanej strategii rozwoju. Zgodnie z regulacjami powyższymi, przedstawionymi ustawami i przyjętą uchwałą Rady Miejskiej w Kunowie, zakres prac nad strategią przyjęto według poniżej zamieszczonego procesu:

Etapy opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów:

- 1) opracowanie diagnozy społeczno – gospodarczej gminy, następnie opracowanie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, przygotowanej na potrzeby strategii;
- 2) wypracowanie założeń programowych Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030:
 - 2.1 Określenie celów i kierunków działań oraz oczekiwanych rezultatów i wskaźników;
- 3) wypracowanie założeń funkcjonalno-przestrzennych Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030:
 - 3.1 Określenie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
 - 3.2 Charakterystyka obszarów strategicznej interwencji zawartych w strategii rozwoju województwa i fakultatywnie określenie obszarów strategicznej interwencji gminy, wraz z zakresem planowanych działań;
- 4) wypracowanie założeń wdrożeniowych Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030:
 - 4.1 Określenie systemu realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030, w tym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych;
 - 4.2 Określenie ram finansowych i źródeł finansowania;
- 5) opracowanie projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030, zgodnego z przepisami, standardem i spójnego z wytycznymi dokumentów nadrzędnych.
- 6) konsultacje projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 – dokument podlega konsultacjom w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy, a także z właściwym Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie:
 - 6.1 Ogłoszenie co najmniej na stronie internetowej gminy informacji o konsultacjach, terminie i sposobie przekazywania uwag do projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 oraz terminie i miejscu spotkań konsultacyjnych. Informacja może zostać opublikowana

- również w prasie o zasięgu lokalnym – ogłoszenie zawiera dodatkowo informację o adresie strony internetowej, na której zamieszczono projekt,
- 6.2 Przeprowadzenie konsultacji;
- 6.3 Przygotowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji, zawierającego w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, oraz jego publikacja co najmniej na stronie internetowej gminy;
- 7) opiniowanie projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 – przekazanie projektu strategii zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa;
- 8) przygotowanie projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 po uwzględnieniu ewentualnych zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji i opinii wydanej przez zarząd województwa;
- 9) przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030;
- 10) przygotowanie projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 po uwzględnieniu ewentualnych zmian wynikających z przeprowadzonej uprzedniej ewaluacji;
- 11) przeprowadzenie lub odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030:
- 11.1 Przygotowanie i wysłanie wniosku o wydanie opinii w trybie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (a w przypadku obszarów morskich również do właściwego Dyrektora Urzędu Morskiego) w sprawie konieczności lub braku konieczności sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko,
- 11.2 W przypadku uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz jej zakresu – sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030, zawierającej informacje, o których mowa w art. 51 ust. 2 ustawy, o której mowa w pkt 11.1,
- 11.3 W przypadku uzgodnienia możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030 – odstępuje się od czynności wynikających z ustawy, o której mowa w pkt 11.1. Odstąpienie trzeba upublicznić i nie sporządza się prognozy oddziaływania na środowisko;
- 12) przyjęcie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030 przez Radę Miejską w Kunowie w drodze uchwały.

Na podstawie uchwały nr LVII.362.2021 Rady Miejskiej w Kunowie z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji określono szczegółowy harmonogram opracowania Strategii:

Harmonogram opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030

Termin	Wyszczególnienie
Do 3 miesięcy od podjęcia uchwały.	Opracowanie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, przygotowanej na potrzeby strategii.
Do 5 miesięcy od podjęcia uchwały.	Wypracowanie założeń programowych Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030
Do 6 miesięcy od podjęcia uchwały.	Wypracowanie założeń funkcjonalno-przestrzennych Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030
Do 6 miesięcy od podjęcia uchwały.	Wypracowanie założeń wdrożeniowych Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030
Do 6 miesięcy od podjęcia uchwały.	Opracowanie projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030, zgodnego z przepisami, standardem i spójnego z wytycznymi dokumentów nadrzędnych.
Do 2 tygodni od opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030	Ogłoszenie konsultacji projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030
Termin nie krótszy niż 35 dni ² od dnia ogłoszenia na stronie internetowej informacji o konsultacjach	Przeprowadzenie konsultacji.
W terminie 30 dni ³ od upływu terminu zgłaszania uwag w ramach konsultacji	Przygotowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji oraz jego publikacja.
Do 2 tygodni od opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030	Przekazanie projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 do zarządu województwa w celu wydania opinii.
W terminie 30 dni ⁴ od dnia otrzymania projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030	Zaopiniowanie projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 przez zarząd województwa.
Do 3 tygodni od opublikowania sprawozdania z konsultacji i uzyskania opinii zarządu województwa (licząc od momentu zakończenia ostatniego z tych dwóch).	Przygotowanie projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 po uwzględnieniu ewentualnych zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji i opiniowania.
Do 1 miesiąca od zakończenia prac nad projektem Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 po ewentualnych zmianach	Przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030

² Terminy ustawowe

³ Terminy ustawowe

⁴ Terminy ustawowe

wynikających z przeprowadzonych konsultacji i opiniowania.	
Do 1 miesiąca od zakończenia prac nad projektem Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021- 2030 po ewentualnych zmianach wynikających z przeprowadzonych konsultacji i opiniowania.	Przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030
Do 2 tygodni od zakończenia prac związanych z uprzednią ewaluacją.	Przygotowanie projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030 po uwzględnieniu ewentualnych zmian wynikających z przeprowadzonej uprzedniej ewaluacji.
Do 3 tygodni od opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030 po uwzględnieniu ewentualnych zmian wynikających z przeprowadzonej uprzedniej ewaluacji.	Przygotowanie i wysłanie wniosku o wydanie opinii w trybie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 i 2389) do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (a w przypadku obszarów morskich również do właściwego Dyrektora Urzędu Morskiego) w sprawie konieczności lub braku konieczności sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko.
Decyzja w terminie 30 dni ⁵ od dnia otrzymania przez właściwe instytucje wniosku o uzgodnienie. Ewentualnie dodatkowy czas wynikający z dodatkowych wyjaśnień.	W przypadku uzyskania udokumentowanej zgody na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030, odstępuję się od czynności wynikających z ustawy i nie sporządza się prognozy oddziaływania na środowisko.
Do 1 miesiąca od otrzymania decyzji od właściwych instytucji. Ewentualnie dodatkowy czas wynikający z dodatkowych uzgodnień.	W przypadku uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz jej zakresu, sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 - 2030, zawierającą informacje, o których mowa w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
Do 13 miesięcy od momentu podjęcia uchwały. Termin nie uwzględnia przypadków przekroczenia terminów w ramach procedur niezależnych od gminy.	Przyjęcie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030 przez Radę Miejską w Kunowie w drodze uchwały.

⁵Terminy ustawowe

Na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów został powołany zarządzeniem Burmistrza Nr 152.2021 z dnia 30.08.2021 r. Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030.

Do zadań Zespołu należało opiniowanie i koordynacja działań związanych z przygotowaniem projektu Strategii Rozwoju we współpracy z wykonawcą dokumentu, w szczególności organizacja i udział w spotkaniach mających na celu:

- 1) opracowanie diagnozy społeczno – gospodarczej;
- 2) określenie problemów, barier rozwojowych i potencjałów rozwojowych gminy;
- 3) określenie kierunków działań i planowanych przedsięwzięć, w tym opiniowanie przedsięwzięć ujętych w Strategii Rozwoju;
- 4) określenie wizji i misji oraz celów strategicznych, a także rezultatów planowanych działań;
- 5) wykonanie we współpracy z wykonawcą dokumentu analizy służącej: opracowaniu modelu funkcjonalno – przestrzennego gminy, określeniu obszarów strategicznej interwencji, wskazaniu wytycznych do sporządzenia dokumentów wykonawczych, określeniu ram finansowych i źródeł finansowania;
- 6) bieżący kontakt z wykonawcą dokumentu w celu wymiany niezbędnych informacji i dostarczenia materiałów służących opracowaniu Strategii Rozwoju;
- 7) merytoryczna współpraca z wykonawcą w zakresie konsultacji społecznych i prowadzenia działań informacyjnych.

Zadaniem Zespołu jest zatwierdzenie opracowanych strategicznych rozstrzygnięć zawartych w dokumencie Strategii Rozwoju do konsultacji społecznych oraz projektu Strategii Rozwoju po konsultacjach społecznych.

2. Wnioski z opracowanej diagnozy społeczno – gospodarczej miasta i gminy Kunów w okresie 2014 – 2020

2.1. Ogólny obraz Miasta i Gminy Kunów wyłaniający się z opracowanej diagnozy. Podsumowanie opracowanej diagnozy wg. poszczególnych obszarów objętych analizą.

Znaczenie położenia i lokalizacji gminy

Miasto i Gmina Kunów położona jest w północno – wschodniej części województwa świętokrzyskiego, na obszarze dawnego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego. Gmina należy do powiatu ostrowieckiego wraz 5 innymi jednostkami administracyjnymi: Miasto Ostrowiec Świętokrzyski, Gmina Bałtów, Miasto i Gmina Ćmielów, Gmina Bodzechów oraz Gmina Waśniów.

Obszar gminy Kunów podzielony jest na 17 sołectw na obszarze wiejskim oraz na 2 osiedla na obszarze miejskim:

Obszar wiejski:

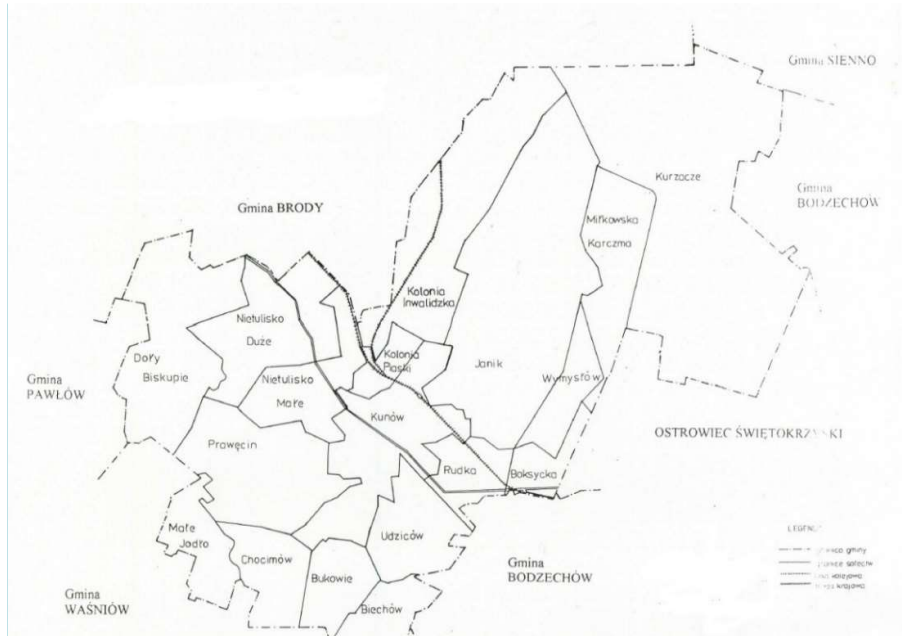
1. Sołectwo Biechów
2. Sołectwo Boksycka
3. Sołectwo Bukowie
4. Sołectwo Chocimów
5. Sołectwo Doły Biskupie
6. Sołectwo Janik
7. Sołectwo Kolonia Inwalidzka
8. Sołectwo Kolonia Piaski
9. Sołectwo Kurzacze
10. Sołectwo Małe Jodło

11. Sołectwo Miłkowska Karczma

12. Sołectwo Nietulisko Duże
13. Sołectwo Nietulisko Małe
14. Sołectwo Prawęcín
15. Sołectwo Rudka
16. Sołectwo Udzićów
17. Sołectwo Wymysłów

Obszar miejski:

18. Osiedle Kunów
19. Osiedle Kunów Piaski

Rysunek 1. Mapa gminy z podziałem na sołectwa

Do kluczowych potencjałów endogennych gminy Kunów należy jej położenie geograficzne na pograniczu Gór Świętokrzyskich, Przedgórza Iłżeckiego oraz Wyżyny Sandomiersko-Opatowskiej.

Gmina Kunów od południa graniczy z gminą Waśniów oraz gminą Bodzechów, od południowego wschodu z miastem Ostrowiec Świętokrzyski, od zachodu z gminą Pawłów (powiat starachowicki, woj. świętokrzyskie), od północnego – zachodu z gminą Brody (woj. świętokrzyskie, powiat starachowicki) oraz od północy z gminą Sienno (woj. mazowieckie, powiat lipski).

Rysunek 2. Położenie gminy Kunów na tle powiatu ostrowieckiego – mapa poglądowa

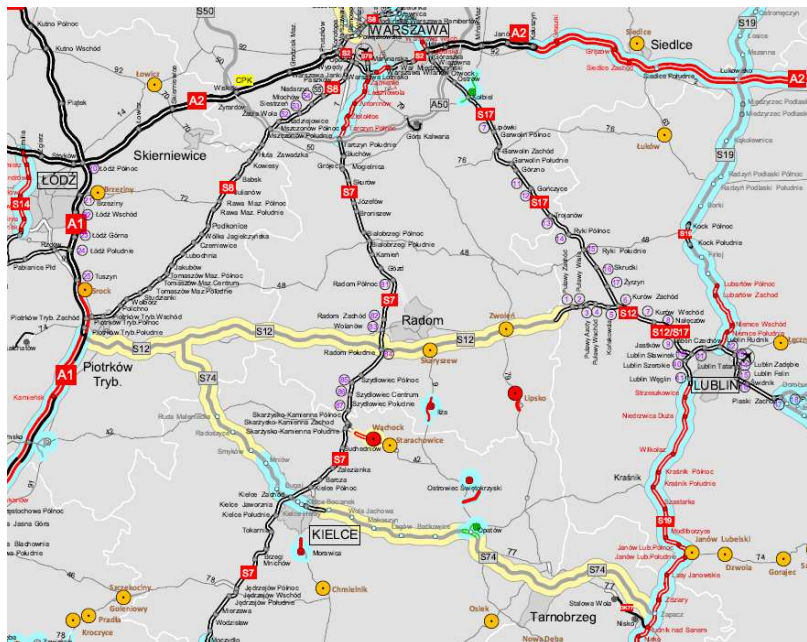
Powierzchnia gminy wynosi 11 356 ha, z czego **726 ha (6,39%)** zajmuje **obszar miejski gminy – miasto Kunów** oraz **10 630 ha (93,61%)** **obszar wiejski gminy**. W całkowitej powierzchni gminy 51,27 km² zajmują lasy i grunty leśne, użytki rolne – 56,49 km², grunty zabudowane i zurbanizowane – 4,28 km², nieużytki 0,92 km², pozostałe grunty – 0,15 km². Gęstość zaludnienia gminy wynosi średnio **86 osób na 1 km²**.

Miasto i Gmina Kunów stanowi ważny ośrodek miejsko – gminny na mapie powiatu ostrowieckiego, jako jedno z trzech miast powiatu. Bliskie położenie przy dużym ośrodku przemysłowym i gospodarczym regionu świętokrzyskiego, jakim jest miasto Ostrowiec Świętokrzyski

kształtuje obecną funkcję i znaczenie gminy. Gmina Kunów pełni funkcję ośrodka podmiejskiego, gminy należącej do strefy miasta subregionalnego. W ten sposób korzysta z oferty miasta, ale również dostarcza wielu usług, potencjałów i produktów, które miastu są niezbędne. Rozwój Kunowa w dużej mierze uzależniony jest od aktualnej sytuacji gospodarczej kraju, w tym również w dużej mierze od sytuacji gospodarczej ośrodka miejskiego Ostrowiec Świętokrzyski. Rozwój osadniczy gminy kształtuje się wokół głównych tras komunikacyjnych z wysokim udziałem wpływu migracji podmiejskich i rozwoju zabudowy jednorodzinnej na obszarach wiejskich i podmiejskich, jako wynik trendu migracyjnego związanego z wyludnianiem się mniejszych ośrodków miejskich. Kunów korzysta z migracji i poszukiwania przez mieszkańców nowej przestrzeni do budowy własnego budynku mieszkalnego. Tworzy i zapewnia podstawową infrastrukturę, w tym dobrą dostępność do sieci internetu szerokopasmowego. Wyzwaniem rozwojowym jest dalszy rozwój gminy w obszarze zabudowy mieszkaniowej i usług z nią związanych, które zapewnią będą dopływ nowych mieszkańców i rozwój ekonomiczny gminy, a także ład przestrzenny

W okresie realizacji strategii planowane są zmiany infrastrukturalne w sieci dróg krajowych, które mogą istotnie wpłynąć na sytuację społeczno – gospodarczą gminy. W tym okresie przewidywana jest zmiana przepustowości i znaczenia drogi krajowej nr 9, przechodzącej przez centrum gminy (dzieli miasto Kunów na dwa osiedla), która dzisiaj stanowi połączenie Warszawy z Rzeszowem. Budowa drogi ekspresowej nr S74, a także budowa dróg ekspresowych S17, S12 i S19 łączących Warszawę z Lublinem, a następnie z Rzeszowem wpłynie na zmianę trasy tranzytowej przechodzącej obecnie drogą krajową nr 9. Jest to zarówno wyzwanie dla gminy, związane z obniżeniem ruchu i znaczenia gospodarczego gminy, ale również szansą na rozwój gminy w obszarze podniesienia poziomu bezpieczeństwa w otoczeniu obecnej drogi krajowej nr 9.

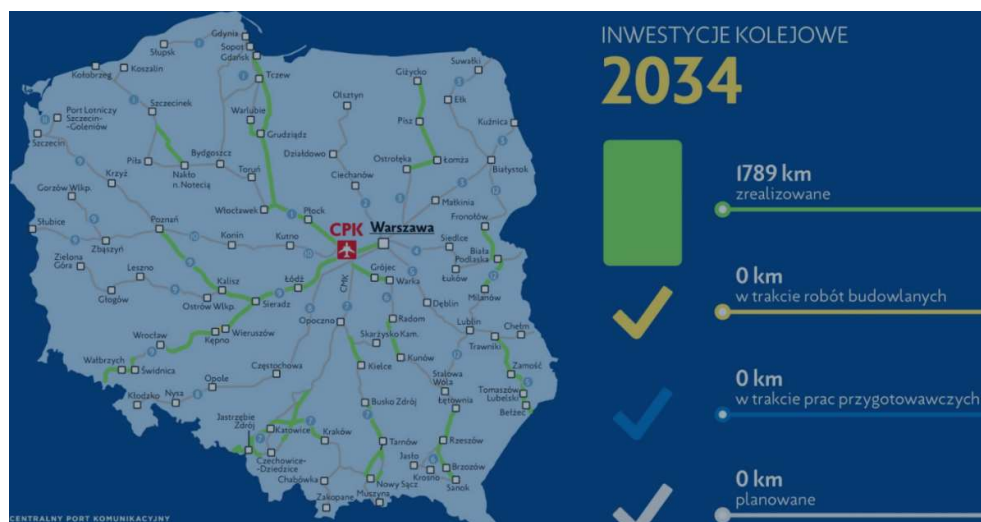

Rysunek 3. Program budowy dróg krajowych na lata 2021 - 2025⁶

⁶ Źródło: GDDKiA;

Istotną szansą dla rozwoju gminy jest planowana budowa „szprychy” nr 6 przebiegającej przez teren gminy Kunów i łączącej planowany do budowy Centralny Port Komunikacyjny (CPK) z południowo- wschodnią częścią Polski na trasie CPK – Radom – Rzeszów – Sanok z miastem Sanok.

Rysunek 4. Program Kolejowy CPK⁷

Kluczowe wnioski z oceny położenia i lokalizacji gminy

Obecne bariery rozwojowe	Wyzwania i potencjały rozwojowe
zróżnicowana jakość i dostępność do sieci drogowej	zmiana obciążenia ruchem pojazdów na drodze krajowej nr 9
zmiana głównych tras komunikacyjnych/zmiana znaczenia drogi krajowej nr 9	prowadzona polityka modernizacji i budowy nowych tras komunikacyjnych przez gminę
zróżnicowana dostępność do oferty inwestycyjnej/mieszkaniowej	dostępność do terenów „rozwojowych” (sektor mieszkaniowy i usługowy), tworzenie nowej przestrzeni do rozwoju
zróżnicowana dostępność komunikacyjna do miasta subregionalnego Ostrowiec Świętokrzyski	rozwój infrastruktury i usług zachęcających do osiedlania się na terenie gminy
zróżnicowana dostępność do sieci internetowej	budowa „szprychy” kolejowej nr 6, modernizacja linii kolejowej przechodzącej przez teren gminy
	utrzymanie i rozwój komunikacji z miastem Ostrowiec Świętokrzyski, rozwój komunikacji z obszarów o potencjałach mieszkaniowych
	wysoka dostępność do sieci internetu szerokopasmowego w obszarze głównych ośrodków mieszkaniowych gminy/rozwój sieci internetowej

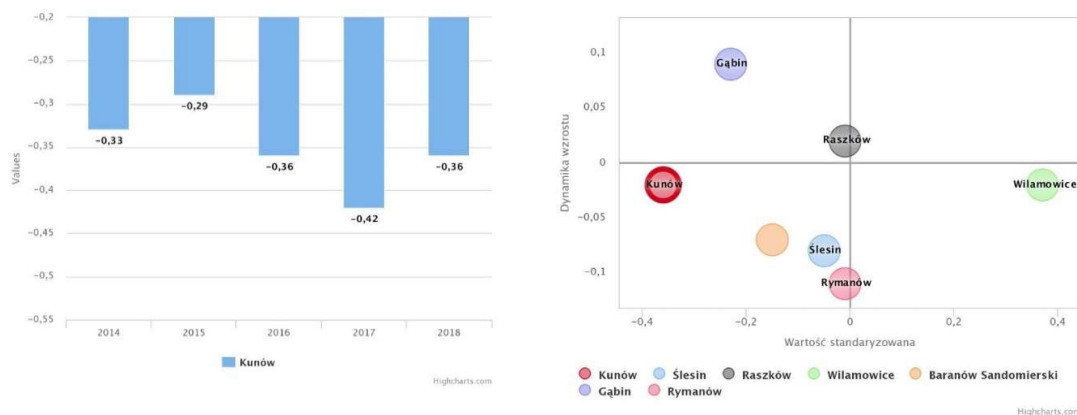
⁷ Źródło: CPK;

Wyniki opracowanej diagnozy w oparciu o Monitor Rozwoju Lokalnego

Diagnozę społeczno – gospodarczą miasta i gminy Kunów rozpoczęto od analizy porównawczej, dzięki zastosowaniu danych pochodzących z Monitora Rozwoju Lokalnego (MRL)⁸, narzędzia przygotowanego przez Związek Miast Polskich. Jest to narzędzie pozwalające na syntetyczną ocenę potencjału społeczno – ekonomicznego gminy w czasie i w relacji do innych gmin o zbliżonej strukturze demograficznej. Analiza w oparciu o dane MRL stanowiła punkt wyjścia do analizy pogłębionej.

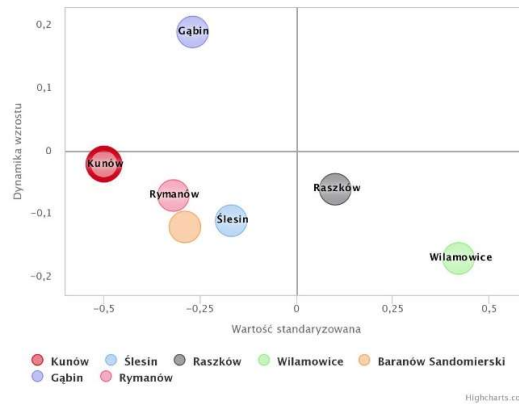
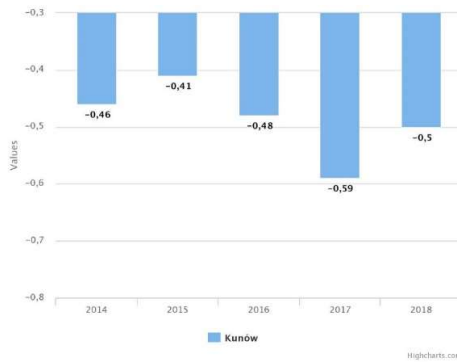
Ogólna ocena obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej miasta i gminy Kunów wg. MRL plasuje ją poniżej średniej dla badanej grupy gmin miejsko – wiejskich, jednak należy podkreślić odnotowaną wyższą dynamikę zmian (na trzecim miejscu w badanej grupie 7 gmin). Świadczy to o realizacji istotnych zmian w okresie od poprzedniej strategii, które w najbliższym czasie mogą wpłynąć na znaczącą poprawę obecnej sytuacji gminy. Dynamika zmian jest korzystniejsza względem oceny wartości wskaźników, co może świadczyć o poprawie obecnej sytuacji w ciągu najbliższego okresu. Niestety ocena wartości i ocena dynamiki zmian jest ujemna względem gmin z grupy porównawczej gmin miejsko – wiejskich: strefy zewnętrzne OF miast subregionalnych. Jednak należy podkreślić, iż zmiany jakie następują na terenie gminy Kunów w ostatnim okresie należą do najbardziej dynamicznych w obszarze strategicznego rozwoju gminy. Jedynym wyzwaniem jest utrzymanie obecnego tempa zmian.

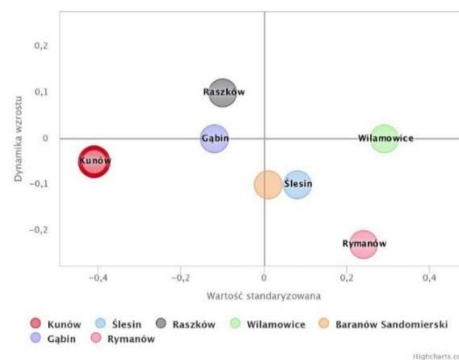
Rysunek 5. Ogólny wskaźnik rozwoju gminy

Podobna sytuacja występuje w ocenie gminy w wymiarze gospodarczym i społecznym, ale z jedną z najwyższych dynamiką zmian. Utrzymaniem tego tempa zmian to podstawowe wyzwanie gminy, by za kilka lat zdecydowanie poprawić obecną sytuację,

⁸ Źródło: ZMP, www.systemanaliz.pl;

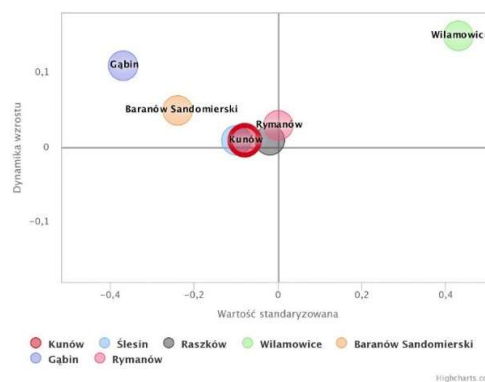
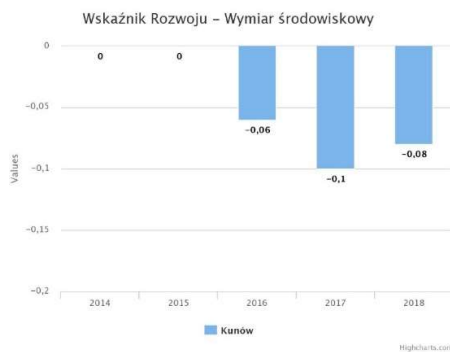

Rysunek 6 Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy - wymiar gospodarczy

Rysunek 7 Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy - wymiar społeczny

Najkorzystniejsza sytuacja gminy występuje w ocenie wymiaru środowiskowego. Wartość wskaźników środowiskowych występuje jeszcze na poziomie ujemnym (poniżej średniej badanej grupy), jednak dynamika zmian jest już dodatnia, co może oznaczać istotną poprawę oceny środowiskowej gminy w okresie najbliższych lat, przy założeniu utrzymania obecnego trendu zmian.

Rysunek 8 Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy - wymiar środowiskowy

Ogólny wskaźnik rozwoju gminy pokazuje trudniejszą sytuację miasta i gminy Kunów w porównaniu do gmin o zbliżonej strukturze demograficznej i znaczeniu funkcjonalnym, w szczególności w wymiarze gospodarczym i społecznym, co w dużej mierze charakteryzuje dużą część gmin ze wschodniej części Polski. Pokazuje również poprawiającą się sytuację gminy w obszarze

środowiskowym, który w opracowanej analizie wypada najkorzystniej. Wyzwaniem dla gminy jest utrzymanie obecnego tempa zmian, jakie są widoczne zarówno w obszarze gospodarczym i społecznym, a w szczególności w obszarze środowiskowym.

Tabela 1. Ocena Gminy wg. MRL dla poszczególnych obszarów analizy

Obszar analizy	Wartość standaryzowana	Dynamika
Obszar 1. Gospodarka	-0,44	-0,07
Obszar 2. Rynek pracy	-0,63	0,52
Obszar 3. Sytuacja materialna mieszkańców	-0,41	-0,17
Obszar 4. Finanse lokalne	-0,52	-0,34
Obszar 5. Usługi i infrastruktura	-0,32	-0,06
Obszar 6. Mieszkania	-0,07	-0,03
Obszar 7. Kapitał społeczny	-0,7	0,15
Obszar 8. Bezpieczeństwo	-0,27	-0,28
Obszar 9. Demografia	-0,71	-0,01
Obszar 10. Transport	-0,33	-0,11
Obszar 11. Ład przestrzenny	0,02	-0,03
Obszar 12. Środowisko	0,08	0,16

Szczegółowe wnioski z analizy MRL wg. badanych obszarów oceny

1. WYMIAR GOSPODARCZY	
Potencjały	Bariery rozwojowe
<ul style="list-style-type: none"> - stabilność działających firm wyrażona niską wartością firm wyrejestrowywanych; - rosnąca powierzchnia komercyjna w gminie z dynamiką rosnącą (2 miejsce w badanej grupie); - rosnąca wartość wpływów z CIT (dynamika dodatnia); - Gmina Kunów liderem w obszarze liczby osób zatrudnionych w usługach; - Gmina Kunów liderem w obszarze sektora kreatywnego w liczbie nowo rejestrowanych podmiotów z dynamiką rosnącą; - rosnąca pozytywna dynamika zmian na lokalnym rynku pracy (pod względem dynamiki zmian gmina Kunów liderem w badanej grupie); - najwyższy przyrost liczby miejsc pracy – najwyższa dynamika (analiza dla powiatu); - dodatnia dynamika zmian w liczbie osób bezrobotnych powyżej roku oraz w liczbie osób bezrobotnych; - znaczący spadek liczby osób bezrobotnych w wieku do 25 lat; - najwyższa dynamiczna zmiana w liczbie osób długotrwale bezrobotnych; - wysoka dynamika wzrostu dochodów własnych gminy w dochodach ogółem; - zdolność finansowania wydatków majątkowych dochodami majątkowymi (wartość i dynamika dodatnia); - zmniejszający się okres spłaty długu; - wysoki wskaźnik finansowania wydatków majątkowych dofinansowaniem UE (II miejsce w badanej grupie) – zdolność do pozyskiwania środków zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wolniejsze tempo przyrostu nowych firm, niższy wskaźnik rozwoju gospodarczego wyrażony liczbą działających podmiotów gospodarczych; - mniejsze wpływy z PIT; - rosnąca niekorzystna różnica między liczbą osób wchodzących na rynek pracy, a wychodzących z rynku pracy; - niższe wpływy z podatku od nieruchomości, - brak dostępu na terenie gminy do usług finansowych i ubezpieczeniowych; - przeciętne wynagrodzenie brutto niższe od średniej z dynamiką ujemną; - najniższy wskaźnik liczby osób w wieku produkcyjnym z ujemną dynamiką (na terenie powiatu ostrowieckiego gmina Kunów ma jeden z najwyższych wskaźników liczby osób w wieku produkcyjnym) ; - najwyższy wskaźnik liczby osób bezrobotnych do ogółu mieszkańców – jednak dynamika dodatnia jedna z najwyższych; - dochody mieszkańców gminy niższe od średniej z dynamiką ujemną; - wyższy wskaźnik liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej; - dochody gminy nie rosną w tempie gmin porównawczych (najniższa wartość i dynamika); - niski wskaźnik wydatków majątkowych w wydatkach ogółem gminy; - najniższa wartość nadwyżki operacyjnej do kwoty dochodów bieżących; - wartość zobowiązań wyższa od średniej ale z dodatnią dynamiką zmian; - najniższy wskaźnik wydatków majątkowych przypadających na 1 mieszkańca gminy.

2. WYMIAR SPOŁECZNY	
Potencjały	Bariery rozwojowe
<ul style="list-style-type: none"> - wysoka dodatnia dynamika zmian w liczbie członków klubów sportowych; - dodatnia dynamika zmian w liczbie osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej; - najniższy wskaźnik udzielonych porad lekarskich; - najwyższy wskaźnik z dynamiką dodatnią liczby lekarzy pracujących wg podstawowego miejsca pracy; - wysoki wskaźnik dostępności do łóżek szpitalnych; - wysoka dynamika zmian w dostępności do przedszkoli; - dostępność do lokali mieszkaniowych; - wyższa jakość nowobudowanych mieszkań na podstawie powierzchni użytkowej nowych mieszkań; - najwyższy wskaźnik przeciętnej powierzchni lokali mieszkalnych będących w dyspozycji gminy, lokali socjalnych (najwyższy wskaźnik powierzchni), - niska cena mieszkań w stosunku do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia; - najniższy wskaźnik zadłużonych mieszkań; - wysoki wskaźnik organizacji społecznych wraz z wysoką dynamiką dodatnią (aktywność obywatelska); - najwyższa dynamika zmian w udziale wydatków na dotacje dla OPP; - wysoki wskaźnik aktywności wyborczej z najwyższą dynamiką; - rosnąca liczba działających NGO; - wartości rodzinne i stabilność rodziny – najniższy wskaźnik urodzeń pozamałżeńskich; - niższy wskaźnik przestępstw drogowych, lecz dynamika ujemna; - niższy wskaźnik wypadków przy pracy; 	<ul style="list-style-type: none"> - najniższy wskaźnik skolaryzacji w szkołach podstawowych z dynamiką ujemną; - niższa liczba członków klubów sportowych od średniej badanej grupy; - niskie nakłady na kulturę i dziedzictwo kulturowe oraz na sport; - wysoki wskaźnik liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej; - brak dostępu do miejsc w żłobkach oraz niższa dostępność do opieki przedszkolnej na terenie gminy; - niższy wskaźnik dostępności do miejsc noclegowych, lecz dynamika dodatnia; - niski wskaźnik dostępności do lokali komunalnych; - marazm na lokalnym rynku mieszkaniowym, najniższy wskaźnik oddawanych nowych mieszkań; - niższy wskaźnik dostępności do mieszkań wyposażonych w instalację wodociągową, łazienkę (wysoka dynamika), w centralne ogrzewanie, gaz sieciowy, - niska aktywność na rynku sprzedaży mieszkań; - niższa liczba działających NGO względem grupy porównawczej; - wyższy wskaźnik przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu oraz mieniu, choć dynamika pozytywna; - najwyższy wskaźnik zgonów z powodu zachorowania na nowotwory i choroby układu krążenia; - szybsze tempo obniżania się liczby mieszkańców gminy; - wysoki wskaźnik liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym; - szybkie tempo wzrostu osób w wieku poprodukcyjnym (najwyższa wartość);

- niższy wskaźnik zgonów w grupie osób poniżej 60 roku życia wraz dynamiką korzystnej zmiany;
- korzystne saldo migracji z dodatnią dynamiką zmian – wzrost liczby mieszkańców z tytułu migracji na teren gminy;
- niski wskaźnik migracji w kluczowej grupie ekonomicznej 15 – 39 lat.

- najszybciej rosnące tempo wzrostu liczby osób wychodzących z rynku pracy względem osób wchodzących na rynek pracy – luka ekonomiczna;
- najwyższy wskaźnik starości oraz jeden z najniższych wskaźników osób w wieku 25 – 34 lata (względem gmin powiatu ostrowieckiego wzrost w tempie zdecydowanie wolniejszym);
- najniższy wskaźnik przyrostu naturalnego.

3. WYMIAR ŚRODOWISKOWY

Potencjały

- wysoki wskaźnik dostępności do sieci dróg publicznych z dynamiką rosnącą;
- wysoki wskaźnik dostępności do sieci dróg o nawierzchni utwardzonej z dynamiką rosnącą,
- **rosnący wskaźnik dostępności do pojazdów samochodowych i ciągników;**
- mniejszy wskaźnik wypadków drogowych z ujemną dynamiką (liczba wypadków wzrasta);
- drugi najniższy wskaźnik śmiertelnych wypadków drogowych;
- **korzystna sytuacja w obszarze „ładu przestrzennego”, tworząca warunki do rozwoju społeczno – gospodarczego;**
- Gmina Kunów liderem pod względem powierzchni objętych mpzp, brak wydawanych WZ;
- **niski wskaźnik obszarów prawnie chronionych;**
- **korzystna/dodatnia ocena w całym badanym okresie dla obszaru środowiskowego, choć z dynamiką ujemną,**
- Gmina Kunów liderem pod względem wskaźnika lesistości;
- **wysoki wskaźnik neutralizacji i zatrzymania zanieczyszczeń pyłowych;**
- **niski wskaźnik konsumpcji/zużycia wody na 1 mieszkańca;**
- **niższy wskaźnik produkcji odpadów komunalnych na osobę;**
- **najwyższa dynamika zmian w recyklingu i odzysku odpadów.**

Bariery rozwojowe

- najniższa liczba posiadanych pojazdów;
- niska dostępność do sieci ścieżek rowerowych;
- niższy wskaźnik dostępności do sieci kolejowych;
- niski wskaźnik turystów korzystających z noclegów;
- **wskaźnik gęstości zaludnienia poniżej średniej dla grupy świadcząco o niskiej zwartości miasta i gminy;**
- najwyższy wskaźnik zanieczyszczenia pyłami z zakładów szczególnie uciążliwych (powiat);
- wysoki wskaźnik z dynamiką rosnącą liczby ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania

Wnioski wynikające ze zmian demograficznych

Kluczowym efektem zachodzących zmian demograficznych na terenie gminy jest stopniowe obniżanie się liczby mieszkańców gminy. W okresie 2014 – 2019 liczba mieszkańców miasta i gminy Kunów obniżyła się jednak tylko o **2,39%**. Ujemny trend demograficzny na terenie gminy wpisuje się w ogólnokrajowy proces zmniejszania się liczby mieszkańców kraju, co w dużej mierze związane jest ze starzeniem się społeczeństwa i odpływem mieszkańców do większych ośrodków miejskich. W przypadku gminy Kunów pozytywnym czynnikiem jest fakt, iż depopulacja gminy Kunów następuje najwolniej spośród wszystkich gmin powiatu ostrowieckiego. Niestety tempo zmian jest wyższe od średniej regionalnej i krajowej. Negatywne zmiany demograficzne gmina Kunów niweluje rosnącą liczbą nowych osób osiedlających się na terenie gminy.

Tabela 2. Analiza porównawcza trendów demograficznych⁹

Nazwa	Analiza trendu						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2014
	%	%	%	%	%	%	%
POLSKA	r.b.	-0,11%	-0,01%	0,00%	-0,06%	-0,07%	-0,25%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	r.b.	-0,47%	-0,34%	-0,41%	-0,50%	-0,61%	-2,31%
Kunów	r.b.	0,00%	-0,60%	-0,45%	-0,42%	-0,93%	-2,39%
Bodzechów	r.b.	-0,60%	-0,46%	-0,13%	-0,38%	-1,05%	-2,58%
Ćmielów	r.b.	-0,98%	-0,91%	-0,94%	-0,67%	-0,42%	-3,87%
Waśniów	r.b.	-0,68%	-1,06%	-0,48%	-0,16%	-1,62%	-3,94%
Powiat ostrowiecki	r.b.	-1,11%	-0,39%	-0,78%	-0,89%	-1,06%	-4,15%
Bałtów	r.b.	-0,14%	-1,26%	-0,17%	-0,83%	-2,12%	-4,46%
Ostrowiec Świętokrzyski	r.b.	-1,47%	-0,17%	-0,99%	-1,15%	-1,03%	-4,73%

Do kluczowych czynników zmian demograficznych na terenie gminy należy utrzymujący się przez cały okres analizy ujemny przyrost naturalny i od roku 2017 ujemny wskaźnik migracji. Do roku 2018 na terenie gminy liczba osób meldujących się średnio przekraczała ponad 100 rocznie, ten wskaźnik znacząco się obniżył w roku 2019. Świadczy to o tym, iż gmina ma potencjał do rozbudowy sektora mieszkaniowego, ale równocześnie problem z utrzymaniem dotychczasowych mieszkańców gminy. Analizując jednak średnią z badanego okresu, należy podkreślić, iż większe znaczenie dla depopulacji na terenie gminy odgrywa wskaźnik przyrostu naturalnego, bowiem liczba nowych zameldowań w pewnym stopniu niweluje problemy z odpływem mieszkańców. Na podstawie przedstawionej analizy można wywnioskować, iż na terenie gminy meldują się osoby ukształtowane zawodowo i dochodowo, natomiast wymeldowują osoby młode, poszukujące miejsca pracy. Wynikiem tego jest utrata potencjału do wzrostu liczby urodzeń dzieci w gminie.

Tabela 3. Saldo demograficzne gminy w okresie 2014 - 2019¹⁰

Wskaźnik	Gmina Kunów					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo migracji	14	0	11	-1	-2	-39
Przyrost naturalny	-16	-30	-37	-34	-43	-47
Ogólny wskaźnik zmiany liczby mieszkańców gminy	-2	-30	-26	-35	-45	-86

⁹ Dane: GUS BDL;

¹⁰ Dane: GUS BDL;

Drugim niepokojącym zjawiskiem w obszarze demografii, obok depopulacji jest starzenie się społeczeństwa i rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego. Wskazana sytuacja związana jest z jednej strony ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, czyli osób wychodzących z rynku pracy, względem osób w wieku przedprodukcyjnym, czyli osób dopiero wchodzących na rynek pracy oraz z drugiej strony ze stopniowym obniżaniem się liczby osób w wieku produkcyjnym i starzeniem się społeczeństwa, które odgrywają kluczowe znaczenie dla potencjału ekonomicznego i gospodarczego danej populacji. W roku 2014 liczba osób w wieku poprodukcyjnym była większa od grupy osób w wieku przedprodukcyjnym o 16% (264 osoby), natomiast w roku 2019 już o 36% (584 osoby). **Wskaźnik obciążenia demograficznego w roku 2019 wynosił już 63,34%, w roku 2014 jeszcze 58,01%.**

Tabela 4. Struktura ekonomiczna gminy¹¹

Nazwa	GMINA KUNÓW						
	ogółem						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2014
	%	%	%	%	%	%	%
w wieku przedprodukcyjnym	16,9%	16,9%	16,6%	16,5%	16,5%	16,4%	-5,5%
w wieku produkcyjnym	63,3%	63,0%	62,7%	62,4%	61,8%	61,2%	-5,6%
w wieku poprodukcyjnym	19,8%	20,1%	20,7%	21,1%	21,7%	22,4%	10,4%
wskaźnik obciążenia demograficznego	58,01%	58,69%	59,48%	60,22%	61,79%	63,34%	n/d

Pod względem demograficznym gmina Kunów zajmuje trzecie miejsce spośród gmin powiatu ostrowieckiego z 9% populacją powiatu. 70% mieszkańców gminy mieszka na terenie wiejskim, 30% na terenie miasta Kunów. W okresie analizy widoczny jest mniejszy wskaźnik obniżania liczby osób na terenie wiejskim, niż na obszarze miejskim.

Do najbardziej zaludnionych obszarów gminy w roku 2020 należały¹²: **miasto Kunów z liczbą 2894 mieszkańców (30,15% liczby mieszkańców gminy)** oraz sołectwa: **Janik - 1085 mieszkańców (11,3%), Nietulisko Duże - 771 mieszkańców (8,03%), Bokszycka - 703 mieszkańców (7,32%)** oraz **Wymysłów - 551 mieszkańców (5,74%)**. Na terenie przedstawionych pięciu miejscowości mieszka w sumie 62% mieszkańców gminy Kunów. Do najmniej zaludnionych obszarów gminy zaliczają się **sołectwo Kurzacze - 55 mieszkańców (0,57%)** oraz **sołectwo Biechów - 63 mieszkańców (0,66%)**. Pod względem gęstości zaludnienia do sołectw i miejscowości o najwyższym wskaźniku liczby mieszkańców na 1 km² należą: **sołectwo Bokszycka - 516,9 os/km², miasto Kunów - 398,1 os/km², Kolonia Piaski - 212,8 os/km² oraz Wymysłów - 208,7 os/km².**

¹¹ Dane: GUS BDL;

¹² Dane: USC Kunów;

Tabela 5. Wskaźnik gęstości zaludnienia wg. podziału na sołectwa i miejscowości w 2020 r.¹³

Miejscowość	Powierzchnia obszaru [ha]	Powierzchnia obszaru [km2]	Wskaźnik gęstości zaludnienia os/km2
Boksycka	136	1,36	516,9
Kunów	727	7,27	398,1
Kolonia Piaski	117	1,17	212,8
Wymysłów	264	2,64	208,7
Rudka	233	2,33	171,2
Bukowie	273	2,73	132,6
Nietulisko Małe	390	3,9	113,1
Nietulisko Duże	689	6,89	111,9
Chocimów	343	3,43	88,0
Miłkowska Karczma	516	5,16	84,7
Janik	1700	17	63,8
Doły Biskupie	802	8,02	54,7
Małe Jodło	284	2,84	43,3
Prawęcín	723	7,23	37,1
Kolonia Inwalidzka	1003	10,03	34,5
Udziców	422	4,22	26,5
Biechów	262	2,62	24,0
Kurzacze	2473	24,73	2,2
RAZEM	11357	113,57	84,5

Analizując wskaźnik przyrostu naturalnego możemy wskazać obszary o potencjale rozwojowym, gdzie ten wskaźnik był najwyższy. Jedynie na terenie sołectwa **Kolonia Inwalidzka** wskaźnik ten był dodatni.

¹³ Dane: USC;

Tabela 6. Analiza przyrostu naturalnego wg podziału na sołectwa i miejscowości w 2020 r.¹⁴

Przyrost naturalny					
Miejscowość	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Wskaźnik przyrostu naturalnego	Średnia liczba mieszkańców	Wskaźnik przyrostu naturalnego na 100 mieszkańców
Kolonia Inwalidzka	23	22	1	355	0
Miłkowska Karczma	28	29	-1	451	0
Wymysłów	29	34	-5	558	-1
Chocimów	18	21	-3	314	-1
Nietulisko Duże	43	57	-14	807	-2
Doły Biskupie	22	30	-8	439	-2
Rudka	17	25	-8	393	-2
Nietulisko Małe	30	42	-12	467	-3
Prawęcín	18	25	-7	269	-3
Kunów	121	207	-86	2 973	-3
Janik	52	85	-33	1 081	-3
Kolonia Piaski	14	22	-8	255	-3
Boksycka	29	52	-23	707	-3
Kurzacze	3	5	-2	55	-4
Udziców	4	9	-5	116	-4
Bukowie	15	32	-17	367	-5
Małe Jodło	4	18	-14	134	-10
Biechów	3	13	-10	65	-15
OGÓŁEM	473	390	83	9 804	-3

W przypadku analizy wskaźnika salda migracji takie pozytywne zmiany możemy wskazać na terenie: **Kurzacze, Biechów, Rudka, Doły Biskupie, Prawęcín, Bukowie, Janik, Boksycka**. Pod względem liczby zameldowań na pobyt stały na 100 mieszkańców gminy wyróżniają się sołectwa: **Biechów, Kurzacze, Rudka, Boksycka, Prawęcín, Janik i Miłkowska Karczma**. Są to sołectwa najlepiej skomunikowane z miastem Ostrowiec Świętokrzyski. Na tym obszarze w okresie 2015 – 2020 osiedliło się najwięcej mieszkańców w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy. Przedstawione obszary gminy wyróżniają się rozwojem demograficznym gminy, a przez to wymagają rozwoju podstawowej infrastruktury publicznej i mieszkaniowej.

¹⁴ Dane: USC;

Tabela 7. Saldo migracji wg. podziału na sołectwa i miejscowości¹⁵

Zameldowania na pobyt stały wg miejscowości		Wymeldowania na pobyt stały wg miejscowości		Saldo migracji na 100 mieszkańców	
Miejscowość	2015 - 2020	Miejscowość	2015 - 2020	Miejscowość	2015 - 2020
Biechów	18,4	Małe Jodło	21,7	Kurzacze	10,9
Kurzacze	18,2	Nietulisko Małe	18,0	Biechów	4,6
Rudka	13,7	Biechów	13,8	Rudka	4,1
Boksycka	13,7	Miłkowska Karczma	12,0	Doły Biskupie	3,9
Prawęcín	12,6	Kunów	11,6	Prawęcín	3,7
Janik	11,2	Boksycka	11,6	Bukowie	3,5
Miłkowska Karczma	11,1	Nietulisko Duże	10,8	Janik	2,8
Doły Biskupie	9,8	Kolonia Piaski	10,6	Boksycka	2,1
Kolonia Piaski	9,0	Rudka	9,7	Udziców	-0,9
Kunów	8,6	Prawęcín	8,9	Miłkowska Karczma	-0,9
Bukowie	8,2	Janik	8,4	Wymysłów	-0,9
Małe Jodło	7,5	Chocimów	8,3	Kolonia Piaski	-1,6
Nietulisko Małe	7,3	Wymysłów	8,1	Kunów	-3,0
Wymysłów	7,2	Kurzacze	7,3	Chocimów	-3,8
Nietulisko Duże	6,0	Kolonia Inwalidzka	7,1	Kolonia Inwalidzka	-4,2
Udziców	5,2	Udziców	6,0	Nietulisko Duże	-4,8
Chocimów	4,5	Doły Biskupie	5,9	Nietulisko Małe	-10,7
Kolonia Inwalidzka	2,8	Bukowie	4,6	Małe Jodło	-14,2
OGÓŁEM	9,1	OGÓŁEM	10,4	OGÓŁEM	-1,3

Tabela 8. Ogólna zmiana liczby mieszkańców wg. poszczególnych sołectw i miejscowości

Miejscowość	Powierzchnia obszaru [ha]	2015	2016	2017	2018	2019	2020	zmiana 2020/2015 [os]	zmiana 2020/2015 [%]
Rudka	233	385	390	390	398	397	399	14	3,64%
Janik	1700	1080	1084	1080	1083	1074	1085	5	0,46%
Doły Biskupie	802	438	444	445	433	437	439	1	0,23%
Kurzacze	2473	55	57	54	54	55	55	0	0,00%
Boksycka	136	707	709	696	716	709	703	-4	-0,57%
Bukowie	273	367	364	369	370	367	362	-5	-1,36%
Prawęcín	723	274	270	269	267	265	268	-6	-2,19%
Wymysłów	264	564	558	569	554	550	551	-13	-2,30%
Miłkowska Karczma	516	448	447	453	465	454	437	-11	-2,46%
Kolonia Inwalidzka	1003	358	359	360	354	350	346	-12	-3,35%
Kunów	727	3021	3005	2992	2975	2951	2894	-127	-4,20%
Udziców	422	117	121	116	116	114	112	-5	-4,27%
Biechów	262	66	65	66	66	65	63	-3	-4,55%
Kolonia Piaski	117	263	256	255	255	253	249	-14	-5,32%
Chocimów	343	319	314	320	317	312	302	-17	-5,33%
Nietulisko Duże	689	831	833	826	797	781	771	-60	-7,22%
Nietulisko Małe	390	491	474	474	472	448	441	-50	-10,18%
Małe Jodło	284	152	145	134	128	120	123	-29	-19,08%
RAZEM	11 357	9 936	9 895	9 868	9 820	9 702	9 600	-336	-3,38%

Kolejnym istotnym wyzwaniem w rozwoju demograficznym gminy jest utrzymanie lub zwiększenie liczby osób na stałe zamieszkujących teren gminy. W roku 2016 wskaźnik ten wynosił jeszcze 88%, w roku 2020 już tylko 81%. Przedstawiony wskaźnik świadczy o faktycznym i bieżącym potencjale ekonomicznym gminy. W wielu obszarach wpływa na zakres, skalę i poziom świadczonych usług

¹⁵ Dane: USC;

publicznych i komercyjnych dla mieszkańców. Jest wymiernym wskaźnikiem potencjału ekonomicznego gminy.

Tabela 9. Wskaźnik rzeczywistej liczby mieszkańców gminy¹⁶

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wyszczególnienie	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Kunów wg. stałego zameldowania [USC Kunów]	9 936	9 895	9 868	9 820	9 702	9 600
Liczba mieszkańców wg. deklaracji odpadowych	b.d	8722	8674	8676	7955	7743
% mieszkańców faktycznie zamieszkujących na terenie miasta i gminy Kunów	b.d	88%	88%	88%	82%	81%

W obszarze zmian demograficznych gmina Kunów stoi przed strategicznym wyzwaniem utrzymania obecnej liczby mieszkańców gminy, przygotowaniem do zmieniających się procesów skutkujących obniżaniem potencjału ekonomicznego gminy, które w sposób bezpośredni wywołują wpływ na stan finansów publicznych i przyszłą rolę oraz funkcję gminy. Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 sporządzona przez GUS w 2017 roku przewiduje dla gminy miejsko – wiejskiej Kunów dalszy spadek liczby ludności w stosunku do roku 2020 o ok. 408 osób, tj. 4,2%. Ubytek mieszkańców gminy nastąpi w wyniku utrzymania się w całym okresie prognozowanym ujemnego przyrostu i ujemnego salda migracji.

Kluczowe wnioski z oceny zmian demograficznych

Obecne bariery rozwojowe	Wyzwania i potencjały rozwojowe
stopniowe obniżanie się liczby mieszkańców gminy/depopulacja (zmiana w okresie 2014 - 2019 o -2,39%) spowodowane ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego i ujemnego wskaźnika migracji	tworzenie przestrzeni do zachęcania mieszkańców do osiedlania się na terenie gminy, wykorzystywanie potencjału miasta Ostrowiec Świętokrzyski
starzenie się społeczeństwa i utrata potencjału ekonomicznego, rośnie różnica między mieszkańcami w wieku przedprodukcyjnym a poprodukcyjnym	tworzenie oferty mieszkaniowej i inwestycyjnej, priorytetem będzie osiągnięcie na obszarze miasta i gminy ładu przestrzennego, czyli racjonalnego zagospodarowania przestrzeni
obniżanie się „rzeczywistej” liczby mieszkańców	podniesienie konkurencyjności gminy w ofercie zamieszkania i życia na terenie gminy
	mniejsze tempo odpływu mieszkańców na terenie wiejskim gminy i większy udział w ogólnej liczbie mieszkańców gminy osób zamieszkałych na terenie wiejskim gminy
	tworzenie oferty dla rosnącej liczby seniorów

¹⁶ Obliczenia własne na podstawie danych USC i deklaracji o odpadach komunalnych;

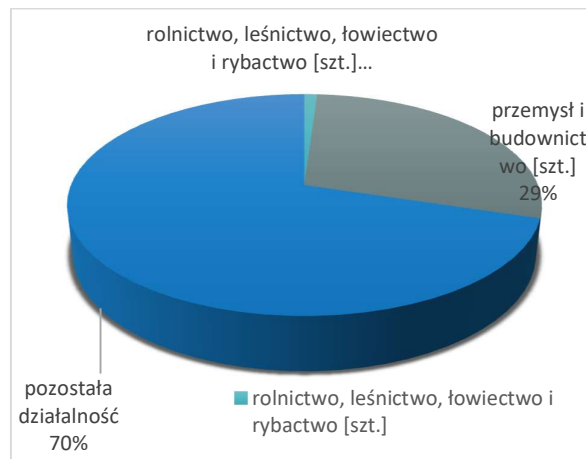
	utrzymanie potencjału ekonomicznego gminy/ ludności w wieku produkcyjnym
	podniesienie potencjału ekonomicznego w liczbie mieszkańców na co dzień zamieszkujących na terenie gminy

Wnioski wynikające z oceny sytuacji gospodarczej gminy

W okresie 2014 – 2020 sytuacja gospodarcza gminy uwarunkowana liczbą działających podmiotów gospodarczych uległa znaczącej poprawie. **W tym okresie liczba zarejestrowanych firm wzrosła o 15,7% (wzrost o 587 nowych firm)**. Pod względem miejsca prowadzenia działalności gospodarczej (miejsca zarejestrowania działalności gospodarczej) **zdecydowana większość firm (69%) w roku 2020 zarejestrowanych było na obszarze wiejskim, natomiast 31% na terenie miasta**. W ostatnim okresie widoczny jest wzrost liczby działających podmiotów na terenie wiejskim gminy, co związane jest również z migracjami mieszkańców.

W roku 2020 - **70,3% podmiotów prowadziło działalność w obszarze pozostałej działalności** – wg. definicji GUS, **28,7% w obszarze przemysł i budownictwo** oraz tylko **niecały 1% w obszarze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo**. W tym okresie o **22,64%** wzrosła liczba firm z obszaru przemysł i budownictwo, o **14,66%** w pozostałej działalności, a także zmalała o **41,67%** liczba firm w obszarze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. W ten sposób dawny rolniczy charakter gminy stopniowo ulega marginalizacji.

Zdecydowana większość działających firm prowadzona jest przez osoby fizyczne – 82 % firm, następnie przez podmioty prawne – 15% i podmioty publiczne 2%. W strukturze firm prowadzonych przez osoby fizyczne w roku 2020 **ponad połowa działających firm należała do sektora Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (32,7%) oraz do sektora Budownictwo (20,8%)**. Na trzecim miejscu znajdowały się firmy z sektora Przetwórstwo (10%), następnie Transport i gospodarka magazynowa (7,2%) oraz Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w tym usługi informatyczne). Świadczy to o wysokim znaczeniu lokalnego i regionalnego rynku dla firm z terenu gminy. W tym okresie wzrost liczby działających firm nastąpił w sektorze handlowym, naprawy pojazdów, budownictwie, w przetwórstwie przemysłowym oraz w sektorze transportowym i magazynowym. Świadczy to o ścisłym związku rozwoju gospodarczego lokalnych firm z rozwojem gospodarczym kraju oraz zamożności i statusu materialnego mieszkańców. Zmiany w branży budowlanej związane są z ogólnokrajowym rozwojem budownictwa jednorodzinne i wzrostu zamożności mieszkańców.

Tabela 10. Liczba firm wg. rodzajów prowadzonej działalności¹⁷

Sektor gospodarczy na terenie gminy Kunów w zdecydowanej większości należy do firm mikro, w roku 2020 firmy mikro stanowiły 96,6% działających firm, 2,8% firmy małe i 0,6% firmy średnie. Obecnie na terenie gminy nie działają firmy duże. W okresie 2014 – 2020 nastąpił wzrost liczby działających firm mikro o 18%, wzrost firm średnich o 33% (powstała 1 nowa firma), a także znaczący spadek firm w sektorze małych, aż o 29,6%. Wszystkie działające firmy średnie zarejestrowane są na terenie miasta Kunów. Niska liczba firm średnich oraz firm małych może wskazywać na niski potencjał gospodarczy lokalnie działających firm. Może to również wskazywać, iż kluczowym rynkiem działania większości działających firm jest rynek lokalny i regionalny.

Ważnym elementem oceny lokalnego środowiska gospodarczego jest analiza potencjału ekonomicznego, wyrażonego liczbą tworzonych miejsc pracy na terenie gminy. W roku 2020 wskaźnik ten wynosił 31%, przy 26% w roku 2014. Pokazuje to rzeczywisty rozwój lokalnego sektora gospodarczego. Wyzwaniem dla gminy jest utrzymanie tego tempa rozwoju, zarówno pod względem liczby działających podmiotów gospodarczych, ale również w obszarze tworzonych miejsc pracy. Wskaźnik tworzonych miejsc pracy uwidacznia wysokie uzależnienie od rozwoju gospodarczego okolicznych ośrodków miejskich, do których ponad połowa mieszkańców codziennie dojeżdża do pracy. W dużej mierze mieszkańcy gminy korzystają w tym przypadku z oferty miasta Ostrowiec Świętokrzyski, od której w tym obszarze gmina Kunów jest mocno uzależniona.

Tabela 11. Potencjał ekonomiczny gminy¹⁸

Nazwa	ogółem					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Liczba pracujących na terenie gminy	1 099	1 078	1 171	1 180	1 217	1 261
Liczba osób w wieku produkcyjnym	6 340	6 313	6 244	6 187	6 101	5 987
Liczba firm mikro	556	554	562	564	592	620
Liczba tworzonych miejsc pracy na terenie gminy	1 655	1 632	1 733	1 744	1 809	1 881

¹⁷ Dane: GUS BDL;¹⁸ Dane: GUS BDL;

% pracujących na terenie gminy/potencjał ekonomiczny gminy	26%	26%	28%	28%	30%	31%
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Ostatnim elementem oceny sytuacji gospodarczej gminy jest analiza porównawcza względem gmin powiatu ostrowieckiego. **Niestety pod względem liczby działających firm gmina Kunów plasuje się na przedostatnim miejscu, poniżej również średniej krajowej i regionalnej.** W tej ocenie jedynie gorsza sytuacja występuje na terenie gminy Waśniów. Pozytywnym elementem oceny gminy Kunów jest drugie najwyższe tempo zmian w okresie 2014-2019. Utrzymanie tego tempa stanowi istotne wyzwanie rozwojowe dla gminy, co w okresie realizacji opracowywanej strategii może przyczynić się do podniesienia miejsca gminy w analizowanej grupie gmin.

Tabela 12. Analiza porównawcza liczby działających firm¹⁹

Nazwa	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności							dynamika zmiany 2019/2014	
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	szt.	%
POLSKA	1 071	1 089	1 103	1 121	1 136	1 175	-	104	10%
Ostrowiec Świętokrzyski	1 078	1 077	1 070	1 069	1 081	1 103	-	25	2%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	872	880	887	900	916	944	-	72	8%
Bodzechów	727	739	742	729	776	798	-	71	10%
Ćmielów	607	604	606	633	664	685	-	78	13%
Bałtów	580	589	588	589	617	669	-	89	15%
Kunów	586	583	597	598	627	660	-	74	13%
Waśniów	395	382	383	368	418	438	-	43	11%

Niższy wskaźnik przedsiębiorczości może wynikać z niewielkiej powierzchni przeznaczonej pod działalność gospodarczą. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje strefa przemysłowa umiejscowiona w Kunowie na obszarze 22 ha. W MPZP pod inwestycje przeznaczone jest ok 12 ha, w tym: 4 ha pod działalność rekreacyjno – sportową.

Korzystny wzrost gospodarczy gminy w obszarze liczby działających przedsiębiorstw w sposób bezpośredni przyczynił się do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy. **W analizowanym okresie liczba osób bezrobotnych na terenie miasta i gminy Kunów zmniejszyła się o 48,2%.** W roku 2020 na terenie gminy Kunów zarejestrowanych było 426 osób bezrobotnych, w tym 53,3% kobiet oraz 46,7% mężczyzn. W roku 2014 w grupie osób w wieku produkcyjnym aż 13% pozostawało bez pracy, w roku 2020 już tylko 6,8%. Jest to istotna i kluczowa zmiana dla potencjału i rozwoju gospodarczego gminy. Jednak należy podkreślić, iż obecny poziom bezrobocia jest nadal wyższy od średniej krajowej, regionalnej i powiatowej oraz wyższy od prawie wszystkich gmin powiatu ostrowieckiego, poza gminą Ćmielów. Utrzymanie tego tempa zmian, obniżenia poziomu bezrobocia, podobnie, jak w przypadku rozwoju przedsiębiorczości stanowi podstawowe wyzwanie dla gminy. Aktywność gospodarcza i potencjał ekonomiczny gminy to podstawowy warunek do rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.

¹⁹ Dane: GUS BDL;

Tabela 13. Analiza porównawcza wg. % zmiany liczby osób bezrobotnych²⁰

Nazwa	ogółem							
	2014 [%]	2015 [%]	2016 [%]	2017 [%]	2018 [%]	2019 [%]	2020 [%]	2019/2014 zmiana w p.p.
POLSKA	7,5	6,5	5,6	4,6	4,2	3,8	-	-3,7
Waśniów	8,4	7,6	6,5	5,3	5,2	4,2	-	-4,2
ŚWIĘTOKRZYSKIE	9,5	8,5	7,4	6,1	5,9	5,7	-	-3,8
Ostrowiec Świętokrzyski	10,1	9,3	7,6	6,6	6,2	5,9	-	-4,2
Powiat ostrowiecki	10,6	9,8	8,0	7,0	6,6	6,1	-	-4,5
Bodzechów	12,1	10,9	9,0	7,6	7,4	6,3	-	-5,8
Bałtów	9,7	10,5	8,7	7,9	6,8	6,5	-	-3,2
Kunów	13,0	11,7	9,4	8,2	7,8	6,8	-	-6,2
Ćmielów	12,2	11,4	9,5	9,0	7,7	7,2	-	-5,0

Kluczowe wnioski z oceny sytuacji gospodarczej gminy

Obszar bariery rozwojowej	Wyzwania i potencjały rozwojowe
zdecydowany regionalny i lokalny rynek zbytu	wzrost liczby działających podmiotów gosp. o 15,7%
niski wskaźnik firm małych i średnich, z niskim udziałem firm o wysokim poziomie konkurencyjności	wzrost firm handlowych i usługowych oraz budowlanych
wskaźnik potencjału ekonomicznego wyrażony liczbą tworzonych miejsc pracy na terenie gminy – 31%	wzrost liczby firm informatycznych
uzależnienie od potencjału gospodarczego i ekonomicznego miasta subregionalnego Ostrowiec Świętokrzyski	rozwój sektora MSP, kluczowego dla gminy sektora gospodarczego
niekorzystna ocena gminy w stosunku do gmin powiatu, średniej regionalnej i krajowej pod względem liczby działających firm	rozwój liczby tworzonych miejsc pracy na terenie gminy, wyzwaniem jest utrzymanie tego trendu i tempa rozwoju
niewielka powierzchnia terenów inwestycyjnych, w tym przeznaczonych pod nowe działalności	wysokie tempo zmian względem gmin powiatu ostrowieckiego
poziom bezrobocia wyższy od średniej krajowej, regionalnej i powiatowej oraz od pozostałych gmin powiatu ostrowieckiego (poza gminą Ćmielów)	tworzenie nowej przestrzeni do inwestycji
	wspieranie w tworzeniu nowych firm i prowadzeniu własnych firm na terenie gminy/promocja lokalnej przedsiębiorczości
	rozwój sektora okołobiznesowego
	zdecydowana poprawa na lokalnym rynku pracy
	obniżenie poziomu bezrobocia względem średniej powiatowej

²⁰ Dane: GUS BDL;

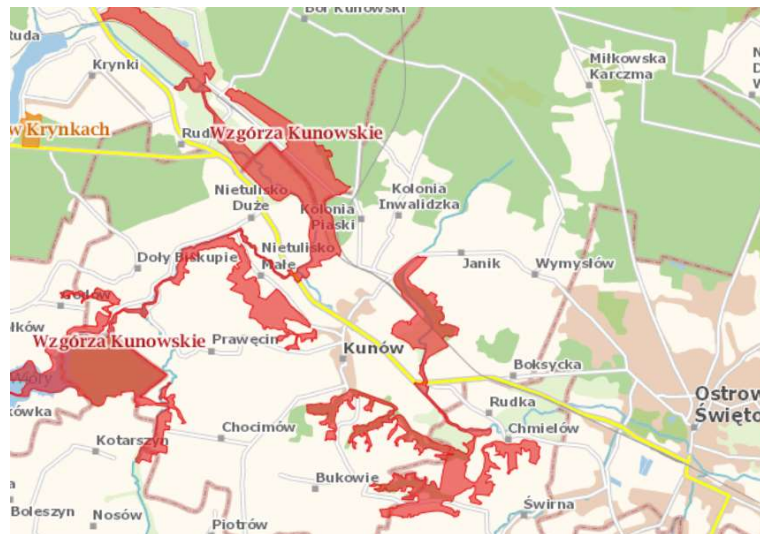
Wnioski wynikające z oceny potencjału, posiadanych zasobów i jakości infrastruktury publicznej

Gmina Kunów położona jest na obszarze o korzystnych walorach środowiskowych i przyrodniczych. Obszar gminy położony jest w obrębie Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej na granicy czterech mezoregionów: Płaskowyżu Suchedniowskiego, Gór Świętokrzyskich, Wyżyny Sandomierskiej oraz Przedgórze Łżeckiego. Powierzchnia miasta i gminy Kunów wynosi 11 356 ha (11,356 km²), z czego tylko 6,39% zajmuje obszar miejski (miasto Kunów), natomiast aż 93,61% obszar wiejski. 95,4% powierzchni gminy zajmują użytki rolne oraz lasy, jedynie 1,7% stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane, 2,4% tereny komunikacyjne oraz 0,4% grunty pod wodami. Pokazuje to istotny udział terenów leśnych i rolnych, choć działalność rolnicza na terenie gminy jest już niewielka.

W obszarze przyrodniczym gminę Kunów tworzą dwie odmienne od siebie ze względu na skład gatunkowy krainy, dla których naturalną granicą jest rzeka Kamienna. Część południowa gminy to tzw. Wzgórza Kunowskie wchodzące w skład sandomierskiego płatu lessowego, przynależącego do krainy Gór Świętokrzyskich. Okolice Bukowia, Chocimowa i Prawęcina wyróżnia roślinność kserotermiczna o charakterze stepowym, ze względu na silne nasłonecznienie stoków od południowej strony. Północna część gminy leżąca na lewym brzegu rzeki Kamiennej wchodzi w obszar Przedgórze Łżeckiego. Tą część gminy w dużej mierze porastają lasy. Północną część gminy charakteryzują gleby piaszczyste, które tworzyły podstawę do rozwoju w tej części gminy jedynie obszarów leśnych, bez możliwości wykształtowania działalności i produkcji rolniczej.

W otoczeniu gminy, niedaleko miejscowości Doły Biskupie funkcjonuje zbiornik retencyjny o powierzchni 4,15 km². W dolinie Kamiennej przebiegał niegdyś Staropolski Okręg Przemysłowy.

Na terenie gminy Kunów występują obszary objęte specjalną ochroną, w tym obszary chronionego krajobrazu oraz Natura 2000: **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej, Obszar Natura 2000 Wzgórza Kunowskie PLH 260039.**

Rysunek 9. Obszary NATURA 2000²¹

Jakość i dostępność do infrastruktury publicznej determinuje jakość życia mieszkańców, tworzy warunki do rozwoju gminy i utrzymania jej zdolności i potencjału społeczno – ekonomicznego. Podstawowym wskaźnikiem jakości życia, a zarówno podstawowym warunkiem rozwoju mieszkaniowego gminy jest dostępność do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Jest to równocześnie podstawowa infrastruktura przyczyniająca się do zachowania posiadanego dziedzictwa przyrodniczego i środowiskowego, minimalizująca wpływ urbanizacji gminy na stan i jakość środowiska przyrodniczego. Zrównoważony rozwój gminy jest w dużej mierze uzależniony od dostępu i jakości tego typu infrastruktury.

Zdecydowanie więcej nakładów i działań wymaga rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Kunów. W roku 2019 poziom skanalizowania na terenie miasta i gminy Kunów wynosił 48,1%, co stawia gminę Kunów poniżej średniej regionalnej, krajowej, jak również powiatowej. Jednak należy podkreślić, iż w okresie od poprzedniej strategii gmina Kunów zrealizowała wiele istotnych inwestycji, które przyczyniły się do poprawy tej sytuacji, w tym realizacji strategicznej inwestycji związanej z przebudową i wzrostem przepustowości działającej oczyszczalni ścieków, czy z rozbudową sieci kanalizacyjnej. W tym przypadku wsparcie wymienionych inwestycji ze środków pozabudżetowych stanowiło o możliwości zmiany tego stanu w krótkim okresie czasowym.

Oceniając wskaźnik dostępności do sieci kanalizacyjnej należy podkreślić, iż dalszy rozwój infrastruktury kanalizacyjnej będzie wyzwaniem gminy w okresie opracowywanej strategii. W badanym okresie diagnozy poziom skanalizowania na terenie gminy podniósł się o 12,2 p.p., z 35,9% w roku 2014 do 48,1% w roku 2019. Najwyższy wskaźnik skanalizowania występuje na terenie miasta Kunów – 77,9%, co przybliży gminę do średniej powiatowej. Zdecydowanie niższy poziom skanalizowania występuje na terenie wiejskim gminy - 35,3%, choć jest to poziom wyższy od średniej powiatowej oraz gminy Ćmielów i Waśniów. Dostęp do sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Kunów mają zapewniony mieszkańcy: miasta Kunów (bez części północnej w stronę Janika), sołectw: Nietuliska Małego, Nietuliska Dużego, Rudki, części Janika, części Bokszycki, części Wymysłowa oraz części Miłkowskiej Karczmy. Sieć kanalizacyjna nie występuje na terenie sołectw: Prawęcina, Kolonii

²¹ Źródło: GEOSERWIS GDOŚ;

Inwalidzkiej, Udziowa, Kurzaczy, Kolonii Inwalidzkiej, Kolonii Piaski, Dołów Biskupich, Małego Jodła, Chocimowa, Bukowia i Biechowa.

Przedstawiona analiza dostępności do sieci kanalizacyjnej w połączeniu ze wzrostem liczby mieszkańców na obszarze wiejskim, w szczególności w miejscowościach w bezpośrednim otoczeniu miasta Ostrowiec Świętokrzyski, wskazuje na kluczowe potrzeby i warunki rozwoju gminy Kunów w okresie najbliższych kilku lat.

Tabela 14. Poziom skanalizowania/analiza porównawcza²²

Nazwa	ogółem						
	kanalizacja						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Ostrowiec Świętokrzyski	89,4	89,8	89,9	88,9	89,1	89,2	-
POLSKA	68,7	69,7	70,2	70,5	70,8	71,2	-
Powiat ostrowiecki	64,5	68,4	68,8	68,1	68,6	69,2	-
ŚWIĘTOKRZYSKIE	56,1	57,9	58,8	58,7	59,0	59,4	-
Kunów	35,9	45,7	47,3	47,8	48,0	48,1	-
Bodzechów	15,3	36,0	36,4	35,6	37,9	40,4	-
Bałtów	32,4	32,2	30,9	30,9	36,3	36,4	-
Ćmielów	20,9	26,8	28,4	29,4	29,2	31,9	-
Waśniów	11,0	10,7	11,0	11,0	11,0	11,7	-

W przypadku infrastruktury wodociągowej dostępność do sieci zapewniona jest praktycznie dla wszystkich mieszkańców gminy. **W roku 2019 poziom zwodociągowania wynosił 98,1%**. Na terenie wiejskim poziom zwodociągowania wynosi 99,9% i jest najwyższy w analizowanej grupie, natomiast na terenie miasta wynosi 93,7%, co wskazuje jeszcze na potrzebę rozbudowy sieci wodociągowej na terenie miasta Kunów. Wskaźnik zwodociągowania na terenie gminy Kunów jest wyższy od średniego poziomu na terenie powiatu ostrowieckiego, średniego poziomu krajowego i regionalnego.

Kolejnym wskaźnikiem konkurencyjności gminy w obszarze jakości życia i zamieszkania jest dostępność do sieci gazowej. W otoczeniu zrównoważonego rozwoju gminy i celów wdrażanej gospodarki niskoemisyjnej jest to kolejny ważny element, przyczyniający się do poprawy jakości środowiska przyrodniczego i jakości powietrza atmosferycznego. **W roku 2019 jedynie 30,9% mieszkańców korzystało z sieci gazowej**, w okresie 2014 – 2019 wskaźnik dostępności zmienił się w niewielkim stopniu. Jest to jednak sektor w małym stopniu zależny od działań i inwestycji podejmowanych przez jednostki samorządowe. Pod względem dostępności do sieci gazowej korzystniejsza sytuacja występuje na terenie miasta Kunów, gdzie w roku 2019 – 72,3% mieszkańców korzystało z sieci gazowej, natomiast na terenie wiejskim ten poziom wynosi jedynie 13,2%. W ten sposób widoczna jest istotna bariera rozwojowa gminy, która ogranicza rozwój zabudowy mieszkaniowej na terenie wiejskim gminy. W połączeniu z utrzymującym się trendem do migracji mieszkańców na obszary podmiejskie, może być to wskaźnik, który przesądza o wyborze miejsca do osiedlania się nowych mieszkańców. Niski wskaźnik dostępności do sieci gazowej na terenie wiejskim może ograniczać dynamiczny rozwój tych terenów.

²² Dane: GUS BDL;

Kolejnym istotnym czynnikiem mającym bezpośredni wpływ na jakość lokalnego środowiska, jednocześnie na jakość życia na terenie gminy jest właściwie prowadzona gospodarka odpadami komunalnymi. Za prowadzenie właściwej gospodarki odpadami na terenie gminy odpowiada Urząd Miasta i Gminy w Kunowie. Zadanie obejmuje zbiórkę i zagospodarowanie odpadów na składowisku ZUO Janik, którego współdziaławcą jest gmina Kunów.

W okresie 2015 – 2020 o 74% wzrosła liczba zbieranych odpadów na terenie gminy. Największą grupę odpadów w roku 2020 stanowiły odpady komunalne. W roku 2020 w grupie zebranych odpadów odpady komunalne stanowiły 51%, natomiast w 2015 roku 62,2%. Jednak oceniając liczbę zebranych odpadów komunalnych w tym okresie, liczba odpadów komunalnych wzrosła aż o 42%. Pozytywną zmianą jest zmniejszenie udziału liczby zbieranych odpadów komunalnych w ogólnej liczbie zbieranych odpadów, co świadczy o poprawie prowadzonej gospodarki odpadami, poprzez zwiększenie procesu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W okresie 2015 – 2020 istotny wzrost liczby odpadów nastąpił w przypadku zbieranych odpadów meblowych i innych wielkogabarytowych, w tym okresie wzrosła również liczba zbieranych odpadów ulegających biodegradacji, co wynika m.in. ze zmiany systemu zbierania odpadów. Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost liczby odpadów przypadających na 1 mieszkańca gminy, co pokazuje, że wraz ze wzrostem zamożności wytwarzamy więcej odpadów. Kolejnym istotnym zauważalnym czynnikiem jest coroczne obniżanie się liczby osób objętych systemem zbierania odpadów. Wywiera to istotny wpływ na późniejsze koszty jednostkowe przypadające na 1 mieszkańca. Analizując dane z diagnozy do wyzwań gminy należeć będzie utrzymanie pozytywnego trendu do wzrostu liczby odpadów zbieranych selektywnie oraz utrzymanie liczby osób obsługiwanych w ramach systemu.

Następnym istotnym warunkiem jakości lokalnego środowiska i jakości życia mieszkańców jest dostęp do czystej energii, wyrażonej poziomem wykorzystania instalacji OZE w produkcji energii. Wiele działań w tym obszarze inicjowanych jest bezpośrednio przez samą Gminę (termomodernizacje budynków użyteczności publicznej, montaż fotowoltaiki na oczyszczalni), jednak kluczowy obszar zależy bezpośrednio od mieszkańców. Analiza dostępności do OZE opiera się jeszcze o dane z 2014 r. (PGN). Poziom wykorzystania OZE w tamtym okresie był marginalny, bowiem niecałe 4% badanych wykazało montaż kolektorów słonecznych, jedynie 0,76% montaż pompy ciepła i tylko 0,38% montaż instalacji fotowoltaicznej. Dla rozwoju tego obszaru wymagane jest zainicjowanie działań edukacyjno – promujących i wspierających finansowo rozwój instalacji OZE, czy innych rozwiązań przyczyniających się do poprawy jakości powietrza. Korzystających z dobrych praktyk innych gmin warto przygotować projekty parasolowe, które przyczyniać się będą do poprawy tej sytuacji u mieszkańców oraz podjąć własne działania, oparte o posiadaną infrastrukturę publiczną.

Kluczowe wnioski z oceny potencjału, posiadanych zasobów i jakości infrastruktury publicznej

Obecne bariery rozwojowe	Wyzwania i potencjały rozwojowe
dostęp do sieci kanalizacyjnej	położenie na obszarze o walorach środowiskowych i przyrodniczych niesie ze sobą konieczność zachowania jakości tych terenów
dostępność do sieci gazowej/wpływ na jakość powietrza atmosferycznego	rozwój sieci kanalizacyjnej, w szczególności na obszarze wiejskim gminy

niski poziom wykorzystania OZE	potencjałem jest dostępność do sieci wodociągowej
wysokie rozdrobnienie gospodarstw	Rozwój sieci gazowej, w szczególności na terenie wiejskim gminy
niski wskaźnik urbanizacji i gęstości zabudowy	rozwój sieci kanalizacyjnej i gazowej warunkuje rozwój mieszkaniowy gminy, kształtuje poziom jakości życia mieszkańców i konkurencyjność gminy
wzrost liczby produkowanych odpadów, w szczególności przypadających na 1 mieszkańca gminy	wysoki udział terenów leśnych o rolniczych/niski poziom urbanizacji
zwiększenie poziomu unieszkodliwiania i zagospodarowywania odpadów	rosnący udział odpadów zbieranych selektywnie
niski wskaźnik dostępności do OZE	uszczelnienie systemu zbiórki odpadów komunalnych
	rozwój działań wspierających montaż OZE, termomodernizację budynków i innych mających wpływ na jakość powietrza

Wnioski wynikające z oceny potencjału kulturowego, sportowego i rekreacyjnego oraz oferty spędzania wolnego czasu

Zadania w zakresie kultury i dziedzictwa kulturowego na terenie miasta i gminy Kunów realizowane są przez jednostkę budżetową Gminy - Miejsko – Gminną Bibliotekę Publiczną w Kunowie (MGBP). Jednostka stanowi jednocześnie instytucję kultury, podejmując się realizacji wielu działań związanych z krzewieniem i rozwojem kultury, pełniąc rolę gminnego ośrodka kultury w gminie. Jednostka prowadzi działalność biblioteczną w placówce centralnej na terenie miasta Kunów oraz w dwóch filiach: w Bukowiu i w Janiku. MGBP sprawuje opiekę nad czterema zespołami śpiewaczymi: w Bukowiu – **Zespół „Bukowianie”**, w Chocimowie – **Zespół „Chocimowianie”**, w Nietulisku Małym – **Zespół „Nietuliszczanie”** i w Kunowie – **Zespół „Kunowianie”**. Jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne i finansuje udział przedstawionych zespołów w przeglądach i konkursach. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kunowie finansuje również działalność Kapeli Ludowej **„Kunowianie”** i sprawuje opiekę nad Strażacką Orkiestrą Dętą, której udostępnia pomieszczenia na próby oraz magazyn na instrumenty muzyczne. Działalność MGBP opiera się na ofercie całorocznych zajęć kulturalnych i edukacyjnych dla mieszkańców całej gminy.

Gminę Kunów wyróżniają zabytki o wysokim znaczeniu historycznym, co potwierdza wpis do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków. Do nich zaliczają się: park dworski w Chocimowie, pozostałości po dawnej fabryce tektury „Witulin” w Dołach Biskupich, kaplica św. Katarzyny w Janiku, zespół kościoła parafialnego pw. Św. Władysława w Kunowie, zespół urbanistyczno – przemysłowy w Nietulisku Dużym i park w Nietulisku Małym.

Na terenie gminy Kunów działa sześć podmiotów/klubów sportowych oferujących zajęcia sportowe i rekreacyjne dla mieszkańców.

Kluczowe wnioski z oceny potencjału kulturowego, sportowego i rekreacyjnego oraz oferty spędzania wolnego czasu

Obecne bariery rozwojowe	Wyzwania i potencjały rozwojowe
wyposażenie służące rozwojowi działalności kulturalnej	szeroki i bogaty program działań kulturalnych MGBP
zróżnicowana dostępność i jakość zachowanych zabytków	aktywność mieszkańców i zaangażowanie w działalność kulturalną, zespoły śpiewacze, kapele ludowe
niski poziom wykorzystania posiadanych zasobów/zabytków w tworzeniu oferty turystycznej gminy	program imprez kulturalnych
zróżnicowany dostęp i jakość infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	bogactwo zabytków na terenie gminy, dziedzictwo kulturowe, ograniczeniem jest zróżnicowanie w poziomie stanu zachowania zabytków i udostępniania dla mieszkańców
	aktywność organizacji sportowych tworzących ofertę rekreacyjno – sportową dla mieszkańców
	dostęp do szlaków turystycznych

Wnioski wynikające z potrzeb polityki społecznej i zdrowotnej

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta i gminy Kunów realizowane są przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS), jednostkę budżetową Miasta i Gminy Kunów. Podstawowym zadaniem ośrodka jest prowadzenie właściwej polityki społecznej w gminie, w głównej mierze związanej ze wspieraniem mieszkańców w przewyżnianiu trudnych sytuacji i problemów życiowych oraz bytowych, których nie są w stanie pokonać lub rozwiązać sami. MGOPS w Kunowie dodatkowo prowadzi dwie świetlice środowiskowe w Kunowie oraz w Kolonii Inwalidzkiej, a także Dzienny Dom „Senior+” w Kunowie.

Aktualna sytuacja społeczna gminy obrazuje również aktualną sytuację materialną i społeczną mieszkańców gminy. **W przypadku analizy wypłacanego zasiłku stałego w okresie 2015 – 2020 liczba osób korzystających z tego wsparcia wzrosła aż o 29%.** Jest to niepokojący sygnał dla zjawiska związanego z oceną problemów dotyczących bezpośrednio mieszkańców ze względu m.in. na niezdolność do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności i niskiego statusu dochodowego. W przypadku analizy wskaźnika zasiłku okresowego, sytuacja jest zdecydowanie odmienna, bowiem w tożsamym okresie liczba osób otrzymujących zasiłek okresowy obniżyła się o 50%. Oczywiście dużo istotniejszym dla oceny sytuacji społecznej i niepokojącym trendem jest wzrost liczby osób otrzymujących zasiłek stały. W przypadku gminy Kunów wskaźnik ten rośnie, co obrazuje wzrost liczby mieszkańców, którzy na stałe utracili zdolność do pracy i pozostają na poziomie dochodowym poniżej ustalonego progu. Przedstawiona sytuacja stanowi wyzwanie dla gminy w okresie realizacji strategii.

Na podstawie analizy liczby osób pobierających zasiłek stały i okresowy w roku 2020, możemy wskazać obszary gminy, które w największym stopniu zagrożone są degradacją społeczną. Analizując dane dla liczby osób otrzymujących zasiłek stały na 100 mieszkańców danego obszaru, **problem niezdolności trwałej do pracy w największym stopniu w roku 2020 dotknął mieszkańców**

Miłkowskiej Karczmy, Nietuliska Dużego oraz Małego Jodła. Mieszkańcy jedynie Biechowa, Kurzacz, Prawęcina i Udziecowa nie korzystali z analizowanego wsparcia. W przypadku problemu społecznego wyrażonego liczbą osób korzystających z zasiłku okresowego w największym stopniu problem dotyka mieszkańców Miłkowskiej Karczmy, Kolonii Inwalidzkiej, Biechowa i Wymysłowa. Negatywnym zauważalnym zjawiskiem jest utrzymujący się wysoki wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłku okresowego i stałego jednocześnie w sołectwie Miłkowska Karczma, Kolonia Inwalidzka oraz Wymysłowa. W przypadku Biechowa, problem ten dotyczy jedynie liczby osób korzystających z zasiłku okresowego. W ten sposób możemy wskazać, iż pod względem liczby osób korzystających z zasiłku stałego i okresowego **w największym stopniu problem w roku 2020 dotykał mieszkańców Miłkowskiej Karczmy, Kolonii Inwalidzkiej, Wymysłowa, Nietuliska Dużego, Kunowa i Kolonii Piaski.**

Bardziej precyzyjny obraz aktualnej sytuacji społecznej obrazuje analiza porównawcza liczby wypłacanych zasiłków stałych i okresowych w roku 2020 względem roku 2016 (rok opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji). W okresie 2016 – 2020 analizując liczbę mieszkańców otrzymujących zasiłki stałe możemy wskazać miejscowości, w których sytuacja materialna uległa poprawie. Do nich zaliczają się miejscowości: Biechów, Prawęcina, Nietulisko Małe, Boksycza, Doły Biskupie, Kolonia Inwalidzka i miasto Kunów. W tych miejscowościach liczba osób pobierających zasiłki stałe zmniejszyła się w roku 2020 względem roku 2016. Niestety zauważalny jest istotny wzrost w dwóch miejscowościach (uwzględniając wskaźnik na 100 mieszkańców): Kolonia Piaski i Janik. Jednak w obu wymienionych miejscowościach liczba pobierających zasiłki stałe nie zalicza się do miejscowości o najwyższym wyliczonym wskaźniku na 100 mieszkańców. Niepokojący jest nadal utrzymujący się niekorzystny trend w Miłkowskiej Karczmie oraz w Nietulisku Dużym. W przypadku analizy zasiłku okresowego największe pozytywne zmiany nastąpiły na terenie: Chocimowa, Prawęcina, Nietuliska Dużego, Nietuliska Małego, Biechowa, Boksycycki, Dołów Biskupich, Kunowa, Kolonii Piaski, Kolonii Inwalidzkiej, Wymysłowa oraz Miłkowskiej Karczmy. Niepokojący jest wzrost w miejscowości Bukowie. Należy jednak podkreślić, iż w badanym okresie liczba udzielanych świadczeń w postaci wypłacanego zasiłku okresowego obniżyła się na terenie całej gminy o 44%, co pokazuje zmniejszenie degradacji społecznej związanej z definicją zasiłku okresowego. Działań wspierających wymagają jednak nadal miejscowości: Miłkowska Karczma, Kolonia Inwalidzka, Biechów i Wymysłów.

Ogólną sytuację materialną mieszkańców definiuje wskaźnik rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych, dla których warunkiem wypłacalności jest kryterium dochodowe. W okresie 2014 – 2019 liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych obniżyła się o 17%. Równocześnie zmniejszyła się liczba dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek (o 20%), co związane jest również z ujemnym przyrostem naturalnym na terenie gminy.

Gmina Kunów w ocenie aktualnej sytuacji społecznej względem gmin powiatu występuje na trzecim miejscu spośród gmin powiatu, ale niestety równocześnie poniżej średniej powiatowej, regionalnej i krajowej. Potwierdza to aktualną sytuację materialną i społeczną mieszkańców gminy. Wyzwaniem dla gminy jest poprawa obecnej sytuacji na poziomie minimum średniej powiatowej.

Opiekę zdrowotną na terenie gminy Kunów dla mieszkańców świadczą trzy podmioty, w tym jedynie jeden oferujący podstawową opiekę zdrowotną. Dwa pozostałe prowadzą działalność związaną z punktem pobrania krwi i usługami stomatologicznymi. Mieszkańcy gminy ze względu na bliskie

otoczenie korzystają również z placówek funkcjonujących na terenie miasta Ostrowiec Świętokrzyski. Opieka szpitalna świadczona jest przez szpital powiatowy w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Ocena zdrowia mieszkańców w diagnozie oparta została o analizę liczby udzielonych porad na terenie gminy. Jednak ze względu na bliskie położenie placówek na terenie miasta Ostrowiec Świętokrzyski, wynik tej analizy pokazuje wzrost liczby udzielonych porad, która może wskazywać na obniżanie się kondycji zdrowotnej mieszkańców, ale równocześnie na wzrost liczby pacjentów objętych opieką na terenie gminy, ze względu na zmianę placówki zdrowia. W okresie 2014 – 2020 liczba udzielonych porad wzrosła aż o 42%. Istotny wzrost dotyczy roku 2019 i 2020. Wzrost porad w roku 2020 może się wiązać z epidemią COVID- 19.

Kluczowe wnioski z oceny sytuacji w obszarze pomocy społecznej i sytuacji zdrowotnej mieszkańców

Obecne bariery rozwojowe	Wyzwania i potencjały rozwojowe
rosnący udział liczby osób korzystających z zasiłku stałego o 29%	wspieranie rosnącej grupy mieszkańców kwalifikujących się do wypłaty zasiłku okresowego
dostępność do infrastruktury publicznej i usług dla osób z niepełnosprawnościami	wyrównywanie szans mieszkańców w poziomie życia ze względu na niższe dochody i problemy życiowe
pogłębiające się trudności ze względu na liczbę wypłacanych zasiłków na terenie: Kolonia Piaski, Janik, Bukowie	wspieranie osób z niepełnosprawnościami w równym korzystaniu z oferty miasta i gminy
	rewitalizacja obszarów objętych degradacją społeczną na podstawie analizy zasiłku stałego i okresowego: Miłkowska Karczma, Wymysłów, Nietulisko Duże, Kunów i Kolonia Piaski
	ogólna poprawa sytuacji materialnej mieszkańców na podstawie obniżenia o 17% liczby rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego w okresie 2014 - 2019
	poprawa sytuacji gospodarczej gminy i podniesienie statusu materialnego mieszkańców
	dostosowanie sytuacji materialnej do średniej powiatowej w najbliższym czasie

Wnioski wynikające z oceny kapitału społecznego i poziomu edukacji mieszkańców

Miasto i Gmina Kunów jest bogata w kapitał działających organizacji społecznych na swoim terenie. Aktualnie na terenie gminy aktywnie działa **35 organizacji społecznych**, w tym: 13 stowarzyszeń o różnym zakresie działania; 10 kół gospodyń wiejskich kultywujących lokalne dziedzictwo kulturowe i historyczne; 5 organizacji sportowych oferujących zajęcia sportowo – rekreacyjne dla wszystkich grup mieszkańców oraz 7 jednostek ochotniczych straży pożarnych realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem zagrożeniom i kultywowaniu lokalnych tradycji kulturowych. Szczególną formą edukacji w kierunku aktywności obywatelskiej jest działająca przy Radzie Miejskiej w Kunowie – **Młodzieżowa Rada Miejska w Kunowie**.

Aktywność organizacji społecznych na terenie gminy w pewnym stopniu potwierdza aktywność obywatelska wyrażona frekwencją wyborczą. Średnia frekwencja wyborcza na terenie gminy jest

wyższa od średniej powiatowej i gmin: Ostrowiec Świętokrzyski, Bodzechów i Waśniów. Niestety jest równocześnie niższa od średniej regionalnej i krajowej oraz średniej dla gminy Ćmielów i Bałtów. W ten sposób aktywność obywatelska mieszkańców gminy wyróżnia się na tle mieszkańców powiatu ostrowickiego, choć jest niższa od średniej krajowej i regionalnej. Wyzwaniem jest dogonienie średniej regionalnej i krajowej.

Największą dojrzałością obywatelską wyróżniają się mieszkańcy **Osiedla Kunów**, którzy osiągnęli średnią frekwencję wyborczą wyższą zarówno od średniej krajowej, regionalnej, gminnej i powiatowej. Wysoką aktywność wyborczą odnotowano również na terenie sołectw: **Doły Biskupie, Biechów, Bukowie, Udziów, Rudka, Osiedle Kunów Piaski, Nietulisko Duże, Janik i Kolonia Inwalidzka**. W sołectwach: Kurzacze, Miłkowska Karczma, Boksycka, Kolonia Piaski, Nietulisko Małe, Wymysłów, Chocimów, Małe Jodło, Prawęcín odnotowano średnią frekwencję wyborczą poniżej średniej dla gminy, a także poniżej średniej powiatowej, wyłączając w tym przypadku sołectwa Kurzacze i Miłkowska Karczma.

Na terenie gminy Kunów w roku 2020 działało pięć szkół podstawowych (w Kunowie, Janiku, Wymysłowie, Dołach Biskupich i w Nietulisku Dużym) oraz jedno przedszkole w Kunowie. Większość placówek prowadzona jest przez gminę.

Na terenie gminy nie funkcjonują żłobki i szkoły na poziomie średnim.

Wyzwaniem dla gminy jest ciągłe podnoszenie jakości nauczania zgodnie z przyjętym Planem Rozwoju Szkół Gminy Kunów. Kolejnym wyzwaniem jest utrzymanie poziomu infrastrukturalnego przy obniżającej się liczbie uczniów. W okresie 3 ostatnich lat liczba uczniów objęta systemem oświaty oraz dzieci w przedszkolach (przedszkole + oddziały przedszkolne) na terenie gminy **obniżyła się o 15%**. Negatywne zmiany dotknęły zarówno poziom edukacji przedszkolnej, jak również poziom edukacji podstawowej.

Kolejnym obszarem analizy był oceniany poziom nauczania na podstawie wyników z egzaminów z okresu trzech ostatnich lat. W ocenie jakości i poziomu nauczania dla poszczególnych szkół należy podkreślić bardzo wysoki wynik PSP w Wymysłowie z języka polskiego, która z egzaminu z języka polskiego zajęła 3 miejsce w powiecie, po dwóch szkołach z Ostrowca Świętokrzyskiego. Na wysokim 11 miejscu uplasowała się PSP w Nietulisku Dużym, w środku zestawienia na 17 miejscu PSP w Kunowie i dopiero na 25 miejscu PSP w Janiku.

W przypadku analizy wyników z matematyki również wyróżnia się PSP w Wymysłowie, która zajęła 12 miejsce w zestawieniu. Na dobrym 15 miejscu uplasowała się PSP w Kunowie, w środku zestawienia na 18 miejscu PSP w Nietulisku Dużym i na 27 miejscu PSP w Janiku.

Najlepsze wyniki z języka angielskiego osiągnęli uczniowie z PSP w Kunowie, którzy zajęli 14 miejsce w zestawieniu, pozostałe szkoły z terenu gminy niestety w drugiej części zestawienia. Na miejscu 24 PSP w Wymysłowie, 26 miejscu PSP w Nietulisku Dużym oraz na 31 miejscu PSP w Janiku.

W ocenie należy podkreślić dobry wynik PSP w Kunowie, do której uczęszcza najwięcej uczniów z terenu gminy oraz wyniki osiągane przez uczniów PSP w Wymysłowie. Szkoły w Wymysłowie, Nietulisku Dużym i Janiku należą do małych szkół, w których liczebność klas jest zdecydowanie mniejsza niż w szkole w Kunowie, czy innych dużych szkołach np. w mieście Ostrowiec Świętokrzyski. Do wyzwań

lokalnego systemu oświaty należeć będzie podniesienie jakości nauczania przynajmniej do średniej powiatowej i stopniowo zwiększanie jej do średniej regionalnej.

Kluczowe wnioski z oceny kapitału społecznego i poziomu edukacji mieszkańców

Obecne bariery rozwojowe	Wyzwania i potencjały rozwojowe
ograniczony dostęp do kapitału finansowego dla NGO	kapitał działających 35 organizacji społecznych
Zróżnicowane warunki infrastrukturalne i sprzętowe organizacji społecznych	aktywność społeczna działających organizacji
frekwencja wyborcza poniżej średniej krajowej i regionalnej, jednocześnie powyżej powiatowej i 3 gmin z powiatu ostrowieckiego	działalność Młodzieżowej Rady Miejskiej w Kunowie
najniższa frekwencja wyborcza na terenie sołectw: Kurzacze, Miłkowska Karczma, Boksycka, Kolonia Piaski, Nietulisko Małe, Wymysłów, Chocimów, Małe Jodło, Prawęcín , co może świadczyć o marazmie społecznym na tym terenie i występujących problemach, które tą aktywność ograniczają	trzecia frekwencja wyborcza w powiecie
zróżnicowana jakość nauczania o dostępność do placówek oświatowych	podnoszenie poziomu nauczania, dostosowanie poziomu do jakości nauczania w dużych ośrodkach miejskich
na terenie gminy nie działa żłobek oraz ani jedna szkoła średnia	doposażenie szkół i podniesienie jakości infrastrukturalnej, termomodernizacje wybranych szkół
obniżanie się liczby uczniów – depopulacja mieszkańców	kształcenie na potrzeby rozwoju gospodarczego gminy, dostosowanie się do trendów i wyzwań cywilizacyjnych, technologicznych

Wnioski wynikające z oceny poziomu bezpieczeństwa mieszkańców

Do źródeł zagrożenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców miasta i gminy Kunów należą zagrożenia naturalne, związane z wystąpieniem powodzi i różnego rodzaju klęsk i żywiołów natury, zagrożenia pożarowe oraz zagrożenia wynikające z utrzymania właściwego porządku publicznego. Na terenie gminy nie występują zagrożenia związane z osuwiskami.

Ryzyko powodziowe w oparciu o analizę map zagrożenia powodziowego Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie na terenie miasta i gminy Kunów **w głównej mierze związane jest z powodzią rzeczno-terenową, wystąpieniem wód z rzeki Świśliny i rzeki Kamiennej**. W związku z tym, obszar największego zagrożenia powodziowego związany jest z terenem rzeki Świśliny i rzeki Kamiennej przechodzących przez gminę. Wysokie ryzyko powodziowe (raz na 10 lat) zostało wyznaczone również bezpośrednio wzdłuż rzeki Kamiennej i Świśliny, w tym dodatkowo na terenie Nietuliska Małego, Nietuliska Dużego i Kolonii Piaski. Średnie ryzyko rozszerza te obszary o nowe działki wynikające z powodzi rzecznych (rzeka Świślina i rzeka Kamienna).

Uzupełnieniem map zagrożenia powodziowego są mapy ryzyka powodziowego, określające wartości potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiające obiekty narażone na zniszczenia z powodu wystąpienia powodzi. Na terenie miasta i gminy Kunów należą do nich tereny bezpośredniego oddziaływania rzeki Kamiennej i Świśliny, a także prawego dopływu rzeki Kamiennej – rzeka Dunaj na terenie sołectwa Janik. W przypadku rzeki Świśliny dodatkowo zagrożony jest obszar na południe od Nietuliska Małego, co związane jest z ukształtowaniem terenu. Obszary zagrożenia powodziowego wyznaczone zostały na terenie: Udziowa, Biechowa, Rudki i Janika, Nietuliska Małego, w niewielkiej części Kunowa, Nietuliska Dużego, Kolonii Inwalidzkiej i Dołów Biskupich, jako tereny zagrożone powodzią rzecznych.

Drugim obszarem zagrożenia są zdarzenia wynikające z deficytu porządku i bezpieczeństwa publicznego. Działania z tego zakresu związane z zachowaniem bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy prowadzi KPP Policji w Ostrowcu, poprzez działający na terenie gminy Kunów Komisariat Policji w Kunowie. Analizując liczbę odnotowywanych przestępstw na terenie miasta i gminy Kunów można wskazać przestępstwa, którymi mieszkańcami gminy są w największym stopniu narażeni. **Do nich zaliczają się kradzieże z włamaniem, kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości, wypadki drogowe i znęcanie. W tej grupie dominują jednak przestępstwa związane z kierowaniem pojazdami w stanie nietrzeźwości.** Analizę poziomu bezpieczeństwa opracowano w oparciu o dane statystyczne liczby stwierdzonych zdarzeń na terenie gminy.

Analizując liczbę zarejestrowanych przestępstw w okresie 2014 – 2020 można wskazać istotną poprawę warunków życia mieszkańców pod względem bezpieczeństwa, ponieważ **liczba stwierdzonych przestępstw w tym okresie obniżyła się o 30%**, z liczby 67 przestępstw w roku 2014 do 47 w roku 2020. Pozytywna zmiana nastąpiła w zakresie przestępstw: kradzieże, kradzieże z włamaniem, bójki i pobicia, uszkodzenia mienia, kierowanie pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości (spadek jedynie o 17%) i z zakresu ustawy o narkomanii. Rosną niestety zdarzenia powodujące uszczerbek na zdrowiu, znęcanie oraz liczba wypadków drogowych. Analizując liczbę odnotowywanych przestępstw na terenie miasta i gminy Kunów można wskazać przestępstwa, którymi mieszkańcami gminy są w największym stopniu narażeni. **Do nich zaliczają się kradzieże z włamaniem, kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości, wypadki drogowe i znęcanie.** W tej grupie dominują jednak przestępstwa związane z kierowaniem pojazdami w stanie nietrzeźwości. Podsumowaniem analizy poziomu bezpieczeństwa była analiza liczby wykroczeń i liczby nałożonych mandatów na sprawców wykroczeń. Podobnie, jak w przypadku analizy liczby przestępstw, liczba wykroczeń w okresie 2014 – 2020 obniżyła się o 16%, w tym samym okresie zmniejszyła się również liczba nałożonych mandatów karnych (o 32%). Potwierdza to stopniowo poprawiającą się sytuację w obszarze poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy, co widoczne jest w szczególności pod względem ilości nałożonych mandatów karnych na sprawców wykroczeń, w roku 2014 nałożono 471 mandatów, natomiast w 2020 roku 320.

Kluczowe wnioski z oceny poziomu bezpieczeństwa mieszkańców

Obecne bariery rozwojowe	Wyzwania i potencjały rozwojowe
Obszary zagrożenia powodziowego wzdłuż rzeki Kamiennej i Świśliny w tym dodatkowo na terenie Nietuliska Małego, Nietuliska Dużego i Kolonii Piaski. Średnie ryzyko rozszerza te obszary o nowe	podniesienie poziomu bezpieczeństwa w okresie 2014 – 2020

działki wynikające z powodzi rzecznych (rzeka Świślina i rzeka Kamienna).	
rosnące zagrożenia związane ze zdarzeniami powodującymi uszczerbek na zdrowiu, znęcaniem oraz wypadkami drogowymi	profilaktyka i edukacja w zakresie ograniczania wypadków drogowych
kluczowymi zagrożeniami dla mieszkańców są zdarzenia: kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości, kradzieże z włamaniem, znęcanie i wypadki drogowe	poprawa jakości lokalnych dróg publicznych
	poprawa jakości działania jednostek OSP, doposażenie jednostek, promocja OSP

Wnioski wynikające z oceny sytuacji finansowej gminy i zdolności do rozwoju

Opracowana analiza stanu finansów publicznych dla miasta i gminy Kunów potwierdziła zdolność jednostki samorządowej do realizacji nowych wyzwań rozwojowych, uwzględniając analizę historyczną budżetu wykonanego oraz analizę budżetu prognozowanego dla okresu realizacji nowej strategii rozwoju.

Analizę budżetu opracowano dla dwóch okresów, tj. dla okresu wykonania budżetu gminy w latach 2014 – 2020 oraz dla okresu prognozowanego dla lat 2021 – 2030, dla okresu obowiązywania nowej strategii rozwoju.

W ocenie zrealizowanego budżetu dla okresu 2014 – 2020, uwzględniając dochody i wydatki Gminy można wyodrębnić dwa okresy: **okres stagnacji (2014 – 2015)** i **okres dynamicznego rozwoju (2016 – 2020)**. Okres stagnacji to lata, w których gmina generowała najniższe dochody, jednocześnie ponosząc najniższe wydatki. W tym okresie wartość inwestycji rozwojowych w dużej mierze uzależniona była od źródeł zewnętrznego finansowania. Niższe wskaźniki ekonomiczne dla tego okresu są wynikiem kryzysu gospodarczego, który zapoczątkowany na rynkach światowych, swoje piętno odcisnął również na rynku krajowym. Jest to okres najniższych wpływów do budżetu, w szczególności z podatku PIT, kluczowego źródła generowanych dochodów przez Gminę.

Drugi okres o zdecydowanie odmiennych wskaźnikach, to już okres dynamicznego rozwoju. Związane jest to z dynamicznym rozwojem krajowej gospodarki, jako kluczowego źródła rozwoju finansów Miasta i Gminy Kunów. Gospodarka krajowa, która odzyskiwała swoje wartości po czasach kryzysu gospodarczego, nabierała nowego tempa rozwoju, co przekładało się również na stan finansów publicznych gminy. W tym okresie rosły dochody bieżące gminy, w tym najwyższy wskaźników dochodów z podatku PIT w roku 2019 i najwyższy wskaźnik dochodów bieżących w roku 2019. Jest to również okres, kiedy gmina mogła poczynić największe inwestycje rozwojowe, m.in. związane z przebudową oczyszczalni ścieków. W tym okresie wraz ze wzrostem dochodów gminy rosły również wydatki, jednak należy podkreślić, że nie w tym samym tempie co wzrost dochodów gminy. Analiza tego okresu pokazuje jednoznacznie, iż rozwój gospodarczy i wzrost dochodów do budżetu gminy stwarza istotne szanse rozwojowe, co widoczne jest w wartości zrealizowanych inwestycji. W tym okresie widoczny jest również istotny wpływ dotacji UE w wydatkach inwestycyjnych, choć najwyższy udział został odnotowany w roku 2014, jednak wtedy wartość wydatków inwestycyjnych była

zdecydowanie niższa. W okresie 2014 – 2020 wydatki bieżące w każdym roku pokrywane były dochodami bieżącymi, co gwarantuje płynność i stabilność finansową budżetu gminy.

W drugiej części analizy dokonano oceny prognozowanego budżetu dla okresu realizacji nowej strategii rozwoju gminy. W tym okresie kluczowym aspektem oceny jest ocena poziomu zadłużenia, która determinuje poziom możliwości wdrażania i realizacji nowych projektów rozwojowych. Przez cały okres analizy poziom zadłużenia nie przekracza dopuszczalnego limitu zadłużenia, co gwarantuje zdolność do realizacji nowych wyzwań rozwojowych. Od roku 2024 spada wartość zadłużenia, corocznie aż do roku 2030. Średni poziom zadłużenia do dopuszczalnego progu wynosi 55%. Najwyższy wskaźnik zadłużenia występuje w roku 2027 na poziomie 77% dopuszczalnego poziomu zadłużenia dla miasta i gminy Kunów. W pozostałych latach występuje na poziomie maksymalnie do 70-60% możliwego zadłużenia, przy około 30% w roku 2021 i w roku 2022, co już pokazuje zdolność do realizacji nowych inwestycji. Pozytywną oceną budżetu dla tego okresu jest również pokrywanie wydatków bieżących dochodami bieżącymi przez cały okres analizy, co pokazuje potencjały gminy do rozwoju i wdrażania nowych inwestycji, które mogą wywierać wpływ na wydatki bieżące. Prawie przez cały okres analizy (poza rokiem 2021) wartość wydatków ogółem gminy pokrywana jest dochodami ogółem gminy, co wskazuje na bilansowanie się budżetu od roku 2022 do 2030. W tym okresie nie planuje się dochodów majątkowych w postaci dotacji unijnych, co dodatkowo podniesie potencjał ekonomiczny budżetu, w momencie rozpoczęcia nowego okresu programowania. Analiza pozioma budżetu dla tego okresu potwierdza zdolność gminy do realizacji nowych inwestycji rozwojowych, które zwłaszcza przy uwzględnieniu zewnętrznych źródeł finansowania przyczynią się do rozwoju gminy, bez negatywnego wpływu na finanse publiczne gminy.

Obecne bariery rozwojowe	Wyzwania i potencjały rozwojowe
istotny wpływ sytuacji gospodarczej kraju na sytuację finansową gminy	okres dynamicznego rozwoju gminy w okresie 2016 - 2020
okres stagnacji w budżecie w latach 2014 - 2015	szanse na realizację działań rozwojowych w oparciu o zewnętrzne finansowanie
rosnące wydatki, w tym wydatki bieżące, wymagające stałego monitorowania	bilansowanie się budżetu gminy w większości analizowanych lat
w okresie prognozy przewidywany spadek dochodów z podatku PIT	zdolność do zaciągania nowych zobowiązań
	rosnący udział dochodów gminy
	doświadczenie i zdolności gminy do pozyskiwania zewnętrznego finansowania

Wnioski z oceny sytuacji gminy przedstawionej przez mieszkańców, głównych interesariuszy strategii

Ostatnim elementem diagnozy było przeprowadzone badanie mieszkańców miasta i gminy Kunów, głównych interesariuszy i odbiorców projektowanej strategii rozwoju. W badaniu ankietowym mieszkańcy ocenili obecną sytuację społeczno – gospodarczą gminy, jak również zdefiniowali priorytety rozwojowe i kluczowe działania do realizacji w okresie nowej strategii.

Do pozytywnie ocenianych przez mieszkańców gminy należą: stan środowiska naturalnego; walory krajobrazowe; zagospodarowanie przestrzeni publicznych (w tym: place, skwery, parki); dostęp do infrastruktury komunalnej (wodociągi); dostęp do infrastruktury komunalnej (kanalizacja); dostępność transportu publicznego – komunikacja z miastem Ostrowiec Świętokrzyski;

bezpieczeństwo publiczne; dostępność i jakość opieki zdrowotnej; dostępność i jakość edukacji przedszkolnej; dostępność i jakość szkolnictwa na poziomie podstawowym; dostęp do Internetu. Są to czynniki mówiące o mocnych stronach gminy, które należy utrzymywać i rozwijać. Świadczą o dobrej ofercie do zamieszkania na terenie miasta i gminy Kunów.

Negatywnie oceniane są obszary: rynek pracy (możliwość zatrudnienia na terenie gminy); dostępność do bazy gastronomicznej/restauracyjnej; dostępność do bazy noclegowej. Negatywna ocena lokalnego rynku pracy wynika ze specyfiki gospodarczej gminy i bliskiego położenia przy mieście subregionalnym – ośrodku przemysłowym Ostrowiec Świętokrzyski. Negatywna ocena składników tworzących ofertę turystyczną wynika z niskiego poziomu zagospodarowania turystycznego gminy. W przypadku usług gastronomicznych, ich rozwój może przyczynić się do poprawy warunków życia na terenie gminy, co niekończąc się dotyczy tylko turystów.

Średnią ocenę przyznano obszarom: warunki do rozwoju przedsiębiorczości, dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji, np. orlik, kort tenisowy, ścieżki rowerowe itp.; dostęp do infrastruktury kultury i rozrywki; poziom oferty i wydarzeń kulturalnych; stan i jakość dróg; dostępność i jakość opieki społecznej; usługi turystyczne; atrakcyjność gminy dla turystów; jakość rządzenia oraz funkcjonowanie administracji publicznej w gminie. Średnia ocena to stan, który nie jest oceniany negatywnie, ani pozytywnie. Świadczy o tym, że część potrzeb jest zaspokajana, jednak na poziomie niewystarczającym, wymagającym dalszych działań rozwojowych. Rozwój tych obszarów może również stanowić wyzwanie dla gminy w obszarze planowanego i docelowego rozwoju.

W drugiej części badania mieszkańcy mogli wskazać kluczowe priorytety rozwojowe gminy w okresie realizacji nowej strategii. Do tych obszarów największym stopniu należy: rozwój infrastruktury drogowej, rozwój przedsiębiorczości, gospodarka niskoemisyjna w budownictwie mieszkaniowym i rozwój OZE. W dalszej kolejności mieszkańcy oczekują rozwoju sieci kanalizacyjnej, zwiększenia dostępności do placówek zdrowotnych, a także rozwoju oferty mieszkaniowej i kulturalnej gminy.

Obecne bariery rozwojowe	Wyzwania i potencjały rozwojowe
rynek pracy (możliwość zatrudnienia na terenie gminy)	warunki do rozwoju przedsiębiorczości
dostępność do bazy gastronomicznej/restauracyjnej	dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji, np. orlik, kort tenisowy, ścieżki rowerowe itp.
dostępność do bazy noclegowej	dostęp do infrastruktury kultury i rozrywki
	poziom oferty i wydarzeń kulturalnych
	stan i jakość dróg
	dostępność i jakość opieki społecznej
	stan środowiska naturalnego
	walory krajobrazowe
	dostęp do infrastruktury komunalnej (wodociągi)
	bezpieczeństwo publiczne
	dostępność i jakość opieki zdrowotnej
	dostępność i jakość edukacji przedszkolnej oraz szkolnictwa na poziomie podstawowym
	dostęp do Internetu

3. Analiza strategiczna [SWOT] Miasta i Gminy Kunów

Podsumowaniem diagnozy i systematycznym zebraniem wniosków z diagnozy jest opracowana analiza strategiczna SWOT. Nazwa analizy jest akronimem od angielskich słów określających cztery obszary objęte analizą:

Strengths – silne strony,

Weaknesses – słabe strony,

Opportunities – szanse,

Threats – zagrożenia.

Analiza SWOT

Silne i słabe strony to elementy analizy wewnętrznej, analizy obecnej sytuacji gminy, natomiast szanse i zagrożenia to elementy analizy zewnętrznej, ocena warunków i trendów wpływających z otoczenia gminy. Analiza wewnątrz pokazuje obecne dobre i złe strony gminy, obecną jakość usług publicznych i ogólną jakość życia na terenie gminy. Analiza zewnętrzna to ocena sytuacji gminy uwzględniając uwarunkowania i zmiany rynkowe, prawne i inne mające wpływ na przyszłą sytuację gminy, a które bezpośrednio nie występują na terenie gminy. To zarówno zagrożenia, które mogą zagrozić rozwojowi gminy, ale również szanse, które z toczona gminy mogą przyczynić się do oczekiwanego rozwoju.

Analizę SWOT dla Miasta i Gminy Kunów opracowana wg. podziału na poszczególne obszary diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

ANALIZA SWOT

OBSZAR: DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA, POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I MOBILNOŚĆ

MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
<ul style="list-style-type: none"> położenie na obszarze historycznego Staropolskiego Okręgu przemysłowego, bliskie otoczenie/położenie przy ośrodku przemysłowym – miasto Ostrowiec Świętokrzyski, bogactwo przyrodnicze gminy, 43% lesistości, przebiegająca przez teren gminy droga krajowa, 	<ul style="list-style-type: none"> niski poziom urbanizacji i gęstości zaludnienia, szeroko rozłożona/rozproszona zabudowa mieszkaniowa, wpływ na poziom bezpieczeństwa w otoczeniu przebiegającej przez teren miasta Kunów drogi krajowej, dostępność do sieci dróg utwardzonych (wskaźnik dostępności do sieci dróg utwardzonych wynosi 60%).

- dostępność do sieci kolejowej,
- wskaźnik dostępności do sieci dróg utwardzonych 60%, w szczególności dostępność w zakresie głównych tras komunikacyjnych w gminie,
- znaczący rozwój sieci drogowej w okresie realizacji poprzedniej strategii,
- dobra dostępność komunikacyjna mieszkańców z miastem Ostrowiec Świętokrzyski,
- wysoki wskaźnik dostępności do sieci Internetu szerokopasmowego – 84,12%, w szczególności dotyczy głównych obszarów mieszkaniowych gminy.

SZANSE [O]

- utrzymujący się trend przemieszczania ludności na tereny podmiejskie, rozwój zabudowy jednorodzinnej,
- budowa drogi S74 – wyciągnięcie tranzytu z miasta,
- budowa „szprychy” nr 6 łączącej gminę z CPK.

ZAGROŻENIA [T]

- budowa drogi S74 poza terenem gminy, zagrożenie utraty potencjału ekonomicznego miasta i gminy.

OBSZAR: LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

MOCNE STRONY [S]

- trzecie miejsce gminy w powiecie ostrowieckim pod względem demograficznym,
- najniższy wskaźnik depopulacji na terenie powiatu ostrowieckiego,
- wzrost migracji mieszkańców na tereny wiejskie – rozwój jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej,
- wysoki wskaźnik liczby osób w wieku produkcyjnym względem gmin powiatu ostrowieckiego, jednocześnie najniższy wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym,
- kluczowe obszary mieszkaniowe gminy: **miasto Kunów z liczbą 2894 mieszkańców** (30,15% liczby mieszkańców gminy) oraz sołectwa: **Janik - 1085 mieszkańców** (11,3%), **Nietulisko Duże - 771**

SŁABE STRONY [W]

- stopniowa depopulacja mieszkańców; w porównaniu do roku 2014 liczba mieszkańców gminy obniżyła się o 2,39%,
- stopniowe starzenie się społeczeństwa,
- liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest mniejsza niż liczba osób w wieku poprodukcyjnym, rośnie różnica mieszkańców w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym;
- rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego,
- coroczny ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego oraz ujemny wskaźnik migracji w okresie 3 ostatnich lat, miejscowości objęte największym wskaźnikiem wyludnienia: **Małe Jodło, Nietulisko Duże i Nietulisko Małe, Chocimów i Kolonia Piaski.**

- mieszkańców (8,03%), Boksycka – 703 mieszkańców (7,32%) oraz Wymysłów – 551 mieszkańców (5,74%).** Na terenie przedstawionych pięciu miejscowości mieszka w sumie 62% mieszkańców gminy Kunów,
- pod względem gęstości zaludnienia do sołectw i miejscowości o najwyższym wskaźniku liczby mieszkańców na 1 km² należą: sołectwo **Boksycka** – 516,9 os/km², miasto **Kunów** – 398,1 os/km², **Kolonia Piaski** – 212,8 os/km² oraz **Wymysłów** – 208,7 os/km²,
 - największy wskaźnik zameldowań na 100 mieszkańców gminy: **Biechów, Kurzacze, Rudka, Boksycka, Prawęcín, Janik i Miłkowska Karczma,**
 - korzystny wskaźnik migracji: **Kurzacze, Biechów, Rudka, Doły Biskupie, Prawęcín, Bukowie, Janik, Boksycka.**

- najwyższy wskaźnik wymeldowań: **Małe Jodło, Nietulisko Małe, Biechów, Miłkowska Karczma.**

SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój zabudowy mieszkaniowej – jednorodzinnej, rozwój demograficzny na określonych obszarach gminy, • utrzymujący się trend migracji mieszkańców z ośrodków miejskich na tereny podmiejskie. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, • obniżanie potencjału ekonomicznego gminy, • wzrost zapotrzebowania na usługi dla osób w wieku poprodukcyjnym, • ograniczenie finansów Gminy.

OBSZAR: GOSPODARKA I RYNEK PRACY

MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój liczby działających podmiotów gospodarczych, w okresie 2014 – 2020 wzrost o 15,7%, • rozwój potencjału ekonomicznego lokalnych firm – wzrost miejsc pracy z 26% w 2014 na 31% w roku 2019, • jeden z najwyższych wskaźników wzrostu liczby rejestrowanych w REGON podmiotów gospodarczych na terenie powiatu ostrowieckiego, • funkcjonująca na terenie miasta Kunów strefa przemysłowa, 	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba firm o wysokim potencjale konkurencyjności, w roku 2020 ponad połowa działających firm należała do sektora Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (32,7%) oraz do sektora Budownictwo (20,8%), • brak wiodących i profilowych firm charakterystycznych dla tego terenu, • niski wskaźnik potencjału ekonomicznego gminy wyrażonego liczbą tworzonych miejsc pracy na terenie gminy, w roku 2019 firmy

- działające na terenie miasta targowisko,
- znaczące obniżenie w okresie 2014 – 2020 liczby osób bezrobotnych o 48,2%,
- niski wskaźnik bezrobocia w grupie osób w wieku produkcyjnym w roku 2019 (6,8%).

- na terenie gminy zapewniały około 31% miejsc pracy dla mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- jeden z najniższych wskaźników liczby podmiotów wpisanych do REGON na 10 tyś. mieszkańców na terenie powiatu ostrowieckiego.

SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarczy w kraju, stanowi główny czynnik rozwoju lokalnych firm, • rozwój gospodarczy miasta Ostrowiec Świętokrzyski. 	<ul style="list-style-type: none"> • kryzys gospodarczy, • utrata potencjału gospodarczego gminy i migracje przedsiębiorstw.

OBSZAR: ŚRODOWISKO NATURALNE I INFRASTRUKTURA

MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
<ul style="list-style-type: none"> • położenie w obrębie Wyżyny Kielecko – Sandomierskiej z korzystnymi warunkami przyrodniczymi, • wysoki wskaźnik lesistości, • położenie w obrębie historycznego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, • wzrost długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz ze zmodernizowaną oczyszczalnią ścieków, • wysoki wskaźnik zwodociągowania – 98,1%, • upowszechniona i racjonalnie prowadzona gospodarka odpadami, • niski wskaźnik „zasklepienia”- 95,4% powierzchni gminy zajmują użytki rolne i lasy. 	<ul style="list-style-type: none"> • niska dostępność do infrastruktury turystycznej, • stopniowe ocieplenie się klimatu, • niewystarczający wskaźnik skanalizowania (w roku 2018 - 48,1%); na terenie miasta 77,9%, na terenie wiejskim 35,3%, • sieć kanalizacyjna nie występuje na terenie sołectw: Prawęcín, Kolonia Inwalidzka, Udzićów, Kurzacze, Kolonii Inwalidzkiej, Kolonii Piaski, Doły Biskupie, Małe Jodło, Chocimów, Bukowie i Biechowa, • niewystraszający poziom dostępności do sieci gazowej – w roku 2019 na poziomie 30,9% (na terenie miasta 72,3%, na terenie wiejskim 13,2%), • najniższy wskaźnik dostępności do sieci gazowej na terenie powiatu ostrowieckiego, • wysoki udział kotłów na paliwo stałe w sektorze mieszkaniowym, • niewystarczający wskaźnik produkcji energii z OZE.
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
<ul style="list-style-type: none"> • bliskie położenie zbiornika retencyjnego, • rozwój oferty turystycznej w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe, 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowanie infrastruktury publicznej do potrzeb rozwoju mieszkalnictwa, • wzrost cen za odbiór i zagospodarowanie odpadów na rynku krajowym,

- rozwój źródeł finansowania bezzwrotnego dla montażu OZE, wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji.
- wzrost cen za energię, gaz,
- wzrost cen za montaż instalacji OZE i termomodernizację.

OBSZAR: KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
<ul style="list-style-type: none"> • działalność i oferta M-GBP, • 4 zespoły „śpiewacze”, • Kapela Ludowa „Kunowianie”, • Strażacka Orkiestra Dęta, • kalendarz imprez kulturalnych na terenie gminy, • wzrost zainteresowania ofertą wydawniczą, • zasoby i obiekty kulturowe, zabytki historyczne na terenie gminy wpisane do rejestru zabytków nieruchomych woj. Świętokrzyskiego, • licznie działające podmioty prowadzące działalność sportową na terenie gminy, • dostępność do 12 obiektów sportowych na terenie gminy, • turystyczne szlaki rowerowe, samochodowe i piesze, w szczególności o zasięgu ponadregionalnym i wojewódzkim. 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom turystycznego wykorzystania posiadanych zasobów i zabytków kulturowych, • niewystarczająca oferta rekreacyjno – sportowa dla mieszkańców, w szczególności mieszkających poza miastem Kunów, • niska dostępność do sieci ścieżek rowerowych, • dostępność na terenie gminy do podstawowej infrastruktury sportowej, • wysoki wskaźnik udziału mieszkańców gminy w ofercie kulturalno – sportowej miasta Ostrowiec Świętokrzyski.
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój turystyki opartej o posiadane zasoby zabytki historyczno – kulturowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • obniżenie dochodów gminy uniemożliwiających utrzymanie posiadanych zasobów i zabytków historycznych w wymaganym stanie materialnym oraz zasobów rekreacyjno – sportowych.

OBSZAR: PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
<ul style="list-style-type: none"> • objęcie powierzchni całej gminy miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, • określone i ustalone obszary rozwoju przestrzennego gminy, • wzrost liczby budynków mieszkaniowych na terenie gminy w okresie 2014 – 2019. 	<ul style="list-style-type: none"> • niski wskaźnik gęstości zaludnienia, • wysokie rozproszenie zabudowy mieszkaniowej na terenie gminy, • miejscowości w gminie dzielą stosunkowo duże odległości, co ma istotny wpływ na utrzymanie wymaganych warunków

	<p>korzystania z infrastruktury publicznej i świadczonych usług publicznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • główny obszar zagospodarowania gminy w otoczeniu kluczowych tras komunikacyjnych, • zdiagnozowane obszary zdegradowane wymagające rewitalizacji: Doły Biskupie, Nietulisko Duże, Osiedle Kunów Piaski.
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
<ul style="list-style-type: none"> • uruchomienie nowych terenów mieszkaniowych na terenie gminy, • nowe źródła finansowania w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój zabudowy mieszkaniowej w gminach sąsiednich; • rozwój konkurencyjnej oferty mieszkaniowej/jakość życia w gminach ościennych;

OBSZAR: BEZPIECZEŃSTWO

MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
<ul style="list-style-type: none"> • działające na terenie gminy podmioty realizujące działania związane z zachowaniem porządku publicznego, zachowaniem oczekiwanego poziomu bezpieczeństwa i przeciwdziałaniem zagrożeniom, • 8 działających jednostek OSP, • obniżenie liczby stwierdzonych przestępstw w okresie 2014 – 2020 o 30%. 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczony dostęp do sprzętu i infrastruktury służącej zapewnieniu poziomu bezpieczeństwa i przeciwdziałaniu zagrożeniom, • największe zagrożenia poziomu bezpieczeństwa: kradzieże z włamaniem, kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości, wypadki drogowe zgnęcanie, w tej grupie dominują jednak przestępstwa związane z kierowaniem pojazdami w stanie nietrzeźwości, rosnący udział przestępstw związanych z kierowaniem pojazdami w stanie, zgnęcania i wypadków drogowych.
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
	<ul style="list-style-type: none"> • oznaczone obszary zagrożenia powodziowego – główne zagrożenie powodziowe związane jest z wystąpieniem rzeki Kamiennej i Świśliny, wzdłuż których wyznaczono obszary zagrożone powodzią, • katastrofy i klęski naturalne, • zagrożenia pożarowe,

OBSZAR: POLITYKA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
<ul style="list-style-type: none"> • działalność MGOPS w Kunowie, • działalność Świetlicy Środowiskowej w Kunowie, • działalność Świetlicy Środowiskowej w Kolonii Inwalidzkiej, • działalność Domu Seniora w Kunowie; • działalność Środowiskowego Domu Samopomocy w Dołach Biskupich, • dostępność do placówek zdrowia na terenie gminy, • dostępność do placówek zdrowotnych na terenie miasta Ostrowiec Świętokrzyski. 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnący udział liczby osób otrzymujących zasiłki stałe, • obszary gminy w największym stopniu dotknięte degradacją społeczną na podstawie wypłacanych zasiłków stałych i okresowych: Miłkowska Karczma, Kolonia Inwalidzka, Nietulisko Duże, Wymysłów, Kunów i Kolonia Piaski, • sytuacja gminy Kunów na podstawie wskaźnika udziału dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymywali zasiłki rodzinne powyżej średniej powiatowej, ale niżej niż gmina Ćmielów, Waśniów, i Bałtów, • rosnący udział udzielanych porad lekarskich, jako ocena jakości zdrowia, pod względem wzrostu ilości świadczonych usług na terenie gminy – mocna strona, jako ocena rozwoju lokalnych ośrodków zdrowia, • rosnące potrzeby w obszarze zapotrzebowania na lokale komunalne i socjalne na terenie gminy, • wskaźnik dostępności do lokali komunalnych względem gmin ościennych poniżej średniej powiatowej.
SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
<ul style="list-style-type: none"> • poprawa sytuacji gospodarczej gminy i regionu, • usprawnienie systemu zdrowia w kraju, • rozwój instrumentów wspierających budownictwo mieszkaniowe, w tym budownictwo socjalne i komunalne. 	<ul style="list-style-type: none"> • kryzys gospodarczy, utrata dochodów mieszkańców, problemy finansowe, • kryzysy i klęski naturalne, • wzrost przestępczości, • depopulacja gminy i starzenie się społeczeństwa mające wpływ na sytuację ekonomiczną.

OBSZAR: EDUKACJA i WYCHOWANIE

MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
<ul style="list-style-type: none"> • działająca sieć placówek edukacji przedszkolnej i podstawowej na terenie gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrzeby infrastrukturalne szkół; • dostęp do wymaganego sprzętu i wyposażenia dydaktycznego,

- stopniowa realizacja działań inwestycyjnych podnoszących jakość i poziom lokalnej edukacji,
- pod względem poziomu nauczania języka polskiego szkoły na terenie gminy plasują się na drugim miejscu spośród gmin powiatu ostrowieckiego, za Miastem Ostrowiec Św., ale przed gminą Bodzechów, Waśniów, Ćmielów i Bałtów; w zakresie matematyki już na miejscu czwartym (słabsze wyniki tylko w gminie Bałtów i Ćmielów), w zakresie języka angielskiego na miejscu trzecim,
- 3 miejsce w powiecie PSP w Wymysłowie pod względem nauczania języka polskiego, 11 miejsce PSP w Nietulisku Dużym,
- 12 miejsce w powiecie PSP w Wymysłowie pod względem nauczania matematyki, 15 miejsce PSP w Kunowie,
- 14 miejsce w powiecie PSP w Kunowie pod względem nauczania języka angielskiego.
- potrzeby w zakresie termomodernizacji obiektów oświatowych i obniżania kosztów eksploatacji budynków,
- stopniowe obniżanie się liczby uczniów na terenie gminy, co związane jest ze wskaźnikiem depopulacji, w okresie 2018 – 2020 liczba uczniów obniżyła się o 15%,
- na podstawie poziomu nauczania względem gmin ościennych nisze miejsce w nauczaniu matematyki,
- niższe wyniki w nauczaniu w PSP w Janiku.

SZANSE [O]

- tworzenie źródeł finansowania do zakupu niezbędnego wyposażenia dydaktycznego i rozwoju infrastruktury edukacyjnej,
- rozwój źródeł finansowania termomodernizacji obiektów oświatowych i montażu OZE,
- dofinansowanie systemu nauczania w kraju.

ZAGROŻENIA [T]

- obniżenie potencjału ekonomicznego gminy,
- migracje zarobkowe mieszkańców, w tym w szczególności ludzi młodych,
- migracje uczniów do szkół zlokalizowanych poza terenem gminy.

OBSZAR: KAPITAŁ SPOŁECZNY**MOCNE STRONY [S]**

- gmina bogata w kapitał działających organizacji społecznych – 35 działających organizacji społecznych, w tym: 13 stowarzyszeń o różnym zakresie działania, 10 kół gospodyń wiejskich kultywujących lokalne dziedzictwo kulturowe i historyczne; 5 organizacji sportowych oferujących zajęcia sportowo – rekreacyjne dla wszystkich grup mieszkańców oraz 7 jednostek ochotniczych straży pożarnych realizujących zadania związane

SŁABE STRONY [W]

- potrzeby infrastrukturalne i finansowe lokalnych organizacji, uzależnienie od środków publicznych,
- aktywność obywatelska mieszkańców gminy poniżej średniej krajowej, regionalnej i dwóch gmin z terenu powiatu: Bałtowa i Ćmielowa, powyżej średniej powiatowej, miasta Ostrowiec Świętokrzyski, gmin: Bodzechów i Waśniów,

- z przeciwdziałaniem zagrożeniom i kultywowaniu lokalnych tradycji kulturowych,
- działalność Młodzieżowej Rady Miejskiej w Kunowie, budowa kapitału obywatelskiego u młodych mieszkańców gminy,
- wysoki wskaźnik aktywności obywatelskiej mieszkańców Osiedla Kunów – najwyższe miejsce spośród badanej grupy, powyżej średniej krajowej, powiatowej i regionalnej.

SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój społeczno – gospodarczy gminy, • wzrost partycypacji społecznej mieszkańców, budowa strategii rozwoju gminy włączając mieszkańców i głównej grupy interesariuszy strategii. 	<ul style="list-style-type: none"> • utrata zaufania do władzy publicznej, • kryzys gospodarczy, • obniżenie potencjału ekonomicznego gminy.

ANALIZA GMINY W OCENIE MIESZKAŃCÓW

MOCNE STRONY [S]	SŁABE STRONY [W]
<ul style="list-style-type: none"> • pozytywna ocena stanu środowiska przyrodniczego przez 69% badanych mieszkańców, • wysoka ocena potencjału krajobrazowego (86% badanych), • zagospodarowanie przestrzeni publicznych przez większość mieszkańców oceniana jest pozytywnie (60%), 32% mieszkańców wskazuje na średni poziom zadowolenia z objętej badaniem infrastruktury, • dostęp do infrastruktury wodociągowej; • dostęp do sieci kanalizacyjnej prawie przez połowę mieszkańców oceniany jest pozytywnie (46%), natomiast 38% ocenia na poziomie średnim, natomiast 16% na poziomie złym i bardzo złym. Jeżeli przyjmiemy, że poziom średni nie jest poziomem oczekiwanym, to ponad połowa mieszkańców wskazuje na potrzeby w zakresie rozwoju tego typu infrastruktury, 	<ul style="list-style-type: none"> • warunki do rozwoju przedsiębiorczości oceniane są na poziomie średnim, co wskazuje na konieczność dalszych działań; • dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji, pozytywnie oceniany przez 36% mieszkańców, • 44% ocenia na średnim poziomie; • dostęp do oferty kulturalnej i infrastruktury kultury i rozrywki podobnie, jak do infrastruktury sportowej oceniany jest na poziomie średnim (wymagający dalszych działań), • większość mieszkańców stan i jakość dróg publicznych na terenie gminy ocenia na poziomie średnim, jednak już 24% ocenia ich stan jako dobry, • niedostępność do infrastruktury komunalnej, w szczególności do sieci kanalizacyjnej; • negatywna ocena lokalnego rynku pracy, aż 50% badanych oceniło go na poziomie niewystarczającym (złym i bardzo złym), 27% na poziomie średnim,

• dobra ocena dostępności komunikacyjnej z miastem subregionalnym Ostrowiec Świętokrzyski, • wysoka ocena poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy (64% badanych), • pozytywna ocena dostępności i jakości opieki zdrowotnej, • wysoka pozytywna ocena dostępności i jakości edukacji przedszkolnej, pozytywna ocena szkolnictwa podstawowego, • pozytywna ocena dostępu do sieci internetowej.	• dostępność do opieki społecznej i jej jakość przez większość mieszkańców oceniana jest na poziomie średnim, co oznacza konieczność realizacji dodatkowych działań, • negatywna ocena oferty turystycznej, bazy gastronomicznej i noclegowej; • niska ocena potencjału turystycznego gminy.

SZANSE [O]

- walory krajobrazowe wysoko oceniane przez mieszkańców,
- dobra komunikacja z miastem Ostrowiec Świętokrzyski,
- szanse do rozwoju zabudowy mieszkaniowej – ocena komunikacji z miastem subregionalnym i poziomu bezpieczeństwa,
- poprawa komunikacji,
- rozwój przedsiębiorczości, tworzenie nowych terenów inwestycyjnych,
- rozwój gospodarki niskoemisyjnej, w szczególności w budownictwie mieszkaniowym jednorodzinym,
- budowa ścieżek rowerowych,
- rozwój infrastruktury komunalnej,
- rozwój miejsc aktywizacji społecznej

ZAGROŻENIA [T]

- utrata potencjału ekonomicznego miasta,
- kryzys gospodarczy,
- obniżenie dochodów Gminy mających wpływ na tworzenie oferty publicznej i rozwojowej dla mieszkańców miasta i gminy Kunów.

4. Wizja rozwoju Miasta i Gminy Kunów

Schemat ścieżki rozwoju Miasta i Gminy Kunów w oparciu o analizę strategiczną.

ANALIZA STRATEGICZNA

PRZEJŚCIE OD DIAGNOZY

DO CELÓW STRATEGICZNYCH

CZYLI GDZIE CHCEMY BYĆ

W

2030

Schemat planowania strategicznego

ETAP 1. Diagnoza i jej wyniki/obecna sytuacja miasta i gminy

ETAP 2. Analiza SWOT

ETAP 3. Wizja rozwoju miasta i gminy Kunów

ETAP 4. Główne cele (obszary) rozwoju gminy

ETAP 5. Cele operacyjne/bezpośrednie

ETAP 6. Kierunki działań

WIZJA ROZWOJU MIASTA I GMINY KUNÓW

Sformułowana WIZJA rozwoju MIASTA I GMINY KUNÓW

w perspektywie okresu 2021 – 2030 brzmi:

GINA KUNÓW TO MIEJSCE ATRAKCYJNE DO ŻYCIA, ROZWOJU I ODPOCZYNKU.

Gmina Kunów dzięki korzystnemu położeniu geograficznemu w roku 2030 jest ważnym ośrodkiem mieszkaniowym, gospodarczym z ciekawą i bogatą ofertą spędzania wolnego czasu, w szczególności w obszarze oddziaływania ośrodka subregionalnego miasta Ostrowiec Świętokrzyski. Posiada sprawny układ komunikacyjny, w pełni dostępną i niezbędną infrastrukturę publiczną służącą mieszkańcom gminy. Dynamicznie rozwija się tzw. strefa przemysłowa i przedsiębiorczość mieszkańców. Powstają nowe miejsca pracy, istnieje infrastruktura turystyczno – wypoczynkowa, oparta o ofertę rekreacji weekendowej i zachowanych zabytków dziedzictwa kulturowego gminy.

Gmina rozwija się dzięki aktywności społecznej mieszkańców.

Miasto i Gmina Kunów ze względu na bezpośrednią lokalizację przy mieście subregionalnym Ostrowiec Świętokrzyski i położeniu na terenie historycznego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego będzie z tego potencjału korzystać i rozwijać się w kierunku do tworzenia przestrzeni do życia i rozwoju swoich mieszkańców. Ofertę zamieszkania zapewnia posiadany potencjał do rozwoju oferty mieszkaniowej i oferty (przemysł czasu wolnego) spędzania wolnego czasu na terenie gminy, co wynika z posiadanych walorów krajobrazowych i środowiskowych. Perspektywę rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego zapewnia położenie, stan środowiska naturalnego, krajobraz, ale również dostęp do infrastruktury komunikacyjnej. Szansą dla rozwoju w obszarze mieszkaniowym jest planowane wyniesienie tranzytu z terenu miasta Kunów, poza obszar gminy, zapewniając jednocześnie dobre połączenie z kluczowymi ośrodkami przemysłowymi w otoczeniu gminy. Dla rozwoju gospodarczego należy wykorzystać potencjał miasta subregionalnego, dostępność kolejową (w tym rozwój CPK), dostępność drogową, a także internetową. Gmina stanie się wysoce konkurencyjną przestrzenią do zamieszkania, względem otaczających ją większych ośrodków miejskich.

Do poprawy warunków życia w mieście konieczny jest dalszy rozwój infrastruktury drogowej, infrastruktury komunalnej i infrastruktury niezbędnej do zamieszkania. W rozwoju przestrzennym gminy wykorzystane zostaną elementy planowania strategicznego i przestrzennego, wyeliminuje to efekt i problemy związane z zabudową rozproszoną i niskim wskaźnikiem gęstości zaludnienia, co w sposób zdecydowany i istotny ogranicza obecny rozwój gminy. W tym obszarze w pierwszej kolejności rozwijane będą tereny ścisłego położenia przy mieście Ostrowiec Świętokrzyski oraz obszary dobrze skomunikowane z miastem subregionalnym. Stopniowo rozwijane będą kolejne obszary do stworzenia pełnej i zintegrowanej oferty zamieszkania na terenie całego obszaru gminy.

Tworzenie przestrzeni do rozwoju zabudowy mieszkaniowej i publicznej zapewni gminie utrzymanie niższego tempa depopulacji demograficznej i utrzymanie znaczenia demograficznego gminy w znaczeniu dla rozwoju powiatu ostrowieckiego i regionu. W tym przypadku kluczowym wyzwaniem dla gminy będzie tworzenie warunków mieszkaniowych i gospodarczych, zapewniających utrzymanie młodych pokoleń mieszkańców na terenie gminy. Wyzwaniem będzie również konieczność poprawy warunków społecznych i gospodarczych w kierunku obniżenia migracji i wzrostu tempa przyrostu naturalnego. Gmina musi się przygotować na nowe formy działania, związane z dostosowywaniem się do zmieniających uwarunkowań demograficznych i ekonomicznych, co wynika z ogólnokrajowego trendu starzenia się społeczeństwa i rosnącego popytu na usługi dla seniorów w gminach. W tym obszarze Miasto i Gmina Kunów zapewnią będzie ofertę dostosowaną do potrzeb wszystkich swoich mieszkańców, w szczególności dla grup defaworyzowanych i potrzebujących codziennego wsparcia.

Przyszła wartość gminy opierać się będzie na kapitale ludzkim i kapitale gospodarczym. Zdolność rozwojowa gminy uzależniona jest od zdolności finansowych, które zapewniają przez działające firmy, a także przez obecne i przyszłe zasoby mieszkańców gminy. W tym kierunku podejmowane będą działania prowadzące do rozwoju lokalnych firm, w tym w głównej mierze rozwoju mikroprzedsiębiorstw, które stanowią większość działających podmiotów. Dla tego rozwoju potencjałem jest położenie gminy i dostępność do sieci transportu krajowego (kolejowego i drogowego).

Dla przyszłego rozwoju gminy bardzo ważne jest utrzymanie, a jednocześnie stałe podnoszenie konkurencyjności gminy w obszarze oferty życia codziennego, którą tworzą warunki komunalne,

komunikacyjne, społeczne i gospodarcze. W obszarze gospodarki gmina korzysta z oferty miasta subregionalnego, natomiast pozostałe elementy w wielu obszarach musi zapewnić sama. Do nich należy strategiczny i przestrzenny rozwój infrastrukturalny gminy (technologicznie i zakresowo dostosowany do możliwości i lokalizacji), związany z rozwojem infrastruktury kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej. Jakość życia determinowana jest również stanem i jakością lokalnego środowiska naturalnego, w tym jakością powietrza i wody pitnej. Są to dobra, które w przyszłości mogą tworzyć kluczowe warunki do rozwoju danej społeczności lokalnej. Zrównoważony rozwój gminy, który uwzględniany jest w celach rozwojowych, zapewnia, że te dobra i warunki dla przyszłych pokoleń zostaną zachowane. Gmina będzie liderem i głównym inicjatorem działań wpisujących się w cele gospodarki niskoemisyjnej na swoim terenie.

Kolejnym obszarem rozwoju gminy, który wynika z jej potencjału jest aktywność społeczna mieszkańców, głównych uczestników i odbiorców tworzonej strategii rozwoju. Aktywność opierać się będzie na aktywności kulturalnej i aktywności lokalnej, kulturowej i społecznej mieszkańców. Dla tego rozwoju wymagany jest rozwój lokalnych miejsc aktywności lokalnej i wspieranie w tym kierunku lokalnych liderów. Aktywność mieszkańców koncentrować się będzie w obszarze lokalnej kultury i oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjno – wypoczynkowej. Przedstawiony obszar rozwoju gminy w głównej mierze rozwijany będzie, dzięki realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców i organizacji społecznych i publicznych. W tym obszarze ważne jest także działanie i wspieranie lokalnych ochotniczych straży pożarnych, które zapewniają ochronę mieszkańców i lokalnego mienia, jak również rozwijają lokalne dziedzictwo kulturowe.

Zrównoważony rozwój gminy to również zrównoważony rozwój społeczny, zapewniający właściwe warunki do życia dla wszystkich mieszkańców gminy. W tym obszarze niezbędne jest projektowanie działań kierowanych dla różnych grup mieszkańców zagrożonych w największym stopniu wykluczeniem społecznym. Ważnym nowym wyzwaniem dla gminy jest tworzenie i rozwijanie oferty publicznej dla rosnącej liczby osób w wieku „senioralnym”. W obszarze społecznym wyzwaniem będzie ponadto wyrównanie poziomu zamożności mieszkańców gminy w stosunku do średniej krajowej i zachodniej części kraju.

Jakość codziennego życia i oferty mieszkaniowej miasta koncentrować się będzie również na tworzeniu właściwych warunków do rozwoju edukacyjnego mieszkańców, w szczególności zapewnienia edukacji i wychowania już dla najmłodszych mieszkańców gminy. Elementem wspierającym ten rozwój będzie zapewnienie warunków do opieki żłobkowej, ważnego czynnika na wczesnej edukacji dzieci i opieki, zapewniającej również szansę zatrudnienia dla młodych rodziców.

Główny kierunek rozwoju miasta i gminy Kunów koncentrować się będzie na podniesieniu konkurencyjności gminy w obszarze mieszkaniowym, społecznym i gospodarczym. Gmina ze względu na potencjał lokalizacji rozwijać będzie się w kierunku mieszkaniowym, zapewniając właściwą infrastrukturę mieszkaniową i publiczną, z jednej strony podnosząc warunki życia dla dzisiejszych mieszkańców gminy, jak również podnosząc potencjał gminy zachęcający do osiedlania się nowych mieszkańców gminy.

5. Kierunki rozwoju strategicznego

5.1. Cele rozwoju Miasta i Gminy Kunów

Na podstawie opracowanych wniosków z diagnozy zaprojektowano kluczowe założenia rozwoju lokalnego miasta i gminy Kunów do roku 2030. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym określono: cele strategicznego rozwoju gminy w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; następnie na ich podstawie określono kierunki działań, a także określono oczekiwane rezultaty planowanych działań do roku 2030.

Rozwój lokalny gminy realizowany będzie w trzech kluczowych i najistotniejszych dla gminy obszarach rozwojowych:

CEL STRATEGICZNY I: Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania.

To miejsce o korzystnych warunkach mieszkaniowych z dobrą infrastrukturą publiczną służącą codziennemu życiu mieszkańców.

Cel operacyjny 1. Rozwój komunikacji z miastem subregionalnym i kluczowymi ośrodkami gospodarczymi w województwie i w kraju.

Kierunki działań:

- Rozwój infrastruktury drogowej na terenie gminy;
- Podniesienie bezpieczeństwa, poprzez budowę i modernizację chodników i ciągów pieszych;
- Budowa tras rowerowych, ścieżek rowerowych;
- Podniesienie komunikacji pomiędzy najbardziej oddalonymi miejscowościami na terenie gminy;
- Rozwój komunikacji gminy z pozostałymi miejscowościami powiatu, województwa i kraju;
- Poprawa infrastruktury komunikacyjnej gminy z miastem subregionalnym Ostrowiec Świętokrzyski;
- Zapewnienie dostępności do podstawowych usług, w tym transportu zbiorowego przy terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Cel operacyjny: 2. Ochrona środowiska naturalnego i poprawa jakości powietrza

Kierunki działań:

- Rozwój infrastruktury wodociągowej;
- Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej;
- Rozwój „zielonej” infrastruktury energetycznej;
- Ograniczanie emisji pyłów i zanieczyszczeń powietrza;
- Zwiększenie efektywności energetycznej budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury publicznej;
- Rozwój OZE;
- Podniesienie świadomości mieszkańców w kierunku gospodarki niskoemisyjnej;

- Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, m.in. poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, np. nawożenie, składowanie nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków.

Cel operacyjny: 3. Poprawa warunków i usług zdrowotnych oraz społecznych dla mieszkańców gminy.

Kierunki działań:

- Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych na terenie gminy;
- Rozwój infrastruktury i usług pomocy społecznej;
- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów gminy.

Cel operacyjny: 4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań:

- Poprawa infrastruktury komunikacyjnej służącej bezpieczeństwu pieszych i rowerzystów;
- Rozwój i modernizacja oświetlenia ulicznego;
- Przeciwdziałanie zagrożeniom dla zdrowia i życia mieszkańców;
- Adaptacja do zmian klimatu;
- Przeciwdziałanie ryzyku powodziowemu i przeciwdziałanie skutkom susz;
- Wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią;
- Zatrzymywanie wody deszczowej w miejscu jej wystąpienia, poprzez tworzenie np. ogrodów deszczowych, zbiorników retencyjnych.

Cel operacyjny: 5. Poprawa warunków do zamieszkania i tworzenie nowych przestrzeni mieszkaniowych w gminie.

Kierunki działań:

- Zwiększenie powierzchni obszarów gminy przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe;
- Rozwój budownictwa jednorodzinne i wielorodzinne;
- Rozwój budownictwa niskoczynszowego i socjalnego;
- Zapewnienie dobrze zorganizowanych przestrzeni publicznych, w tym z urządzoną zielenią.

Cel operacyjny: 6. Rozwój instytucjonalny samorządu, przygotowanego na nowe wyzwania i nowe technologie.

Kierunki działań:

- Rozwój usług e-administracji;
- Przygotowanie kadr samorządu do nowych wyzwań rozwojowych;
- Partycypacja społeczna w zarządzaniu gminą;
- Wdrożenie budżetu obywatelskiego.

CEL STRATEGICZNY II: Kunów – miejsce, gdzie mogą się rozwijać.**Tworzenie przestrzeni do rozwoju gospodarczego, społecznego i zawodowego mieszkańców.****Cel operacyjny: 7. Podniesienie potencjału ekonomicznego i gospodarczego gminy.****Kierunki działań:**

- Wspieranie powstawania nowych firm na terenie gminy;
- Promocja i wspieranie aktywności gospodarczej działających przedsiębiorstw;
- Rozwój infrastruktury publicznej służącej rozwojowi przedsiębiorczości.
- Rozwój ekonomii społecznej;
- Przeciwdziałanie bezrobociu na terenie gminy;
- Zwiększenie powierzchni terenów inwestycyjnych;
- Tworzenie i rozwój nowych obszarów działania gospodarczego;
- Rozwój komunikacji pomiędzy samorządem a lokalnym biznesem.

Cel operacyjny: 8. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców, wspieranie aktywności społecznej.**Kierunki działań:**

- Wspieranie aktywności społecznej i wolontariatu na terenie gminy;
- Wsparcie istniejących organizacji społecznych;
- Budowa porozumień i wspieranie projektów partnerskich w obszarze aktywności obywatelskiej i społecznej;
- Rozwijanie miejsc aktywizacji społecznej i kulturowej w każdym sołectwie i miejscowości gminy.

Cel operacyjny: 9. Wdrażanie technologii wspierających rozwój mieszkańców.**Kierunki działań:**

- Rozwój nowoczesnych form komunikacji, rozbudowa internetu szerokopasmowego;
- Rozwój usług elektronicznych i rozwiązań IT;
- Wzrost wykorzystania technologii ICT w życiu codziennym;
- Podniesienie wiedzy i umiejętności mieszkańców w zakresie korzystania z technologii ICT.

Cel operacyjny 10. Edukacja drogą do rozwoju mieszkańców.**Kierunki działań:**

- Podniesienie jakości nauczania w lokalnych szkołach na terenie gminy;
- Poprawa warunków do prowadzenia edukacji podstawowej i przedszkolnej;
- Rozwój opieki żłobkowej na terenie gminy;
- Wdrażanie nowoczesnych form edukacji;
- Rozwój poziomu nauczania mieszkańców w kierunku kluczowych kompetencji i nowoczesnych technologii.

CEL STRATEGICZNY III: Kunów – tu spędzam swój wolny czas.

Ciekawa oferta spędzania wolnego czasu.

Cel operacyjny 11. Rozwój i tworzenie oferty spędzania wolnego czasu.

Kierunki działań:

- Zwiększenie przestrzeni do wypoczynku i rekreacji na terenie gminy;
- Rozwój miejsc integracji mieszkańców;
- Rozwój stref zabaw dla dzieci;
- Zwiększenie długości ścieżek rowerowo – pieszych;
- Rozwój oferty spędzania wolnego czasu w sposób sportowy i rekreacyjny;
- Rozwój oferty kulturalnej gminy;
- Rozszerzenie i rozwój infrastruktury przeznaczonej na realizację działań kulturalnych, sportowych, integracyjnych i wypoczynkowych.

Cel operacyjny 12. Ochrona dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie posiadanego potencjału do rozwoju oferty turystycznej miasta i gminy.

Kierunki działań:

- Rozwój oferty turystycznej gminy w oparciu o zasoby naturalne;
- Rozwój oferty turystycznej gminy w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego;
- Rozwój turystyki weekendowej;
- Promocja i rozwijanie partnerstwa samorządu z mieszkańcami i przedsiębiorcami w kierunku rozwoju oferty turystycznej gminy;
- Zachowanie zabytków materialnych i niematerialnych przed degradacją i zapomnieniem;
- Utrwalanie i promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Opis celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Lokalnego.

CEL STRATEGICZNY I: Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania. To miejsce o korzystnych warunkach mieszkaniowych z dobrą infrastrukturą publiczną, służącą codziennemu życiu mieszkańców.

Cel pierwszy strategiczny koncentruje się na rozwoju podstawowej i niezbędnej infrastruktury służącej obecnym mieszkańcom gminy. Ma również zadanie tworzenia konkurencyjnej oferty zachęcającej do zamieszkania na terenie gminy dla nowych mieszkańców. Oczekiwany efektem będzie utrzymanie obecnej struktury demograficznej gminy, ewentualnie utrzymanie niższego tempa depopulacji względem gmin ościennych i średniej regionalnej lub krajowej.

Realizacja obszaru wynika ze zdiagnozowanych potencjałów gminy, bliskiego położenia przy mieście subregionalnym Ostrowiec Świętokrzyski i rosnącej zabudowy jednorodzinnej, jaka nastąpiła w ostatnim okresie. Rozwój sektora mieszkaniowego wynika również potencjałów krajobrazowych i zasobów przyrodniczych gminy, które tworzą ofertę zamieszkania na terenie o korzystnych warunkach środowiskowych. Czynnikiem determinującym będzie również planowane wyniesienie ruchu tranzytowego poza obszar gminy, co w szczególności pozytywnie wpłynie na rozwój obszaru miasta Kunów i sołectw bezpośrednio związanych z obecną drogą krajową nr 9. Zdiagnozowane potencjały będą służyć rozwojowi gminy, która może zapewnić konkurencyjną ofertę zamieszkania dla nowych mieszkańców względem sąsiednich większych ośrodków miejskich regionu. Poparte jest to rozwojem infrastruktury drogowej i kolejowej oraz dogodnego położenia gminy względem innych ośrodków miejskich regionu.

Cel operacyjny 1. Rozwój komunikacji z miastem subregionalnym i kluczowymi ośrodkami gospodarczymi w województwie i w kraju.

Cel pierwszy koncentruje się na rozwoju lokalnej infrastruktury komunikacyjnej, która ma przyczynić się do wykorzystania potencjału gminy do dalszego jej rozwoju mieszkaniowego. Potencjał położenia przy mieście subregionalnym wymaga dostosowania własnej sieci dróg do warunków umożliwiających łatwy i szybki kontakt z miastem subregionalnym, z innymi kluczowymi ośrodkami przemysłowymi regionu i kraju, jak również usprawnienia komunikacji wewnątrz samej gminy. Jest to istotne zarówno dla jakości życia obecnych mieszkańców gminy, ale również dla rozwoju potencjału gminy w obszarze dalszej rozbudowy mieszkaniowej. Wynika to ponadto z potencjału wypływającego z otoczenia gminy, jakim będzie budowane połączenie z CPK, przechodzące przez teren gminy Kunów. W ten sposób realizacja celu wynika z jednej strony z wykorzystania posiadanego potencjału lokalizacyjnego gminy, planowanych inwestycji w jej otoczeniu, ale również z potrzeby rozwoju obecnej sieci komunikacyjnej, ze względu na zróżnicowaną dostępność do sieci dróg o wymaganej jakości w różnych częściach gminy. Rozwój sieci transportowej to zawsze szansa dla gminy i szczególna perspektywa rozwoju, która w przypadku dodatkowego potencjału położenia może w sposób istotny przyczynić się do jej dynamicznego rozwoju.

Oprócz samych elementów dostępności komunikacyjnej szczególnie ważne są elementy związane z bezpieczeństwem wszystkich użytkowników dróg, co wymaga inwestycji w ścieżki, trasy i chodniki pieszo – rowerowe, ale również wymaga podniesienia poziomu bezpieczeństwa w miejscach szczególnej koncentracji ruchu, m.in. na przejściach dla pieszych. Realizacja przedstawionych warunków wpłynie na podniesienie warunków życia obecnych mieszkańców gminy, jak również

przyczyni się do wykorzystania zdiagnozowanego potencjału gminy do dalszej rozbudowy mieszkaniowej i przyciągania nowych mieszkańców gminy. Efektem będzie utrwalenie pozycji Miasta i Gminy Kunów, jako ważnego ośrodka miejsko – wiejskiego na terenie powiatu ostrowieckiego.

Cel operacyjny: 2. Ochrona środowiska naturalnego i poprawa jakości powietrza

Podstawowym wskaźnikiem konkurencyjności każdej gminy, a równocześnie wskaźnikiem jakości życia mieszkańców jest dostępność do podstawowej infrastruktury służącej codziennemu życiu mieszkańców. Tempo rozwoju gminy Kunów w obszarze mieszkaniowym w głównej mierze uzależnione będzie od poziomu dostępności do podstawowej infrastruktury komunalnej. Dodatkowo jest to element odpowiedzialny za wartość lokalnego środowiska naturalnego i jakość życia w obszarze zdrowia mieszkańców. Zdolność do rozwoju gminy w założonym celu strategicznym nie będzie możliwa bez zapewnienia właściwych warunków w obszarze infrastruktury komunalnej. Diagnoza wskazała na potrzebę zmian w dostępie do infrastruktury kanalizacyjnej, z oferty której dzisiaj korzysta 48,1% mieszkańców.

Następnie ze względu na konieczność poprawy jakości lokalnego powietrza wymagany jest rozwój infrastruktury gazowej i rozwój gospodarki niskoemisyjnej. Rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny gminy musi następować w zgodzie z naturą i jakością lokalnego środowiska, w innym przypadku gmina Kunów straci swoje kluczowe potencjały i w znacznym stopniu ograniczy swój możliwy i potencjalny rozwój. Inicjatorem i liderem zmian w tym obszarze będzie samorząd. Działania realizowane będą również we współpracy z programami krajowymi i unijnymi. Rozwój mieszkaniowy, jako zdiagnozowany potencjał rozwojowy gminy, będzie możliwy przy realizacji przedstawionego celu. Bez dostępności do wymaganej infrastruktury komunalnej i czystego środowiska, nie będzie możliwe konkurowanie gminy w obszarze mieszkaniowym.

Cel operacyjny: 3. Poprawa warunków i usług zdrowotnych oraz społecznych dla mieszkańców gminy.

Kolejnym warunkiem rozwoju gminy w obszarze demograficznym/mieszkaniowym jest zapewnienie właściwych warunków zdrowotnych i społecznych dla wszystkich mieszkańców gminy. Wsparcie w tym zakresie w dużej mierze dotyczy w szczególności grup defaworyzowanych, w największym stopniu zagrożonych degradacją społeczną. Diagnoza wskazała na przyczyny problemów społecznych mieszkańców, które związane są z sytuacją materialną, niższym potencjałem i niższymi zasobami finansowymi wielu mieszkańców, w porównaniu do innych gmin w kraju, co skutkuje rosnącą liczbą osób korzystających z zasiłku stałego. Diagnoza wskazała również na wyzwania rozwojowe gminy w obszarze rosnącej grupy mieszkańców kwalifikujących się do wypłaty zasiłku okresowego. Kluczowym elementem celu jest realizacja działań, które mają prowadzić do podniesienia statusu materialnego i zasobności mieszkańców, ale również zwiększenia liczby osób z niepełnosprawnościami korzystających z oferty życia w gminie, czy rewitalizacji zdegradowanych obszarów gminy.

Kluczowym czynnikiem życia w gminie jest również dostęp do podstawowej infrastruktury zdrowotnej, której jakość w dużej mierze uwarunkowana jest czynnikami zewnętrznymi. Gmina powinna odpowiadać za poziom infrastrukturalny służący opiece zdrowotnej. Potencjał położenia przy ośrodku subregionalnym w pewnym stopniu te kluczowe potrzeby zapewnia. W związku z tym, do kluczowych wyzwań dla gminy należą działania związane z degradacją społeczną i rewitalizacją zdegradowanych obszarów gminy.

Cel operacyjny: 4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.

Jakość życia mieszkańców, a w szczególności rozwój gminy w zdiagnozowanym obszarze rozwoju mieszkaniowego nie nastąpi w przypadku rosnącego zagrożenia dla zdrowia i życia mieszkańców gminy. W diagnozie wskazano na kluczowe zagrożenia, do których należą: zagrożenia powodziowe, pożarowe, miejscowe zagrożenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, czy działalności człowieka, a także zagrożenia z obszaru utrzymania porządku publicznego. Stałym niezbędnym działaniem gminy jest zapewnienie zdolności potencjalnym podmiotom realizującym przedstawione zadania do prowadzenia działań zarówno profilaktycznych, jak i doraźnych. W tym przypadku wymagane jest współdziałanie w kierunku doposażania i podnoszenia jakości działania jednostek OSP, Policji i innych służb działających na terenie gminy.

Podjęcia działań wyprzedzających wymagają rosnące zagrożenia związane ze zdarzeniami powodującymi uszczerbek na zdrowiu, znęcaniem oraz wypadkami drogowymi. W tym przypadku wymagane jest przeciwdziałanie rosnącej liczbie nietrzeźwych kierowców, czy rosnącej liczbie kradzieży. Do działań związanych z poprawą bezpieczeństwa mieszkańców należeć będą działania związane z podniesieniem jakości działania poszczególnych służb, poprawą infrastruktury, rozwojem i modernizacją oświetlenia ulicznego, monitoringiem kluczowych miejsc publicznych i adaptacją do zmian klimatu.

Szczególne znaczenia nabierają działania związane z dostosowaniem i przeciwdziałaniem skutkom zmian klimatu. W tym zakresie kluczowe będą działania związane z oszczędzaniem wody, przeciwdziałaniem ryzyku i zagrożeniom powodziowym, zagrożeniom naturalnym, ochrona powietrza i ograniczanie efektu cieplarnianego, a także z wyeliminowaniem lub unikaniem wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Wszystkie te działania mają wymiar przyczyniający się do zrównoważonego rozwoju gminy i służyć będą również przyszłym pokoleniom mieszkańców miasta i gminy Kunów.

Cel operacyjny: 5. Poprawa warunków do zamieszkania i tworzenie nowych przestrzeni mieszkaniowych w gminie.

Cel strategiczny nr 5 w sposób bezpośredni odpowiadać będzie za rozwój gminy w obszarze demograficznego rozwoju. Pozostałe cele skupiają się na tworzeniu warunków zachęcających do zamieszkania i życia w gminie, natomiast cel nr 5 odpowiada za stworzenie warunków do formalnego zamieszkania na terenie gminy. Cel przyczynia się do wykorzystania kluczowych potencjałów gminy i wpływa na dalszy systematyczny jej rozwój. Elementem niezbędnym dla realizacji celu jest strategiczne i przestrzenne planowanie rozwoju gminy. Ograniczy to koszty i umożliwi w sposób precyzyjny tworzenie przestrzeni mieszkaniowej, tam gdzie jest najbardziej potrzebna i spełniać będzie określone czynniki ekonomiczno – środowiskowe. Do takich działań należeć będą zarówno działania planistyczne, ale również infrastrukturalne, związane z budową kluczowych elementów służących rozwojowi sektora mieszkaniowego. Rozwój sektora mieszkaniowego dotyczyć będzie zarówno sektora prywatnego, ale również komunalnego i socjalnego, w taki sposób, by wszyscy mieszkańcy mogli korzystać w sposób równy z oferty życia na terenie miasta i gminy Kunów. Zdolność przyciągania nowych mieszkańców może zostać zrealizowana również, poprzez budowę mieszkalnictwa niskoczynszowego, które zapewnia nowe perspektywy rozwoju dla młodych małżeństw. Jest to istotny czynnik dla rozwoju gminy, jeżeli uwzględnimy zdiagnozowane problemy gminy w migracjach mieszkańców (w szczególności ludzi młodych) i w ujemnym wskaźniku przyrostu naturalnego.

Cel operacyjny: 6. Rozwój instytucjonalny samorządu, przygotowanego na nowe wyzwania i nowe technologie.

Zdolność do osiągnięcia rozwoju gminy w określonym obszarze strategicznego rozwoju nie będzie możliwa bez przygotowania lokalnego samorządu do zdefiniowanych wyzwań i planowanych kierunków zmian. Rozwój infrastrukturalny gminy będzie możliwy przy równoczesnym rozwoju instytucjonalnym. Dodatkowo realizacja celu wynika z zachodzących na rynku zmian technologicznych, do których musi się również przygotować i dostosować lokalny samorząd. Ten istotny deficyt samorządu został uwidoczony w trakcie pandemii COVID-19, kiedy wiele z działań było możliwych do realizacji jedynie w postaci on-line.

Usługi elektroniczne to również zwiększenie dostępności do oferty i usług publicznych gminy dla wszystkich mieszkańców, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami. W tym zakresie niezbędne są działania zarówno związane z doposażeniem jednostek publicznych w sprzęt umożliwiający realizację e-usług, ale również przygotowanie kadr lokalnego samorządu do aktualnych wyzwań rozwojowych. Są to zarówno działania związane z podniesieniem jakości zarządzania lokalnym samorządem, jak również podniesieniem jakości realizowanych usług publicznych. W tym obszarze planowane są działania nakierowane na zdolność pozyskiwania kapitału zewnętrznego, tworzenia nowej oferty publicznej i zdolności realizacji projektów partnerskich, w tym projektów z zakresu partnerstwa publiczno – prywatnego.

Jednym z elementów rozwoju gminy będzie również wdrożenie działań uwzględniających partycypację społeczną mieszkańców, czyli włączenia mieszkańców w proces decydowania o przyszłości i rozwoju gminy. Przedstawiony element wynika ze zdiagnozowanego potencjału gminy związanego z wysoką aktywnością obywatelską i społeczną mieszkańców miasta i gminy Kunów. Ten potencjał warto wykorzystać w tworzonego procesie rozwoju gminy, zarówno na etapie planowania i decydowania, ale również na etapie realizacji, wdrożenia i promocji działań.

CEL STRATEGICZNY II: Kunów – miejsce, gdzie mogą się rozwijać. Tworzenie przestrzeni do rozwoju gospodarczego, społecznego i zawodowego mieszkańców.

Podstawowym celem projektowanej strategii jest osiągnięcie rozwoju gminy w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W diagnozie wskazano na potencjały i wyzwania, które mogą przyczynić się do tego rozwoju. W pierwszym obszarze postawiono na potencjały rozwojowe gminy w sektorze mieszkaniowym i zdolności do konkurencyjności gminy w ofercie wysokiej jakości usług publicznych dla mieszkańców.

Drugi cel strategiczny opiera się na potencjałach bezpośrednio wychodzących od mieszkańców i przez nich tworzonych. Diagnoza wskazała na istotne trendy rozwojowe, których utrzymanie może przyczynić się do trwałych zmian społeczno – gospodarczych, które świadczą będą o rozwoju gminy. Są to jednocześnie potencjały zachęcające do osiedlenia się na terenie gminy, co integruje się z założeniami pierwszego obszaru strategicznego. Bardzo istotnym czynnikiem rozwoju gminy w tym obszarze, jest stworzenie przestrzeni do generowania źródeł dochodu do samofinansowania i samorealizacji własnego procesu rozwoju, w postaci podniesienia potencjału ekonomicznego i społecznego gminy. Tym kluczowym czynnikiem w tym obszarze będzie aktywizacja gospodarcza i społeczna mieszkańców.

Cel operacyjny: 7. Podniesienie potencjału ekonomicznego i gospodarczego gminy.

Do zdiagnozowanych potencjałów, które mogą przyczynić się do rozwoju społeczno – gospodarczego gminy należy rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Analiza diagnostyczna przedstawiła obraz lokalnej przedsiębiorczości, jako obszar rozwojowy gminy z wysokim tempem zmian, który może przyczynić się do poprawy sytuacji gminy w wielu obszarach związanych z rozwojem gospodarczym i społecznym. Obecny poziom lokalnej przedsiębiorczości uwzględniając liczbę działających podmiotów gospodarczych odstępuje od sytuacji panującej na terenie gmin sąsiednich, czy innych gmin objętych porównaniem w ramach MRL. Jednak wyróżnia się tempem zmian, które w przyszłości mogą sytuację gminy Kunów zdecydowanie poprawić. W tym przypadku potencjałem gminy jest zdiagnozowany dynamiczny trend korzystnych zmian zachodzących na lokalnym rynku gospodarczym, zintegrowany z potencjałem położenia przy ośrodku subregionalnym i zachodzących zmian w obszarze transportu i komunikacji. Analiza MRL wykazała, iż gmina Kunów jest liderem dynamiki zmian zachodzących na lokalnym rynku, z najwyższym przyrostem liczby miejsc pracy i dodatnią dynamiką zmian w poziomie bezrobocia. Kluczowym czynnikiem tych zmian jest ogólnokrajowy wzrost gospodarczy i zmiany, jakie zachodzą na krajowym i regionalnym rynku. Istotnym czynnikiem jest położenie gminy przy ośrodku subregionalnym i czerpanie wielu korzyści z tego położenia. Jak wskazano powyżej, gmina dąży do wykorzystywania tych zdiagnozowanych potencjałów, które w przyszłości, dzięki realizacji niniejszej strategii przyczynią się do rozwoju społecznego i gospodarczego gminy. Skutkowac będzie to wzrostem lub utrzymaniem obecnych dochodów do budżetu gminy, co pozwoli na stworzenie własnego funduszu służącego do finansowania własnego rozwoju. Zmiany gospodarcze to również bezpośredni wpływ na zmiany społeczne, związane z poprawą sytuacji materialnej i dochodowej mieszkańców. To również wpływ na zmiany przestrzenne, ukierunkowane na zintegrowany i zrównoważony rozwój gospodarczy. Głównym założeniem celu jest tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, rozwój firm konkurujących na rynku zarówno międzynarodowym, krajowym, ale również lokalnym i regionalnym. Rozwój następować będzie w wielu obszarach, nowym wyzwaniem będzie rozwój ekonomii społecznej, jako elementu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i przeciwdziałania degradacji społecznej mieszkańców. Zmiany ukierunkowane są na potrzeby przedsiębiorców, którzy będą głównymi odbiorcami, ale również inicjatorami. Kontynuowana i rozwijana w tym zakresie będzie komunikacja pomiędzy samorządem a lokalnym biznesem.

Cel operacyjny: 8. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców, wspieranie aktywności społecznej.

Miasto i Gmina Kunów jest bogata w kapitał działających organizacji społecznych na swoim terenie. Gminę na tle innych jednostek wyróżnia aktywność obywatelska i społeczna mieszkańców. Kapitał ten tworzy 13 działających stowarzyszeń o różnym zakresie działania; 10 działających kół gospodyń wiejskich kultywujących lokalne dziedzictwo kulturowe i historyczne; 5 działających organizacji sportowych oferujących zajęcia sportowo – rekreacyjne dla wszystkich grup mieszkańców oraz 7 działających jednostek ochotniczych straży pożarnych realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem zagrożeniom i kultywowaniu lokalnych tradycji kulturowych. Szczególną formą edukacji w kierunku aktywności obywatelskiej jest działająca przy Radzie Miejskiej w Kunowie – Młodzieżowa Rada Miejska w Kunowie.

Kolejnym pozytywnym czynnikiem jest wysoka frekwencja wyborcza, która świadczy o wysokiej odpowiedzialności za sprawy krajowe i lokalne. Ten potencjał będzie stanowił doskonałą formę do rozwoju gminy w obszarze społecznym.

Utrzymanie tej aktywności i zachowanie jej, jako potencjału gminy wymaga stałego nakładu i realizacji działań rozwojowych. Zakres celu i kierunki działań ustalone zostały w ramach konsultacji z lokalnymi organizacjami. Docelowo zakłada się wspieranie lokalnej aktywności w każdej miejscowości, czy sołectwie gminy.

Cel operacyjny: 9. Wdrażanie technologii wspierających rozwój mieszkańców.

Kolejny cel strategiczny wpisuje się w wizję rozwoju strategicznego gminy. Realizacja celu związanego z rozwojem aktywności gospodarczej i społecznej wymaga wdrożenia narzędzi, które założony cel będą wspierać. W dobie zmian technologicznych - rozwój gospodarczy firm i samorządu, ale również rozwój lokalnych organizacji nie będzie możliwy bez uwzględnienia nowoczesnych rozwiązań technologicznych. W dużej mierze związane są one z rozwojem szerokopasmowego Internetu i rozwojem usług elektronicznych. Jest to zarówno potrzeba rozwojowa gminy, ale również potencjał do rozwoju gminy w obszarze jakości życia codziennego i dalszej możliwości rozwoju.

W tym obszarze występują zarówno elementy dotyczące rozwoju nowoczesnych form komunikacji, ale również innych technologii i rozwiązań, które przyczynią się do poprawy warunków życia w gminie w wielu obszarach. Hasłem łączącym te elementy będzie SMART CITY. Efektem będzie dostosowanie gminy do zachodzących zmian cywilizacyjnych i technologicznych, z których korzystać będą wszyscy mieszkańcy gminy. Kunów tworzy przestrzeń do rozwoju, również w obszarze nowoczesnych technologii, co otworzy gminie okno na świat i możliwości rozwoju w wielu obszarach.

Cel operacyjny 10. Edukacja drogą do rozwoju mieszkańców.

W Kompleksowym Planie Rozwoju Szkół Gminy Kunów określono wizję rozwoju lokalnej edukacji, która stanowi, że *„Sprawny, efektywny system edukacji w Gminie Kunów jest warunkiem dobrego i równego startu życiowego oraz dalszego wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży mającego na względzie wymogi zmieniającego się współczesnego świata”*. Zdiagnozowane potencjały gminy w obszarze rozwoju gospodarczego i społecznego (aktywności społecznej) nie byłyby możliwe bez przygotowania kadr pracowników w szczególności na potrzeby lokalnego rynku pracy. Założony cel związany z tworzeniem przestrzeni do rozwoju mieszkańców nie może pozostać bez wpływu na lokalny system edukacji dzieci i młodzieży. Rozwój gminy nastąpi w momencie rozwoju osobistego mieszkańców. Jakość edukacji to jakość życia na terenie gminy, ale to również potencjał do rozwoju gminy i rozwoju mieszkańców.

Cel zostanie osiągnięty, poprzez realizację założonych celów z Kompleksowym Planie Rozwoju Szkół:

- ustawiczne dążenie do podnoszenia jakości oświaty w gminie Kunów, w celu osiągnięcia wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży;
- doposażenie placówek oświatowych w najnowocześniejsze pomoce dydaktyczne i sprzęt sportowy;
- podniesienie atrakcyjności oferty zajęć dodatkowych;
- wprowadzanie nowych metod nauczania;
- szersze uspołecznienie edukacji dzieci i młodzieży w oparciu o tradycje lokalne;

- usprawnienie systemu zarządzania oświatą.

CEL STRATEGICZNY III: Kunów – tu spędzam swój wolny czas. Ciekawa oferta spędzania wolnego czasu.

Trzecim obszarem, z którego gmina może skorzystać najczęściej oceniając zdiagnozowane potencjały położenia, aktywności mieszkańców i posiadanych zasobów naturalnych i przyrodniczych jest rozwój turystyki rekreacyjnej, często określanej, jako „turystyki weekendowej”. Istotnym czynnikiem jest bliskie położenie gminy przy ośrodku subregionalnym miasta Ostrowiec Świętokrzyski z rynkiem około 70 tys. mieszkańców, a także istotne potencjały miasta i gminy Kunów do rozwoju turystyki opartej o walory środowiskowe, przyrodnicze i kulturowe. Obszar ma na celu rozwój własnej oferty spędzania wolnego czasu, zarówno dla mieszkańców gminy, ale również dla osób przyjezdnych. Jest to również element konkurencyjności gminy w poziomie i w ofercie życia, co może przyczynić się do rozwoju demograficznego gminy.

Cel operacyjny 11. Rozwój i tworzenie oferty spędzania wolnego czasu.

Do potencjałów gminy i obszarów, które na podstawie opracowanej diagnozy będą stanowić o rozwoju gminy należy położenie funkcjonalne przy ośrodku subregionalnym, a także zdefiniowane walory środowiskowo – przyrodnicze oraz bogactwo zasobów dziedzictwa kulturowego. Rozwój sektora mieszkaniowego świadczy o możliwości i potrzebie rozwoju sektorów związanych z życiem na terenie miasta. Połączenie powyżej wymienionych elementów wskazuje na potrzeby rozwoju lokalnej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców gminy i gmin ościennych.

Analiza MRL wskazała na potencjały i dobre strony gminy, do których należą warunki środowiskowe i naturalne. Korzystnie oceniany był cały wymiar środowiskowy, w szczególności wskaźnik lesistości gminy, w którym gmina Kunów była liderem z największym odsetkiem tej powierzchni.

Gminę Kunów wyróżnia ponadto bogactwo zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, położenie gminy na obszarze Staropolskiego Okręgu Przemysłowego z zasobami zabytków m.in. park dworski w Chocimowie, pozostałości po byłej fabryce tektury „Witulini” w Dołach Biskupich, czy ruiny walcowni żelaza w Nietulisku Dużym tworzą doskonałą szansę dla rozwoju gminy w oparciu o te zasoby. Perspektywę rozwoju mogą tworzyć budowane trasy turystyczne, rowerowe, piesze i historyczne.

Kolejnym istotnym elementem wpisującym się w zdiagnozowaną wizję rozwoju gminy będzie tworzenie przestrzeni do wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców gminy. Dotyczy to budowy lokalnych miejsc rekreacji, terenów zabaw, rozwoju terenów zielonych, aktywności kulturalnej i sportowej. Jest to niezbędny element założonego celu związanego z rozwojem jakości życia na terenie gminy i rozwojem sektora mieszkaniowego. Kolejnym elementem budowy konkurencyjnej oferty zamieszkania na terenie gminy będzie tworzenie i rozwijanie publicznych stref wypoczynku, rekreacji i spędzania wolnego czasu.

Cel operacyjny 12. Ochrona dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie posiadanego potencjału do rozwoju oferty turystycznej miasta i gminy.

Zdiagnozowany potencjał przyrodniczo – kulturowy wymaga wsparcia, w szczególności w zakresie zachowania stanu technicznego zabytków natury materialnej i wyeksponowania ich na potrzeby rozwoju turystycznego gminy. Opieki i odtworzenia wymagają również zabytki natury niematerialnej, które kultywowane i upowszechniane są przez mieszkańców gminy.

Zachowanie posiadanego dziedzictwa, w szczególności dla przyszłych pokoleń mieszkańców gminy nakłada na gminę obowiązek realizacji działań, które przyczynią się do odnowy technicznej i materialnej zabytków i przygotowania ich do ekspozycji w formie lokalnych produktów turystycznych. Jest to szansa na rozwój oferty turystyki lokalnej, która będzie rozwijać ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy.

5.2. Matryca rozwoju strategicznego Miasta i Gminy Kunów

Cel strategiczny	Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania. To miejsce o korzystnych warunkach mieszkaniowych z dobrą infrastrukturą publiczną służącą codziennemu życiu mieszkańców.	
CEL NR 1		
Cele operacyjny	1. Rozwój komunikacji z miastem subregionalnym i kluczowymi ośrodkami gospodarczymi w województwie i w kraju.	
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury drogowej na terenie gminy; • Podniesienie bezpieczeństwa, poprzez budowę i modernizację chodników i ciągów pieszych; • Budowa tras rowerowych, ścieżek rowerowych; • Podniesienie komunikacji pomiędzy najbardziej oddalonymi miejscowościami na terenie gminy; • Rozwój komunikacji gminy z pozostałymi miejscowościami powiatu, województwa i kraju; • Poprawa infrastruktury komunikacyjnej gminy z miastem subregionalnym Ostrowiec Świętokrzyski; • Zapewnienie dostępności do podstawowych usług, w tym transportu zbiorowego przy terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. 	
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa i remont dróg gminnych. 2. Przebudowa i remont ulicy Partyzantów, Łąkowej oraz Ogrodowej, a także budowa drogi na terenie dawnego Agrometu. 3. Modernizacja mostu w Kunowie i przebudowa ul. Warszawskiej; 4. Renowacja mostu w Małym Jodle we współpracy z Powiatem Ostrowieckim. <p>Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.</p>	
Rezultaty		Mierniki celu
Zwiększenie dostępności komunikacyjnej mieszkańców gminy.		Długość dróg gminnych i powiatowych na terenie gminy i nawierzchni utwardzonej.
Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg publicznych na terenie gminy.		Liczba wypadków drogowych.
Usprawnienie komunikacji z miastem subregionalnym.		Czas dojazdu do miasta Ostrowiec Świętokrzyski.

Cel strategiczny	Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania. To miejsce o korzystnych warunkach mieszkaniowych z dobrą infrastrukturą publiczną służącą codziennemu życiu mieszkańców.
CEL NR 2	
Cele operacyjny	2. Ochrona środowiska naturalnego i poprawa jakości powietrza
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury wodociągowej; • Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej; • Rozwój „zielonej” infrastruktury energetycznej; • Ograniczanie emisji pyłów i zanieczyszczeń powietrza; • Zwiększenie efektywności energetycznej budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury publicznej; • Rozwój OZE; • Podniesienie świadomości mieszkańców w kierunku gospodarki niskoemisyjnej; • Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, m.in. poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, np. nawożenie, składowanie nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa budynku byłej szkoły zawodowej w Kunowie na potrzeby kulturalne, społeczne i rekreacyjno – sportowe z termomodernizacją budynku. 2. Kompleksowa termomodernizacja budynku UMiG w Kunowie. 3. Rozbudowa instalacji fotowoltaicznej przy oczyszczalni ścieków i utworzenie schroniska dla zwierząt. 4. Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej. 5. Kompleksowa termomodernizacja budynku przedszkola w Kunowie. 6. Modernizacja oświetlenia ulicznego na LED. 7. Kompleksowa termomodernizacja budynku po byłej szkole w Bukowiu. 8. Kompleksowa termomodernizacja budynku szkoły w Janiku. 9. Termomodernizacja budynków OSP na terenie gminy. 10. Termomodernizacja i rozbudowa budynku OSP w Nietulisku Dużym. 11. Utworzenie nowoczesnego PSZOK w Kunowie. 12. Wdrożenie programu przydomowych oczyszczalni ścieków.

	<p>13. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej (Boksycka, Janik, Doły Biskupie, Kolonia Inwalidzka, Dolny Udziarów, Wymysłów).</p> <p>14. Zawrócenie ścieków z Ostrowca Św. do oczyszczalni w Kunowie.</p> <p>15. Budowa alternatywnego źródła wody w Biechowie.</p> <p>16. Rozbudowa sieci wodociągowej (Kolonia Inwalidzka).</p> <p>17. Termomodernizacja budynku Ośrodka Zdrowia i Biblioteki.</p> <p>Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.</p>
Rezultaty	Mierniki celu
Zwiększenie dostępności do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy.	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności
Ograniczenie zużycia energii końcowej w budynkach publicznych.	Poziom zmniejszenia energii końcowej w sektorze publicznym
Wzrost produkcji energii z OZE.	% udziału OZE w zapotrzebowaniu na energię
Zmniejszenie kosztów użytkowania i eksploatacji infrastruktury publicznej.	Wartość oszczędności finansowych.
Zwiększenie poziomu segregacji odpadów komunalnych.	Liczba odpadów zebranych selektywnie.
Zwiększenie poziomu redukcji odpadów komunalnych.	Wartość odpadów komunalnych zbieranych na terenie gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Cel strategiczny	Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania. To miejsce o korzystnych warunkach mieszkaniowych z dobrą infrastrukturą publiczną służącą codziennemu życiu mieszkańców.
CEL NR 3	
Cele operacyjny	3. Poprawa warunków i usług zdrowotnych oraz społecznych dla mieszkańców gminy.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych na terenie gminy; • Rozwój infrastruktury i usług pomocy społecznej; • Rewitalizacja zdegradowanych obszarów gminy;
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w budynku po byłej szkole w Dołach Biskupich. 2. Utworzenie Domu Pomocy Społecznej w budynku po byłej szkole w Miłkowskiej Karczmi. 3. Budowa mieszkań socjalnych.

	Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.	
	Rezultaty	Mierniki celu
	Zmniejszenie liczby osób wymagających wsparcia w formie pomocy społecznej.	Udział osób otrzymujących zasiłek stały w ogólnej liczbie mieszkańców
	Poprawa warunków do codziennego życia na terenie gminy dla seniorów i osób potrzebujących wsparcia.	Liczba osób objętych wsparciem ŚDS i DPS.
	Zwiększenie dostępności do budownictwa mieszkaniowego dla najuboższych mieszkańców gminy.	Liczba osób korzystających z oferty mieszkań socjalnych na terenie gminy.
	Ograniczenie degradacji społecznej na obszarze objętym rewitalizacją.	Poziom degradacji społecznej na obszarze rewitalizacji.
	Poprawa warunków do świadczenia usług zdrowotnych na terenie gminy.	Liczba osób korzystających z oferty zdrowotnej na terenie gminy Kunów.

Cel strategiczny	Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania. To miejsce o korzystnych warunkach mieszkaniowych z dobrą infrastrukturą publiczną służącą codziennemu życiu mieszkańców.
CEL NR 4	
Cele operacyjny	4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa infrastruktury komunikacyjnej służącej bezpieczeństwu pieszych i rowerzystów; • Rozwój i modernizacja oświetlenia ulicznego; • Przeciwdziałanie zagrożeniom dla zdrowia i życia mieszkańców; • Adaptacja do zmian klimatu; • Przeciwdziałanie ryzyku powodziowemu i przeciwdziałanie skutkom susz; • Wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią; • Zatrzymywanie wody deszczowej w miejscu jej wystąpienia, poprzez tworzenie np. ogrodów deszczowych, zbiorników retencyjnych.
Działania	1. Rozbudowa oświetlenia ulicznego (w szczególności dotyczy: Bukowie, Biechów, Bokszycka, Chocimów, Janik, Doły Biskupie, Kolonia Inwalidzka, Kolonia Piaski, Miłkowska Karczma, Wymysłów).

	<p>2. Budowa chodników i ścieżek rowerowych.</p> <p>3. Rozwój „małej retencji” i utrzymanie we właściwym stanie lokalnych rowów melioracyjnych.</p> <p>4. Promocja zachęcająca do oszczędzania wody, gromadzenia wody opadowej w miejscu jej powstania i ponownego wykorzystania w gospodarstwach domowych.</p> <p>5. Prowadzenie polityki w zakresie planowania przestrzennego uwzględniającego zgodnie z ustawą Prawo wodne, poziom zagrożenia wynikającego z Zagrożenia Powodziowego, w tym ograniczanie zabudowy na terenach szczególnego zagrożenia powodzią i dostosowywanie infrastruktury do warunków Prawa wodnego.</p> <p>Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.</p>
Rezultaty	Mierniki celu
Podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców miasta i gminy Kunów.	Liczba stwierdzonych przestępstw.
Przeciwdziałanie zmianom klimatu.	Liczba przedsięwzięć przyczyniających się do przeciwdziałania zmianom klimatu.
Zwiększenie bezpieczeństwa w kluczowych miejscach publicznych gminy.	Powierzchnia gminy objęta monitoringiem publicznym.

Cel strategiczny	Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania. To miejsce o korzystnych warunkach mieszkaniowych z dobrą infrastrukturą publiczną służącą codziennemu życiu mieszkańców.
CEL NR 5	
Cele operacyjny	5. Poprawa warunków do zamieszkania i tworzenie nowych przestrzeni mieszkaniowych w gminie.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie powierzchni obszarów gminy przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe; • Rozwój budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego; • Rozwój budownictwa niskoczynszowego i socjalnego; • Zapewnienie dobrze zorganizowanych przestrzeni publicznych, w tym z urządzoną zielenią.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakończenie sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego dla miasta Kunów, sołectwa Rudka. 2. Zmiana planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Kolonia Piaski. 3. Budowa mieszkań socjalnych.

	Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.	
	Rezultaty	Mierniki celu
	Wzrost liczby budynków mieszkalnych w gminie.	Budynki mieszkalne w gminie
	Zwiększenie powierzchni przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.	Powierzchnia gminy przeznaczona pod budownictwo mieszkaniowe.
	Zwiększenie dostępności do budownictwa mieszkaniowego dla najuboższych i najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy.	Powierzchnia mieszkań socjalnych.

Cel strategiczny	Kunów – miejsce, przyjazne do życia i zamieszkania. To miejsce o korzystnych warunkach mieszkaniowych z dobrą infrastrukturą publiczną służącą codziennemu życiu mieszkańców.	
	CEL NR 6	
Cele operacyjny	6. Rozwój instytucjonalny samorządu, przygotowanego na nowe wyzwania i nowe technologie.	
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój usług e-administracji; • Przygotowanie kadr samorządu do nowych wyzwań rozwojowych; • Partycypacja społeczna w zarządzaniu gminą; • Wdrożenie budżetu obywatelskiego; 	
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożenie e-usług w administracji publicznej. 2. Szkolenia i warsztaty dla pracowników samorządu. 3. Działania w kierunku partycypacji społecznej/konsultacje społeczne z mieszkańcami. 4. Projekty/inicjatywy lokalne, realizowane inicjatywy lokalne, działania realizowane w ramach budżetu obywatelskiego, budżetu sołectkiego. <p>Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.</p>	
	Rezultaty	Mierniki celu
	Podniesienie zdolności lokalnego samorządu do pozyskiwania kapitału ze środków zewnętrznych.	Środki pozyskane z zewnętrznych źródeł (średnia 3 - letnia)

Usprawnienie procesu realizacji usług publicznych dla mieszkańców, zwiększenie dostępności do usług administracji publicznej dla wszystkich mieszkańców.	Liczba wdrożonych e-usług.
Zwiększenie udziału mieszkańców w rozwoju strategicznym gminy.	Liczba osób uczestniczących w konsultacjach społecznych. Liczba realizowanych projektów oddolnych, zainicjowanych przez mieszkańców.

Cel strategiczny	Kunów – miejsce, gdzie mogą się rozwijać. Tworzenie przestrzeni do rozwoju gospodarczego, społecznego i zawodowego mieszkańców.
CEL NR 7	
Cele operacyjny	7. Podniesienie potencjału ekonomicznego i gospodarczego gminy.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie powstawania nowych firm na terenie gminy; • Promocja i wspieranie aktywności gospodarczej działających przedsiębiorstw; • Rozwój infrastruktury publicznej służącej rozwojowi przedsiębiorczości. • Rozwój ekonomii społecznej; • Przeciwdziałanie bezrobociu na terenie gminy; • Zwiększenie powierzchni terenów inwestycyjnych; • Tworzenie i rozwój nowych obszarów działania gospodarczego; • Rozwój komunikacji pomiędzy samorządem a lokalnym biznesem.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa i remont ulicy Partyzantów, Łąkowej oraz Ogrodowej, a także budowa drogi na terenie dawnego Agrometu. 2. Tworzenie nowych terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą. 3. Budowa połączeń komunikacyjnych do tworzonych stref działalności gospodarczej. 4. Szkolenia i warsztaty z zakresu rozwoju przedsiębiorczości.

	<p>5. Tworzenie i rozwijanie współpracy pomiędzy samorządem, a lokalnym biznesem.</p> <p>6. Inicjowanie w kierunku powstawania nowych firm, w tym również z zakresu ekonomii społecznej.</p> <p>Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.</p>
Rezultaty	Mierniki celu
Rozwój potencjału ekonomicznego gminy, tworzenie nowych miejsc pracy, wzrost liczby działających podmiotów gospodarczych na terenie gminy.	Liczba działających podmiotów gospodarczych wg. rejestru REGON
Zwiększenie przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej.	Powierzchnia przeznaczona pod działalność gospodarczą.
Cel strategiczny	Kunów – miejsce, gdzie mogą się rozwijać. Tworzenie przestrzeni do rozwoju gospodarczego, społecznego i zawodowego mieszkańców.
CEL NR 8	
Cele operacyjny	8. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców, wspieranie aktywności społecznej.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie aktywności społecznej i wolontariatu na terenie gminy; • Wsparcie istniejących organizacji społecznych; • Budowa porozumień i wspieranie projektów partnerskich w obszarze aktywności obywatelskiej i społecznej; • Rozwijanie miejsc aktywizacji społecznej i kulturowej w każdym sołectwie i miejscowości gminy
Działania	<p>1. Utworzenie Centrum Kultury i Sportu w Kunowie.</p> <p>2. Przebudowa budynku byłej szkoły zawodowej w Kunowie na potrzeby kulturalne, społeczne i rekreacyjno - sportowe z termomodernizacją budynku.</p> <p>3. Kompleksowa renowacja zabytkowego dworku w Chocimowie - na potrzeby świetlicy środowiskowej, Uniwersytetu dla Seniorów.</p> <p>4. Przebudowa budynku OSP w Prawęcinnie na potrzeby utworzenia Sali Pamięci Kultury i aktywizacji mieszkańców.</p> <p>5. Budowa świetlicy wiejskiej przy szkole podstawowej w Wymysłowie.</p> <p>Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.</p>
Rezultaty	Mierniki celu

Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców.	Liczba zarejestrowanych i działających organizacji społecznych, pozarządowych. Liczba miejsc aktywizacji społecznej na terenie gminy Kunów.
Rozwój oferty działania lokalnych organizacji pozarządowych.	Oferta działających NGO na terenie gminy.
Rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców,	Liczba organizowanych zajęć dla mieszkańców.

Cel strategiczny	Kunów – miejsce, gdzie mogą się rozwijać. Tworzenie przestrzeni do rozwoju gospodarczego, społecznego i zawodowego mieszkańców.	
CEL NR 9		
Cele operacyjny	9. Wdrażanie technologii wspierających rozwój mieszkańców.	
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój nowoczesnych form komunikacji, rozbudowa internetu szerokopasmowego; • Rozwój usług elektronicznych i rozwiązań IT; • Wzrost wykorzystania technologii ICT w życiu codziennym; • Podniesienie wiedzy i umiejętności mieszkańców w zakresie korzystania z technologii ICT; 	
Działania	<p>1. Rozbudowa sieci szerokopasmowego Internetu dla mieszkańców.</p> <p>2. Wdrożenie e-usług w świadczeniu usług publicznych dla mieszkańców.</p> <p>Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.</p>	
	Rezultaty	Mierniki celu
	Zwiększenie dostępu do sieci Internetu szerokopasmowego, likwidacja „białych plam”.	Dostępność do szerokopasmowego internetu.
	Zwiększenie udziału e-usług w realizacji zadań publicznych dla mieszkańców.	Liczba wdrożonych e-usług.

Cel strategiczny	Kunów – miejsce, gdzie mogę się rozwijać. Tworzenie przestrzeni do rozwoju gospodarczego, społecznego i zawodowego mieszkańców.	
CEL NR 10		
Cele operacyjny	10. Edukacja drogą do rozwoju mieszkańców.	
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie jakości nauczania w lokalnych szkołach na terenie gminy; • Poprawa warunków do prowadzenia edukacji podstawowej i przedszkolnej; • Rozwój opieki żłobkowej na terenie gminy; • Wdrażanie nowoczesnych form edukacji; • Rozwój poziomu nauczania mieszkańców w kierunku kluczowych kompetencji i nowoczesnych technologii; 	
Działania	1. Rozbudowa budynku Przedszkola w Kunowie na potrzeby utworzenia Żłobka Gminnego. Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.	
	Rezultaty	Mierniki celu
	Wzrost liczby dzieci objętych opieką żłobkową na terenie gminy, zwiększenie szans na znalezienie zatrudnienia dla młodych rodziców.	Liczba dzieci objętych opieką żłobkową na terenie gminy.
	Podniesienie poziomu kształcenia uczniów na terenie gminy.	Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty (średnia trzyletnia z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego)
Cel strategiczny	Kunów – tu spędzam swój wolny czas. Ciekawa oferta spędzania wolnego czasu.	
CEL NR 11		
Cele operacyjny	11. Rozwój i tworzenie oferty spędzania wolnego czasu.	
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie przestrzeni do wypoczynku i rekreacji na terenie gminy; • Rozwój miejsc integracji mieszkańców; • Rozwój stref zabaw dla dzieci; • Zwiększenie długości ścieżek rowerowo – pieszych; • Rozwój oferty spędzania wolnego czasu w sposób sportowy i rekreacyjny; • Rozwój oferty kulturalnej gminy; 	

	<ul style="list-style-type: none"> Rozszerzenie i rozwój infrastruktury przeznaczonej na realizację działań kulturalnych, sportowych, integracyjnych i wypoczynkowych;
Działania	<ol style="list-style-type: none"> Budowa strefy relaksu, wypoczynku i rekreacji w Kunowie przy ul. Laski. Budowa strefy wypoczynku przy ul. Langiewicza w Kunowie. Budowa strefy wypoczynku przy budynku OSP w Kunowie. Utworzenie ścieżki rowerowej na terenie gminy. <p>Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.</p>
Rezultaty	
Mierniki celu	
Zwiększenie długości ścieżek rowerowych, rozwój turystyki wypoczynkowej – rowerowo/pieszej.	Długość ścieżek rowerowych dla mieszkańców
Rozwój oferty spędzania wolnego czasu na terenie miasta i gminy Kunów.	Powierzchnia miejsc przeznaczonych na wypoczynek i rekreację dla mieszkańców gminy i przyjezdnych.

Cel strategiczny	Kunów – tu spędzam swój wolny czas. Ciekawa oferta spędzania wolnego czasu.
CEL NR 12	
Cele operacyjny	12. Ochrona dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie posiadanego potencjału do rozwoju oferty turystycznej miasta i gminy.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój oferty turystycznej gminy w oparciu o zasoby naturalne; Rozwój oferty turystycznej gminy w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego; Rozwój turystyki weekendowej; Promocja i rozwijanie partnerstwa samorządu z mieszkańcami i przedsiębiorcami w kierunku rozwoju oferty turystycznej gminy; Zachowanie zabytków materialnych i niematerialnych przed degradacją i zapomnieniem; Utrwalanie i promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego;
Działania	1. Budowa otwartego na powietrzu muzeum na bazie ruin starej walcowni w Nietulisku Dużym.

Przedstawiono działania zdiagnozowane na etapie opracowania strategii, kolejne działania wpisujące się w cel będą formułowane na etapie realizacji strategii.

Rezultaty	Mierniki celu
Poprawa/zachowanie stanu zabytków na terenie gminy Kunów i udostępnianie ich dla mieszkańców i turystów.	Liczba zaadoptowanych i wykorzystanych turystycznie zabytków i produktów turystycznych
Zachowanie i pielęgnacja dziedzictwa kulturowego gminy.	Zasoby dziedzictwa kulturowego udostępniane dla zwiedzających.

6. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

6.1. Wody powierzchniowe i zbiorniki wodne

Obszar gminy Kunów położony jest w dorzeczu Wisły i jej lewobrzeżnych dopływów wchodząc do regionu Wodnego Środkowej Wisły. Większa część gminy znajduje się w obrębie zlewni rzeki Kamiennej (lewobrzeżny dopływ Wisły). Bardziej rozbudowana sieć rzeczna występuje po prawej stronie biegu rzeki zajmując około 1300 km², natomiast lewobrzeżna około 200 km². Prawym i największym dopływem rzeki Kamiennej jest rzeka Świślina z prawym swoim dopływem rzeką Węgierką w rejonie Doły Opacie. Rzeka Świślina przyjmuje większość wód spływających z północnych stoków Łysogór oraz północno - zachodnich stoków Pasma Jeleniowskiego (rz. Słupiankę i Dobruchnę). Ponadto ten teren odwadniają cieki będące prawymi dopływami rzeki Kamiennej tj.: ciek płynący w lesie Kryneckim, ciek biorący początek w Kunowie Kolonii oraz ciek biorący początek w Bukowiu. Cieki będące lewymi dopływami rzeki Kamiennej są: ciek biorący początek w rejonie Leśniczówki Sadłowizna, ciek biorący początek w rejonie Kolonii Inwalidzkiej i ciek biorący początek w rejonie lasu Olszyny. Poza tym na obszarze zlewni występują tereny bezodpływowe, zwłaszcza w północnej części gminy. Rzeka Kamienna ze swym dorzeczem stanowi północną granicę hydrograficzną Gór Świętokrzyskich.

Zbiorników wodnych na terenie gminy jest mało i w głównej mierze ograniczają się do pozostałości po wyrobiskach eksploatacji surowców budowlanych oraz do dolin głównych cieków. W najbliższym sąsiedztwie gminy – na pograniczu gmin Pawłów i Waśniów znajduje się zbiornik retencyjny Wióry, zlokalizowany na rzece Świślinie o pojemności 35 mln m³, z zaporą o wysokości 21 m. Rezerwa powodziowa zbiornika wynosi 19 mln m³.

Na rzece Kamiennej poza obszarem gminy występuje również zbiornik „Jezioro” Brodzkie w Brodach Iłżeckich o powierzchni 261 ha i pojemności ponad 7 mln m³, pełniący również funkcję przeciwpowodziową i rekreacyjną. Mniejsze przepływowe zbiorniki wodne istnieją w Starachowicach na Kamiennej („Jezioro” Pasternik- 48,7 ha) oraz na Lubiance (34,2 ha), Kamionce w Rejowie (27,4 ha) i Suchedniowie (22,5 ha). Ważne znaczenie dla retencji obszaru mają również znajdujące się w dolinach cieków łąki i tereny podmokłe.

6.2. Wody podziemne

W obszarze gminy Kunów można wyróżnić 2 strefy ze względu na zasobność wód podziemnych:

- strefa obejmująca GZWP nr 420 Wierzbica – Ostrowiec w północno – wschodniej części gminy. Powierzchnia zbiornika wynosi 659 km², a powierzchnia dodatkowego obszaru zasilania 174 km². Głębokość warstw wodonośnych wynosi ok. 100 m. Wydajność pojedynczych studni wynosi do 200 m³/h.

- strefa użytkowych zbiorników wód podziemnych UZWP obejmująca pozostałą część gminy. Wydajność studni wierconych ujmujących wody poziomu czwartorzędowego wynosi od kilku do kilkunastu m³/h. Wydajność studni ujmujących wody poziomu dolno – jurajskiego i triasowego wynosi od kilku do 100 m³/h.

Mieszkańcy gminy Kunów zaopatrywani są w wodę z 6 ujęć wodnych zlokalizowanych w miejscowościach: Kunów- Bukowska Góra, Kunów - ul. Fabryczna, Doły Biskupie, Małe Jodło, Biechów, Boksycza, poprzez studnie głębinowe. Suma wydajności 6 przedstawionych ujęć wody wynosi średnio 3 225 m³/dobę.

6.3. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym

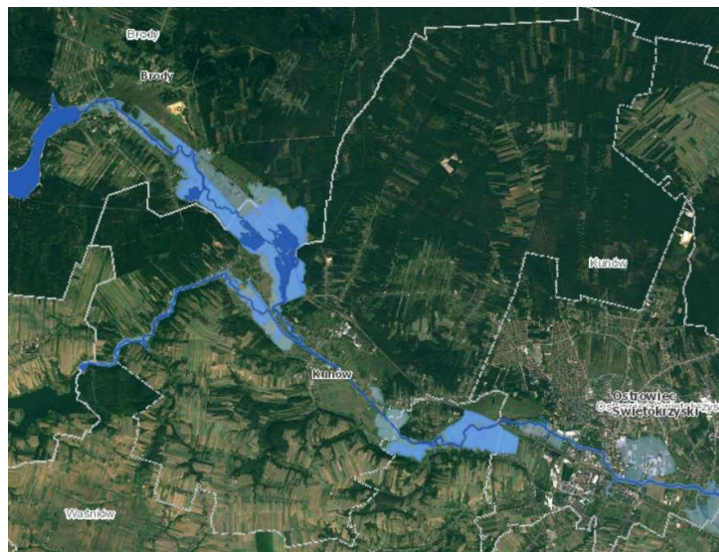
Na obszarze miasta i gminy Kunów występują obszary zagrożenia powodziowego wyznaczone od rzeki Kamiennej i rzeki Świśliny na podstawie oceny zasięgu wody stuletniej (Q1%), gdzie ryzyko wystąpienia powodzi oceniane jest, jako średnie i wynosi raz na sto lat. Obszar gminy Kunów objęty ryzykiem powodzi obejmuje w głównej mierze obszary łąk i pastwisk, w marginalnym stopniu tereny zurbanizowane i zabudowane. Na terenie gminy Kunów zidentyfikowano wyłącznie zagrożenie powodziami rzecznyymi, które mogą wynikać m.in. z topnienia śniegu (wezbrania roztopowe), intensywne opady deszczu (wezbrania opadowe) oraz wywołane zatorami (wezbrania zatorowe) powodowane zatrzymywaniem i piętrzeniem śryżu (zjawisko lodowe stanowiące etap zamarzania cieków wodnych) w okresie zamarzania rzeki lub kry lodowej w czasie roztopów.

Na terenie gminy Kunów działania związane z ryzykiem powodziowym niwelowane są w głównej mierze, poprzez funkcjonowanie zbiornika retencyjnego Wióry, zlokalizowanego na rzece Świślinie o pojemności 35 mln m³, z zaporą o wysokości 21 m oraz z rezerwą powodziową zbiornika 19 mln m³.

W ramach działań z zakresu przeciwdziałania ryzyku powodziowemu gmina prowadzi będzie działania związane z promocją „małej retencji” i rozwojem tego typu form przeciwdziałania skutkom powodzi i susz na terenie gminy, w dominującym sektorze mieszkaniowym – budownictwa jednorodzinnego.

Na podstawie opracowania Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie zostały na obszarze gminy Kunów wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodziowego. Na tych obszarach obowiązują zakazy, nakazy, ograniczenia i dopuszczenia wynikające z przepisów odrębnych (w głównej mierze Prawo wodne i związane z ochroną przed powodzią). Dopuszcza się zwolnienie z w/w zakazów, nakazów i ograniczeń pod warunkiem spełnienia wszystkich wymogów ochrony środowiska i bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz warunków wskazanych przez właściwego Dyrektora RZGW.

W Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla Obszaru Dorzecza Wisły Gmina Kunów nie została zakwalifikowana do bardzo wysokiego i umiarkowanego ryzyka powodziowego.

Rysunek 10. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% (raz na sto lat)

W ramach Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły wyznaczono pasy ochronne wzdłuż rzeki Kamiennej i rzeki Świśliny (szerokość min. 15 m licząc od górnej krawędzi skarpy brzegowej).

W pasie ochronnym zostały ustalone nakazy i zakazy:

- nakaz zapewnienia dostępu swobodnego do wód rzeki Nidy i Świśliny oraz wszystkich cieków w ramach powszechnego korzystania z wód w obszarze w nawiązaniu do przepisów odrębnych;
- zakaz grodzenia terenu w odległości mniejszej niż 15 m licząc od górnej krawędzi skarpy brzegowej.

Do zadania Miasta i Gminy Kunów należeć będzie prowadzenie polityki w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego uwzględniającego zgodnie z ustawą – Prawo wodne, poziom zagrożenia wynikający z Map Zagrożenia Powodziowego, Map Ryzyka Powodziowego (fakultatywnie) i studiów ochrony przeciwpowodziowej. Związane jest to m.in. z ustaleniem warunków lub ograniczeniem zabudowy na terenach bezpośredniego zagrożenia ryzykiem powodziowym. Gmina ograniczać będzie również powstawanie infrastruktury zagrażającej ochronie środowiska. Ponadto gmina będzie prowadzić bieżącą eksploatację i odtwarzanie własnych systemów melioracji i rozwijać zakres „małej retencji”, w szczególności na terenie zabudowy jednorodzinnej, na terenach leśnych i rolniczych. Tereny znajdujące się w ramach szczególnego zagrożenia powodzią podlegają uwarunkowaniom określonym w art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne, co znaczy, że planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz nie może utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym. W związku z tym, w pierwszej kolejności nie planuje się kluczowych inwestycji na obszarach zagrożenia powodziowego, ponadto działania Gminy skierowane będą na ograniczanie infrastruktury tworzonej na terenie zagrożenia powodziowego, czy ograniczanie budowy obiektów czy innych działań zagrażających lokalnemu środowisku.

Do kluczowych działań gminy ujętych w Strategii należeć będzie utrzymanie właściwej sprawności urządzeń melioracji, poprzez stałe monitorowanie i dbanie o właściwy stan rowów odwadniających na

terenie miasta i gminy. Działania prowadzone będą, poprzez zabiegi koszenia i ochrony przed zarastaniem oraz zanieczyszczeniem. Gmina prowadzić będzie również działania informacyjno – promocyjne, zachęcające mieszkańców do rozwoju „małej retencji”, budowy oczek wodnych, zbiorników magazynujących deszczówkę w celu jej późniejszego wykorzystania, co jest szczególnym działaniem w zakresie przeciwdziałania powodzi, jak również skutkom suszy. Działanie wpisuje się w zadania „Programu małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kunów uwzględnia plany zarządzania ryzykiem powodziowym, co zostało uwzględnione w ramach celu operacyjnego nr 4 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców. W tym celu zaprojektowano kierunki działań związane z przeciwdziałaniem ryzyku powodziowemu i przeciwdziałanie skutkom suszy, a także z wyeliminowaniem lub unikaniem wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Cel realizowany będzie, poprzez działania związane z rozwojem „małej retencji” i utrzymaniem we właściwym stanie lokalnych rowów melioracyjnych, a także w przypadku budowy infrastruktury stosowaniem się do warunków Prawa wodnego, poprzez konieczność uzyskania pozwolenia wodnoprawnego dla inwestycji lokalizowanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Podejmowana Strategia wykazuje spójność z obowiązującym Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla Obszaru Środkowej Wisły.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kunów przyczynia się do realizacji wyznaczonych celów zarządzania ryzykiem powodziowym zawartych w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły. Wykazuje wpływ na cel główny, jakim jest zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, jak również na cel szczegółowy: wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

6.4. Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy

Strategia Miasta i Gminy Kunów uwzględnia cele i założenia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. W zestawieniu tabelarycznym przedstawiono informacje o jednolitych częściach wód powierzchniowych i jednolitych częściach wód podziemnych występujących na obszarze miasta i gminy Kunów. W zestawieniu ujęto również podstawowe informacje o JCW, z ogólnym stanem i określonymi celami środowiskowymi.

W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły w obszarze przedstawionych poniżej jednolitych części wód powierzchniowych i wód podziemnych wskazano konieczne działania niezbędne do osiągnięcia założonych celów środowiskowych. Przedstawione cele uwzględnione zostały w opracowanej Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów w ramach celu operacyjnego nr 2 Ochrona środowiska naturalnego i poprawa jakości powietrza. W tym celu zaplanowano kierunki działań w zakresie: rozwoju infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego. Część zaplanowanych działań została już zrealizowana lub jest w trakcie realizacji, jak np. przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Kunowie, czy rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy. W ramach strategii planowana jest dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie, na którym jej brakuje lub budowa sieci kanalizacyjnej w oparciu o przydomowe oczyszczalnie ścieków. Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do osiągnięcia zaplanowanych celów i doprowadzenia opracowanej Strategii do zgodności z Planami zagospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Wody powierzchniowe						
Kod JCWP	Nazwa	Stan/potencjał ekologiczny – stan chemiczny – stan ogólny	Długość JCWP [km] /powierzchnia zlewni [km ²]	Cele środowiskowe	Obszar gmin objętych JCWP	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
PLRW2000 10234939	Kamienna od Świśliny do Przepaści	Słaby – dobry - zły	23,13 km /51,58 km ²	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2027 r.	Ostrowiec Świętokrzyski, Bodzechów, Ćmielów, Kunów	<ul style="list-style-type: none"> - budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski (IV kw 2018), - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (ciągłe); - budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (ciągłe); - regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)
PLRW200082 3479	Kamienna od Zbiornika Brody Iłżeckie do Świśliny	Słaby – PSD - zły	11,45 km /16,53 km ²	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2027 r.	Kunów, Brody, Pawłów	<ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Krynki (IV kw 2020); - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (ciągłe); - regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)
PLRW2000 923489	Świślina od Pokrzywianki do ujścia	Dobry i powyżej dobrego – dobry - dobry	11,14 km /20,69 km ²	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2015 r.	Kunów, Waśniów, Brody, Pawłów	<ul style="list-style-type: none"> - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (ciągłe); - budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (ciągłe);

						- regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)
RW200062 34912	Dunaj	Poniżej dobrego – dobry - zły	6,89 km / 20,52 km ²	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2021 r.	Ostrowiec Świętokrzyski, Kunów	- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (ciągłe); - modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Kunów (IV kw 2020); - budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski (IV kw 2018); - regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)
RW200062 349149	Dopływ spod Bukowia	Poniżej dobrego – dobry - zły	6,37 km / 13,4 km ²	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2021 r.	Bodzechów, Waśniów Kunów,	- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (ciągłe); - budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Kunów (IV kw 2018); - regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)
RW200062 3486	Węgierka	Poniżej dobrego – dobry - zły	10,46 km / 26,47 km ²	Dobry stan ekologiczny,	Kunów, Waśniów	- kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez

				dobry stan chemiczny – termin do 2021 r.		użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (ciągłe); - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (ciągłe); - budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (ciągłe); - regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)
RW200062 3476	Dopływ spod Smug	Poniżej dobrego – dobry - zły	4,12 km / 13,27 km ²	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2015 r.	Kunów, Brody	- budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (ciągłe); - budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (ciągłe); - regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)
PLRW2000 62349169	Modła	Poniżej dobrego – dobry - zły	10,54 km / 24 km ²	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2015 r.	Ostrowiec Świętokrzyski, Bodzechów, Kunów, Waśniów,	- budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski (IV kw 2018); - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (ciągłe); - budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (ciągłe); - regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)

PLRW2000 6234932	Dopływ z Ostrowca - Rzeczek	Poniżej dobrego – dobry - zły	6,19 km / 21,27 km ²	Dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2021 r.	Ostrowiec Świętokrzyski, Bodzechów, Kunów,	<ul style="list-style-type: none"> - kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (ciągłe); - budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski (IV kw 2018); - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (ciągłe); - budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (ciągłe); - regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)
PLRW2000 6234954	Starorzecze w Stokach Starych	Poniżej dobrego – dobry - zły	3,84 km / 109,95 km ²	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2021 r.	Rzeczniów, Sienno, Ostrowiec Św., Bodzechów, Ćmielów, Kunów, Brody	<ul style="list-style-type: none"> - kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (ciągłe); - budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski (IV kw 2018);

						<ul style="list-style-type: none"> - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (ciągłe); - budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (ciągłe); - regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)
PLRW2000 823459	Zb. Brody Iłżeckie	Umiarkowany – dobry - zły	4,59 km / 22,69 km ²	Dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2021 r.	Kunów, Brody, Pawłów	<ul style="list-style-type: none"> - kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (ciągłe); - kontrola postępowania w zakresie oczyszczania ścieków przez przedsiębiorstwa z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata; - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (ciągłe); - regularny wywóz nieczystości płynnych (ciągłe)

Wody podziemne						
Kod JCWP	Nazwa	Stan chemiczny – ilościowy - ogólny	Powierzchnia [km ²]	Cele środowiskowe	Obszar gmin objętych JCWPd	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
PLGW2000 102	102	Słaby – dobry - słaby	1509,70 km ²	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2027 r.	Chlewiska, Szydłowiec, Bieliny, Bodzentyn, Łągów, Nowa Słupia, Zagnańsk, Stąporków, Baćkowice, Opatów, Ożarów, Sadowie, Wojciechowice, Ostrowiec Św., Bodzechów, Ćmielów, Kunów, Waśniów, Skarżysko – Kamienna, Bliżyn, łączna Skarżysko – Kościelne, Suchedniów, Starachowice, Brody, Mirzec, Pawłów, Wąchock	- przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych (ciągłe); - coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia (ciągłe); - prowadzenie monitoringu lokalnego wokół ujęć wód podziemnych o poborze przekraczającym 1000m ³ /d - działania do realizowania przez właścicieli/użytkowników obiektów.
PLGW2000 103	103	dobry – dobry - dobry	375,1 km ²	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny – termin do 2015 r.	Lipsko, Rzecznów, Sienno, Ożarów, Tarłów, Ostrowiec Św., Bałtów, Bodzechów, Ćmielów, Kunów, Brody	- coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia (ciągłe)

6.5. Plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy

W Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030 uwzględniono cele i działania minimalizujące skutki suszy, zgodnie z zapisami opracowanego przez Ministra Infrastruktury Planem przeciwdziałania skutkom suszy.

W celu strategicznym **Nr I Kunów – miejsce, przyjazne do życia i zamieszkania** w celu bezpośrednim nr 4 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców uwzględniono cele związane z przeciwdziałaniem skutkom suszy: **Przeciwdziałanie ryzyku powodziowemu i przeciwdziałanie skutkom suszy**. Do takich działań wskazano do realizacji zadania związane z rozwojem „małej retencji” i utrzymaniem we właściwym stanie lokalnych rowów melioracyjnych, promocją oszczędzania wody i gromadzenia wody deszczowej do ponownego wykorzystania w gospodarstwach domowych.

Działania w obszarze małej retencji realizowane będą przez szeroką grupę interesariuszy na terenie gminy Kunów, w głównej mierze podejmowane będą przez lokalny samorząd ale również przez mieszkańców gminy. W modelu funkcjonalno – przestrzennego rozwoju gminy dla strefy rozwoju wielofunkcyjnego oraz dla strefy zielonej/rolniczej gminy wyznaczono kierunki rozwoju, które obejmują również rozwój małej retencji w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ograniczaniu skutkom suszy.

Opracowana Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kunów wpisuje się w cele i założenia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), który obejmuje m.in.:

- Analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- Propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- Propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- Katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy został opracowany na podstawie art. 183-185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, zwanej dalej „ustawą – Prawo wodne”. W Planie uwzględniono katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, która obok powodzi należy do jednego z najbardziej negatywnie oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i lokalną gospodarkę zjawisk naturalnych. Dlatego stanowi jeden z podstawowych celów rozwoju gospodarki krajowej, ale również wielu krajów europejskich. Susza należy również do najbardziej niebezpiecznych zjawisk naturalnych, które będą mogły nam zagrażać w przyszłości.

W Planie wyznaczono cele główne, które mają przyczynić się do ograniczenia skutków suszy:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Na obszarze gminy Kunów do działań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy realizowanych lokalnie wskazano:

- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych - działanie nr 1;

- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych – działanie nr 3;
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji – działanie nr 4;
- Analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji – działanie nr 6;
- Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych – działanie nr 9;
- Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych – działanie nr 24;
- Przegląd pozwoleń wodnoprawnych i pozwoleń zintegrowanych na obszarach o zasobach dyspozycyjnych o intensywnym i bardzo intensywnym stopniu wykorzystania – działanie nr 25.

W zestawieniu tabelarycznym wskazano działania podejmowane przez gminę Kunów w odpowiedzi na zdiagnozowane działania w PPSS:

Tabela 15. Szczegółowy opis zadań

L. p.	Nazwa i nr działania	Opis działania	Zasięg oddziaływania	Realizacja na terenie gminy Kunów
1.	Działanie nr 1 - Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych.	Działanie polega na wdrożeniu zarówno metod technicznych jak i nietechnicznych spowalniających odpływ wody z terenów rolniczych, polegających na: a) spowolnieniu lub zatrzymaniu na obszarach użytkowanych rolniczo spływu wód powierzchniowych z małych zlewni przez odpowiednie zabiegi agrotechniczne (zwiększanie retencji wody glebowej), poprawiające strukturę gleby i zmniejszające jej parowanie, a także ograniczające erozję wodną przez stosowanie bezorkowych systemów uprawy, utrzymanie całorocznej pokrywy roślinnej, trwałych zadarnień lub zalesień terenów o dużym nachyleniu, a na stokach mniej nachylonych prowadzenie zabiegów uprawnych w kierunku poprzecznym do nachylenia stoku, b) wzmacnianiu usług ekosystemowych obszarów wiejskich, głównie poprzez: tworzenie zadrzewień śródpolnych; zachowanie oraz odtworzenie śródpolnych oczek wodnych i mokradeł; utrzymywanie lub	Regionalne/ lokalne	- działania informacyjne – edukacyjne i promocyjne, zachęcające do realizacji „dobrych praktyk”; - wyznaczenie obszarów w modelu funkcjonalno – przestrzennym podlegających wdrożeniu działania; - zachowanie właściwości dorzeczy rzek na terenie gminy; - zwiększanie mikroretencji

		<p>odtworzenie zadarnionych skarp oraz pasów ochronnych o charakterze zakrzewień lub zadrzewień śródpolnych w celu ochrony i wzmocnienia retencji wodnej gleb, zmniejszenie potencjalnych skutków niszczącej siły wiatru, parowania wody z gleby oraz spowalnianie przesuszania pól),</p> <p>c) zwiększaniu mikroretencji, polegającej m. in. na odtwarzaniu i ochronie oczek wodnych, budowie małych stawów i zbiorników, których zadaniem będzie retencionowanie wody na gruntach rolnych a także odbiór i magazynowanie wody z dachów budynków oraz utwardzonych nawierzchni w obrębie gospodarstw rolnych,</p> <p>d) przywracaniu łączności funkcjonalnej koryta i doliny rzecznej umożliwiającej gromadzenie wody w glebie oraz na użytkach wzdłuż cieków.</p> <p>Szczegółowe metody retencji wody na obszarach wiejskich wynikać będą m.in. z opracowanych dobrych praktyk w zakresie racjonalizacji zużycia wody w rolnictwie i sposobów jej zatrzymywania. Dobór działań będzie zależny od istniejących warunków w danym gospodarstwie rolnym.</p>		
2.	Działanie nr 3 - Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych.	Działanie to polega na zintegrowanym zarządzaniu wodami opadowymi (deszczowymi i roztopowymi) w oparciu o techniki zagospodarowania opadu w miejscu jego wystąpienia. Celem jest zatrzymywanie wód opadowych w miejscu ich powstania oraz wykorzystanie ich w okresach suszy atmosferycznej, a także obniżenie podatności terenów zurbanizowanych na zjawisko suszy. Działanie to obejmuje analizy możliwości zagospodarowania wód opadowych i możliwość zwiększenia udziału powierzchni przepuszczalnych na terenach zurbanizowanych, zdegradowanych oraz przemysłowych, rozwój tzw. zielonej i błękitnej infrastruktury i uwzględnienie odpowiednich zapisów lub zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Działanie to dotyczy także	Lokalne	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój małej retencji; - promocja i informacja o działaniach wspierających budowę zbiorników retencyjnych i magazynowania wody opadowej w miejscu jej wystąpienia; - wyznaczenie obszarów w modelu funkcjonalno – przestrzennym podlegających wdrożeniu działania w zakresie budowy zbiorników retencyjnych;

		realizacji zadań inwestycyjnych związanych ze zwiększeniem retencji wód opadowych na terenach zurbanizowanych. W przypadku miast, dla których opracowano Miejskie plany adaptacji do zmian klimatu lub Strategię adaptacji do zmian klimatu działanie obejmuje realizację postanowień		
3.	Działanie nr 4 - Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji.	Celem działania jest realizacja inwestycji z zakresu budowy i przebudowy urządzeń wodnych jak również działań nietechnicznych umożliwiających zwiększenie retencji naturalnej oraz przedsięwzięć zmierzających do zmian korzystania z zasobów wodnych dla poprawy funkcjonowania ekosystemów wodnych i od wód zależnych. Działanie obejmuje zarówno przedsięwzięcia techniczne zarówno w obrębie koryta cieku i związanych z nim obiektów, jak i w dolinach cieków, oraz działania renaturyzacyjne i renaturalizacyjne w dolinie w celu przywrócenia funkcji ekosystemów zależnych od wód i terenów podmokłych oraz zdolności retencyjnej koryt i dolin rzecznych. Przy realizacji działań należy uwzględnić m.in. zapisane w drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy informacje dotyczące renaturyzacji wód powierzchniowych.	Regionalne/ lokalne	- wspieranie działań podejmowanych przez wyznaczone instytucje; - utrzymanie właściwości cieków wodnych i rowów melioracyjnych na terenie gminy;
4.	Działanie nr 9 – Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych.	Działanie polega na powtórnym wykorzystaniu wód z systemów drenarskich pochodzących z nawożenia i podlewania upraw, w szczególności upraw tunelowych, szklarniowych, gdzie nawożenie prowadzone jest systemem przelewowym. Realizacja działania wymaga budowy nieprzepuszczalnych zbiorników umożliwiających retencjonowanie wód drenarskich z możliwością wykorzystania ich do nawożenia użytków rolnych. Szczegółowe wytyczne dotyczące rozwiązań technicznych powinny wynikać z opracowanych dobrych praktyk w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą w rolnictwie.	Lokalne	- rozwój i promocja małej retencji, zachęcanie do budowy przydomowych zbiorników retencyjnych do wykorzystania w lokalnym rolnictwie, ogrodnictwie; - promocja i informacja o działaniach wspierających budowę zbiorników retencyjnych i magazynowania wody opadowej w miejscu jej wystąpienia; - działania promocyjne związane z oszczędzaniem wody

				i zmniejszaniem jej zużycia;
5.	Działanie nr 24 – Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych.	Działanie polega na przeprowadzeniu weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (w tym w zbiornikach suchych) z jednoczesnym uwzględnieniem celów przeciwdziałania skutkom suszy celów zarządzania ryzykiem powodziowym. Przeprowadzenie weryfikacji daje podstawę do zmiany funkcjonowania obiektu, w tym jego przebudowy w kontekście zwiększania zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych i podziemnych, bez istotnego pogorszenia efektów innych zadań pełniących przez te obiekty. Weryfikację należy przeprowadzić w momencie wydawania pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód lub na wniosek właściciela lub administratora zbiornika.	Lokalne	- działania informacyjne;

6.6. Model struktury funkcjonalno - przestrzennej

WIZJA ROZWOJU MIASTA I GMINY KUNÓW

Gmina Kunów dzięki korzystnemu położeniu geograficznemu w roku 2030 jest ważnym ośrodkiem mieszkaniowym, gospodarczym z ciekawą i bogatą ofertą spędzania wolnego czasu, w szczególności w obszarze oddziaływania ośrodka subregionalnego miasta Ostrowiec Świętokrzyski. Posiada sprawny układ komunikacyjny, w pełni dostępną i niezbędną infrastrukturę publiczną służącą mieszkańcom gminy. Dynamicznie rozwija się tzw. strefa przemysłowa i przedsiębiorczość mieszkańców. Powstają nowe miejsca pracy, istnieje infrastruktura turystyczno – wypoczynkowa, oparta o ofertę rekreacji weekendowej i zachowanym zabytkom dziedzictwa kulturowego gminy. Gmina rozwija się dzięki aktywności społecznej mieszkańców.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ

Zaprojektowany model docelowej struktury funkcjonalno – przestrzennej miasta i gminy Kunów jest zobrazowaniem przestrzennym przyjętych celów strategicznego rozwoju miasta i gminy Kunów w okresie opracowanej strategii.

W opracowanym modelu uwzględniając ukształtowanie terenu, obecną funkcję, uwarunkowania historyczne i kulturowe oraz położenie/odległość od miasta subregionalnego Ostrowiec Świętokrzyski, a także zdiagnozowane problemy i potencjały w opracowanej diagnozie, wyselekcjonowano trzy główne strefy funkcjonalne/przestrzenne Miasta i Gminy Kunów:

1. STREFA ROZWOJU OŚRODKA CENTRALNEGO GMINY – MIASTA KUNOWA z wewnętrznym podziałem na:

- Centrum,
- Część Północną Miasta,
- Część Południową Miasta;
- Miasto Kunów otwarte na rzekę;

2. STREFA ROZWOJU WIELOFUNKCYJNEGO.

3. STREFA ZIELONA/ROLNICZA GMINY.

OPIS STREF FUNKCJONALNYCH MIASTA I GMINY KUNÓW

1. STREFA ROZWOJU OŚRODKA CENTRALNEGO GMINY – MIASTA KUNOWA

Strefa ograniczona jest do granic administracyjnych miasta Kunów. Ośrodek miejski stanowi centrum społeczno – gospodarczo – administracyjny gminy, jednocześnie satelitarne miasto subregionalnego ośrodka Ostrowiec Świętokrzyski. Na terenie miasta występują kluczowe dla mieszkańców całej gminy usługi administracyjne, kulturalne i oświatowe, na terenie miasta działa również wydzielona strefa przemysłowa. Miasto Kunów zostało podzielone drogą krajową nr 9 na część północną i południową. Ze względu na uwarunkowania historyczne (historyczna zabudowa układu urbanistycznego w centrum miasta), komunikacyjne, środowiskowe i funkcjonalne na terenie miasta wydzielono trzy funkcje:

- **Centrum.** Na terenie centrum Miasta planuje się utrzymanie historycznego układu urbanistycznego centralnego rynku z dopełnieniem zabudowy w historycznym układzie urbanistycznym. W północnej części Centrum (strefa pomiędzy drogą krajową nr 9, a linią

kolejową) planuje się rozwój zabudowy mieszkaniowej, w tym zarówno jednorodzinnej i wielorodzinnej. W części centralnej planuje się rozwój funkcji gospodarczych z elementami zachowania centralnego układu urbanistycznego i centralnego rynku, jako miejsca aktywizacji społecznej i gospodarczej.

- **Część północna Miasta.** W części północnej miasta (za linią kolejową) planuje się przekształcenia w kierunku wielofunkcyjności z naciskiem na rozwój mieszkaniowy i rozwój infrastruktury rekreacyjno – wypoczynkowej. W tej części miasta ze względu na rozwój linii kolejowej w stronę CPK planuje się rozwój przestrzeni gospodarczej gminy.
- **Część południowa Miasta.** W części południowej, uwzględniając wysokie znaczenie potencjału przyrodniczego planuje się zachowanie wartości środowiskowej tego obszaru z rozwojem różnych form aktywności turystycznej, rekreacyjno – wypoczynkowej.
- **Miasto Kunów otwarte na rzekę.** Jest obszar w otoczeniu rzeki Kamiennej i terenów łąkowych o walorach rekreacyjno - wypoczynkowych. W tej części funkcjonalnej gminy planuje się otwarcie miasta na walory przyrodnicze, wykorzystanie potencjału zasobów przyrodniczych do rozwoju lokalnych form turystyki rekreacyjnej. Planowany jest rozwój form turystyki rekreacyjnej wzdłuż rzeki Kamiennej, która kierowana będzie również w kierunku mieszkańców miasta subregionalnego Ostrowiec Świętokrzyski. Rozwój turystyki opartej o zasoby przyrodnicze połączony zostanie z ofertą turystyki historyczno – kulturowej w oparciu o posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego – zabytki gminy Kunów, tworząc rekreacyjno – turystyczny szlak przechodzący przez teren gminy Kunów.

2. STREFA ROZWOJU WIELOFUNKCYJNEGO;

Strefa rozwoju wielofunkcyjnego to część północna i północno – wschodnia obszaru gminy Kunów, znajdująca się w oddziaływaniu ośrodka subregionalnego miasta Ostrowiec Świętokrzyski. Obszar o wyższym poziomie zurbanizowania względem południowej części gminy, z potencjałem do rozbudowy mieszkaniowej i usługowej, ze względu na dogodne położenie przy mieście subregionalnym i niższym potencjale rolniczym tego obszaru. Głównym kierunkiem rozwoju tej części gminy będzie rozwój wielofunkcyjny, ukierunkowany na rozwój mieszkalnictwa (w głównej mierze zabudowy jednorodzinnej) i lokalnej przedsiębiorczości. W tej części gminy kontynuowane będą działania w kierunku zapewnienia podstawowej infrastruktury komunalnej, służącej rozwojowi mieszkalnictwa i drobnej działalności gospodarczej. Na obszarach zagrożenia powodziowego, wzdłuż rzeki Kamiennej i Świśliny zaleca się ograniczanie zabudowy. Dla rozwoju tej części gminy przewiduje się również rozwój ciągów komunikacyjnych, zapewniających sprawną komunikację dla obecnych i nowych mieszkańców gminy.

3. STREFA ZIELONA/ROLNICZA GMINY.

Strefa obejmująca południową część gminy, z charakterystyczną zwartą zabudową wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych oraz ze zdecydowaną przewagą terenów o znaczeniu przyrodniczo-rolniczym. W tej południowej części gminy w porównaniu do północnej, większy obszar zajmują tereny rolne, natomiast mniejszy udział zajmują lasy. W tej części planuje się zachowanie przyrodniczego terenu tego obszaru z ochroną wysokiej jakości gleb i poprawą czystości wód powierzchniowych. Rozwój zabudowy osadniczej planowany jest w głównej mierze wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. Uzupełnieniem funkcji tego obszaru gminy będzie rozwój lokalnych form rekreacji i turystyki opartej o zasoby przyrodnicze.

UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE ROZWOJU MIASTA I GMINY KUNÓW

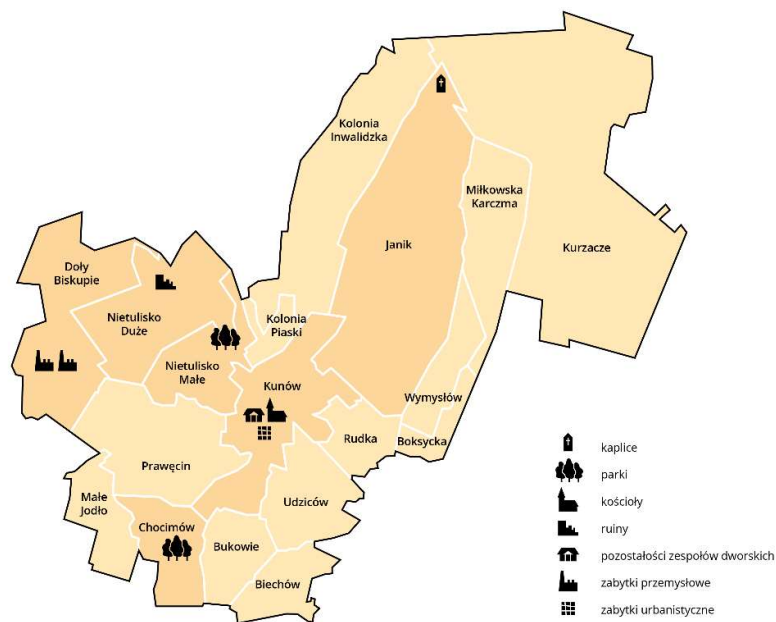

Rysunek 11. Obszary zagrożenia powodziowego

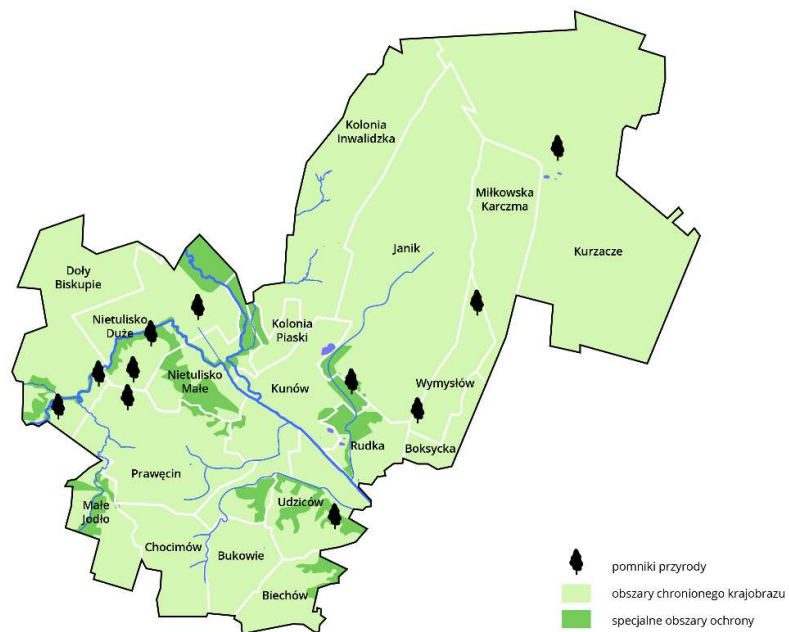

Rysunek 12. Zasoby dziedzictwa kulturowego

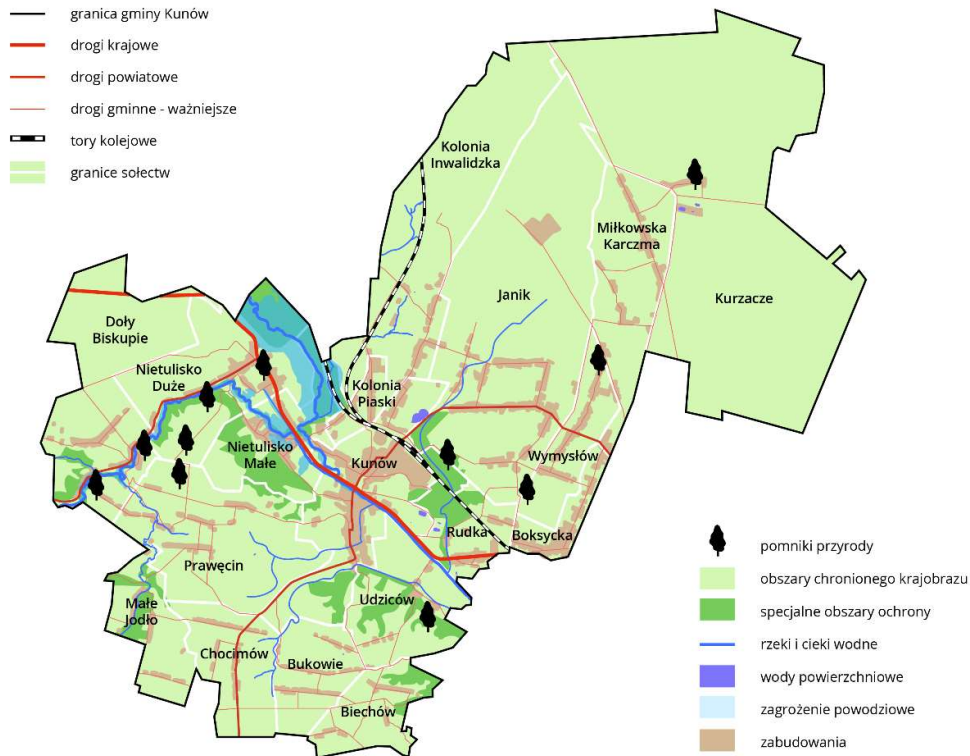

Rysunek 13. Obszary ochrony przyrody

Rysunek 14. Elementy struktury osadniczej z układem komunikacyjnym na tle uwarunkowań środowiskowych

Krótką charakterystyka obszarów i kierunków interwencji:

- Dla podniesienia jakości i rozszerzenia oferty spędzania wolnego czasu przewiduje się utworzenie Centrum Kultury i Sportu w Kunowie, które powstanie w zaadoptowanym budynku po byłej szkole zawodowej w Kunowie. Centrum powstanie w wyniku przekształcenia obecnej Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej. W ramach Centrum planuje się uruchomienie sali teatralno – kinowej, przestrzeni służącej aktywności sportowej i budowy otwartego muzeum na świeżym powietrzu, kultywującego tradycje Szlaku Staszycowskiego w Nietulisku Dużym.
- Gmina podejmuje się kontynuacji działań związanych z wdrażaniem gospodarki niskoemisyjnej, poprzez kompleksową termomodernizacją budynków użyteczności publicznej, montaż instalacji OZE i wdrażanie nowoczesnych technologii przyczyniających się do ograniczania zużycia energii końcowej w infrastrukturze publicznej. Gmina Kunów będzie pełnić rolę inicjatora i propagatora modelowych rozwiązań energetycznych, a także inicjatora działań kierowanych do mieszkańców, poprzez inicjowanie w kierunku zmiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne i efektywne, a także w kierunku wzrostu udziału OZE w produkcji energii na terenie gminy. Termomodernizacja budynków oświatowych zapewni właściwe warunki infrastrukturalne dla prowadzenia kształcenia mieszkańców gminy i jest priorytetem w rozwoju gminy.

- Ważnym działaniem dla podniesienia konkurencyjności gminy w obszarze demograficznym będzie utworzenie żłobka na terenie gminy, poprzez rozbudowę obecnego budynku przedszkola w Kunowie. Ugruntuje to istotną rolę gminy Kunów, jako ośrodka mieszkaniowego, konkurencyjnego przy ośrodku subregionalnym miasta Ostrowiec Św. Zapewni również podstawowe funkcje dla rozwoju demograficznego, przyczyni się do stworzenia przestrzeni do rozwoju demograficznego oraz zawodowego mieszkańców.
- Gmina wykorzystuje swoje potencjały dla rozwoju społeczno – gospodarczego. Położenie przy ośrodku subregionalnym i posiadane zasoby endogenne związane z potencjałem przyrodniczym i kulturowym (zasoby zabytkowe) zostaną wykorzystane dla podniesienia jakości życia na terenie gminy. W ramach współpracy z lokalnymi organizacjami i mieszkańcami tworzone i rozwijane będą lokalne centra aktywności i wypoczynku, czy muzea na otwartym powietrzu. Budowane będą ścieżki i trasy turystyczne, pieszo – rowerowe, wpisujące się w cel rozwoju oferty wolnego czasu, ale również oferty turystyki weekendowej gminy.
- Jakość życia rozwijana będzie w obszarze podstawowej infrastruktury komunalnej, gdzie docelową misją i hasłem działania będzie „Zielony i czysty Kunów”. Dla rozwoju gminy kontynuowane będą działania związane z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej na terenach o wyższym poziomie zurbanizowania oraz wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Na terenach o rozproszonej zabudowie jednorodzinnej planuje się rozwijanie sieci kanalizacyjnej w oparciu o program przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Misja gminy w kierunku „Zielonego i czystego Kunowa” realizowana będzie również w obszarze właściwego gospodarowania odpadami. W Kunowie planuje się budowę nowoczesnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych z miejscem przeznaczonym dla czasowego przetrzymywania bezdomnych zwierząt. Posiadanie własnego PSZOK zwiększy poziom selektywnej zbiórki odpadów i przyczyni się do obniżenia zagrożenia odpadów na zdrowie i życie mieszkańców oraz na jakość lokalnego środowiska naturalnego, które pełni istotną funkcję i znaczenie dla potencjałów rozwojowych gminy.
- Położenie przy mieście subregionalnym, określony cel rozwoju mieszkaniowego i utrzymanie pozycji gminy, jako ważnego ośrodka administracyjnego powiatu ostrowieckiego wymaga rozwoju wewnętrznej sieci komunikacyjnej. Tworzy to szansę do rozwoju nowych obszarów na terenie gminy i podniesienia jakości życia obecnych mieszkańców gminy. Niezbędne jest właściwe skomunikowanie rozwijających się obszarów mieszkaniowych gminy z ośrodkiem centralnym – miastem Kunów, z miastem subregionalnym i sąsiednimi kluczowymi ośrodkami gospodarczymi i administracyjnymi. Dla właściwej komunikacji miasta Kunów z ośrodkiem subregionalnym Ostrowiec Świętokrzyski planowana jest przebudowa mostu w Kunowie, przebudowa i remont kluczowych ciągów komunikacyjnych na terenie miasta, w szczególności dostosowanie sieci komunikacyjnej do rozwijających się terenów na terenie miasta i gminy.
- Gmina Kunów wykorzystuje swoje potencjały i dba o rozwój wszystkich swoich mieszkańców, dlatego ważnym zadaniem będzie kompleksowa renowacja zabytkowego dworku w Chocimowie, w którym uruchomiona zostanie świetlica środowiskowa i Uniwersytet III Wieku dla seniorów naszej gminy. Jednym z kluczowych celów w ramach podejmowanej strategii jest zrównoważony rozwój gminy, który obejmuje sprawiedliwy udział wszystkich mieszkańców w celach rozwojowych. Dla wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną, poza świetlicą środowiskową w Chocimowie przewidziano utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Dołach Biskupich i Domu Pomocy

Spółecznej w budynku po byłej szkole w Miłkowskiej Karczynie. Kolejnym działaniem będzie budowa mieszkań socjalnych dla najbardziej potrzebujących.

- Aktywność społeczna mieszkańców rozwijana będzie, poprzez budowane miejsca aktywizacji społecznej, czy budowę świetlic wiejskich w kluczowych miejscowościach gminy. Pozwoli to na zwiększenie udziału mieszkańców w tworzeniu oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców gminy i przyjezdnych.

6.7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

1. STREFA ROZWOJU OŚRODKA CENTRALNEGO GMINY – MIASTA KUNOWA z wewnętrznym podziałem na: Centrum, Część Północną Miasta, Część Południową Miasta; Miasto Kunów otwarte na rzekę:

- zachowanie znaczenia centralnego ośrodka administracyjno – gospodarczego gminy Kunów;
- rozwój terenów przemysłowych i produkcyjnych w północnej części miasta;
- zachowanie zabudowy historycznej i zabytkowej rynku – zachowanie i uzupełnienie w podobnym układzie urbanistycznym zabudowy mieszkaniowej i usługowej rynku z zachowaniem zabytków;
- utrwalenie i wyeksponowanie aktywności społecznej na rynku miejskim – miejsce aktywizacji społecznej mieszkańców;
- rozwijanie usług publicznych o znaczeniu gminnym, zarezerwowanych dla miasta Kunów – siedziby ośrodka centralnego, administracyjno – gospodarczego miasta i gminy Kunów;
- zachowanie potencjałów przyrodniczych południowej części miasta – terenów w obszarze Natura 2000;
- rozwój mieszkaniowy poprzez przekształcenia i uzupełnienia istniejącej zabudowy oraz przygotowanie nowych terenów mieszkaniowych, mieszkaniowo – usługowych z podstawowymi usługami bytowymi, zabudowy związanej z działalnością gospodarczą w zakresie usług i produkcji (dotyczy racjonalnego rozwoju zabudowy – adekwatnego do zapotrzebowania, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego (w ramach zabudowy skupionej));
- dostosowanie parametrów technicznych usprawniających dostępność miasta z miastem subregionalnym i innymi ośrodkami na terenie powiatu i regionu;
- rozwój zabudowy wielorodzinnej na terenie miasta;
- tworzenie stref relaksu, wypoczynku i sportu w kluczowych miejscach dostępnych dla mieszkańców.

2. STREFA ROZWOJU WIELOFUNKCYJNEGO

- dobudowa i rozbudowa przestrzeni mieszkaniowej w bezpośrednim otoczeniu Ostrowca Św., w szczególności w kierunku zabudowy jednorodzinnej z rozwojem podstawowej infrastruktury wypoczynkowej służącej mieszkańcom z zachowaniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego;

- rozwój sektora przedsiębiorczości ukierunkowanego na rozwój firm MŚP: usługi, handel bez uciążliwości dla sektora mieszkaniowego;

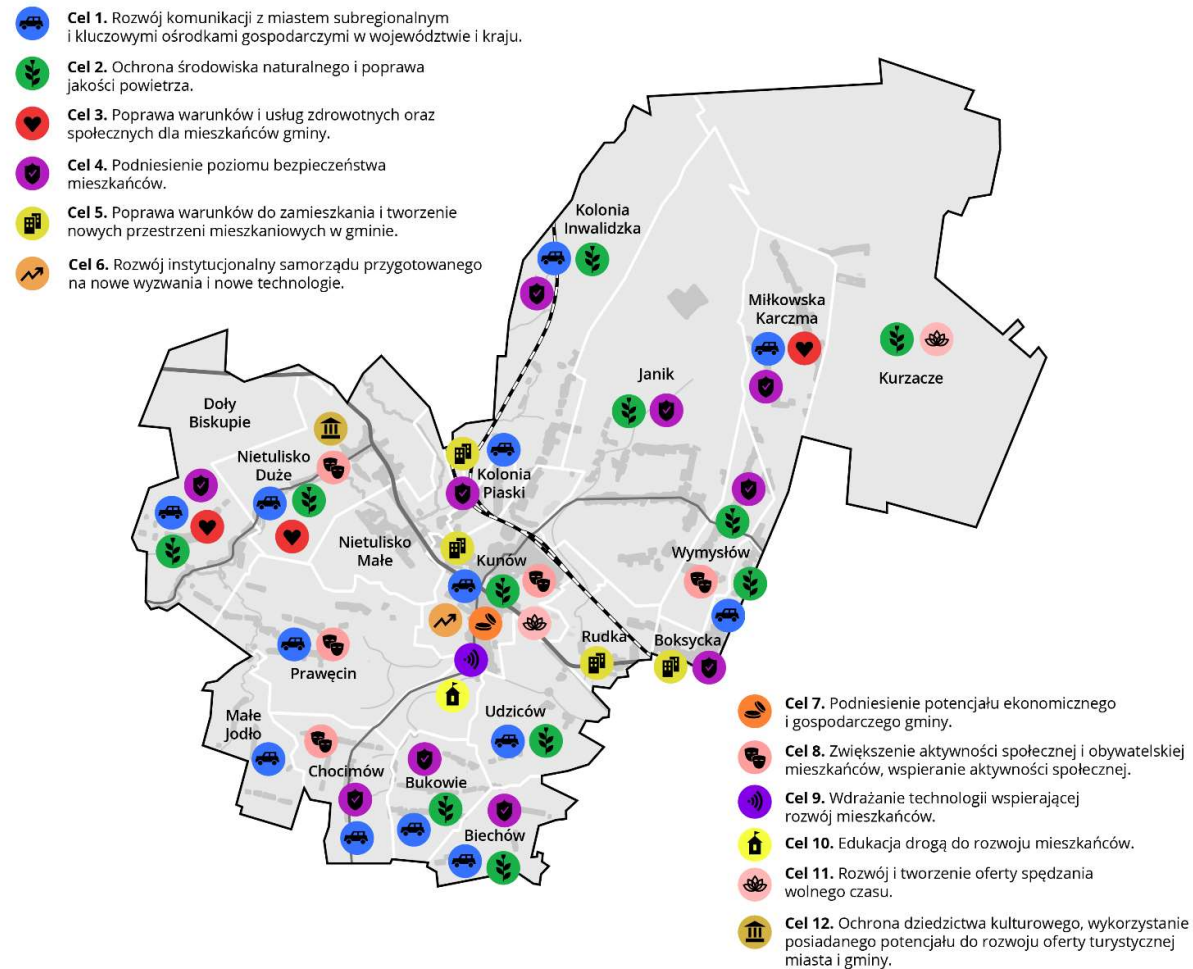
- możliwość rozwoju działalności produkcyjnej, przy braku uciążliwości na zabudowę mieszkaniową;
- zachowanie walorów przyrodniczych terenów leśnych i wykorzystanie ich na potrzeby rekreacji i wypoczynku – trasy turystyczne, rowerowe, ścieżki turystyczne;
- budowa infrastruktury kanalizacyjnej w miejscowościach skomunikowanych bezpośrednio z miastem Kunów o wyższym wskaźniku gęstości zaludnienia; w miejscowościach peryferyjnych budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
- zachowanie walorów zabytkowych w Nietulisku Dużym, Dołach Biskupich – stworzenie ścieżki turystycznej łączącej gminę z Ostrowcem Św. – wykorzystanie potencjału turystycznego tego terenu;
- rozwój infrastruktury komunikacyjnej służącej mieszkalnictwu, w pierwszej kolejności przy rozwijającej się zabudowie mieszkaniowej;
- tworzenie miejsc wsparcia społecznego w miejscowościach peryferyjnych w celu podniesienia dostępności do tego typu usług dla wszystkich mieszkańców gminy – zrównoważony rozwój gminy;
- kompleksowe podejście do termomodernizacji budynków publicznych;
- niezagospodarowywanie infrastrukturą i budynkami terenów ryzyka powodziowego;
- rozwój małej retencji.

3. STREFA ZIELONA/ROLNICZA GMINY.

- rozwój zabudowy mieszkaniowej tylko wzdłuż istniejących szlaków komunikacyjnych (dotyczy w głównej mierze istniejących szlaków komunikacyjnych o funkcji obsługi mieszkańców, poza drogami tranzytowymi);
- zachowanie walorów przyrodniczych i rolniczych;
- ochrona gruntów rolnych;
- zachowanie wartości przyrodniczej obszarów ochrony Natura 2000;
- wykorzystanie potencjałów obszaru do rozwoju form rekreacji – ścieżki przyrodnicze, rowerowe, trasy turystyczne;
- budowa sieci kanalizacyjnej w głównej mierze oparta o przydomowe oczyszczalnie ścieków ze względu na lokalizację (oddalenie od oczyszczalni ścieków) i uwarunkowania wysokościowe;
- działalność gospodarcza skupiona na rolnictwie, drobnym przetwórstwie i mało uciążliwa dla środowiska, działalność okołoturystyczna;
- dostosowanie parametrów technicznych sieci dróg do pozostałej części gminy – dostępność komunikacyjna z miastem centralnym i drogą krajową nr 9;
- rozbudowa sieci mieszkań socjalnych/chronionych w celu poprawy warunków zamieszkania dla najuboższych mieszkańców gminy;
- rozwój małej retencji dla przeciwdziałania zmianom klimatu.

Rysunek 15. Model funkcjonalno – przestrzenny Miasta i Gminy Kunów – rozmieszczenie planowanych kierunków działań

7. Obszary strategicznej interwencji

Praktyczny Podręcznik „Strategia Rozwoju Gminy” wydany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej przedstawia ustawową definicję obszaru strategicznej interwencji (OSI). Do niego należy określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.

Według tej definicji możemy wyróżnić dwa rodzaje OSI:

- **obszary problemowe**, charakteryzujące się niekorzystnymi zjawiskami w sferze społecznej, ekonomicznej lub przyrodniczej, wymagające interwencji nakierowanej na przełamanie barier rozwojowych,
- **obszary wzrostu**, wyróżniające się szczególnymi potencjałami (tj. bieguny wzrostu, obszary tematyczne lub klastry zaawansowanych technologii), które w wyniku interwencji mogą kształtować przewagi konkurencyjne.

Obszary strategicznej interwencji wyodrębnia się na poziomie krajowym, regionalnym, jak również lokalnym, przy założeniu, że na terenie lokalnym jest to na zasadzie fakultatywnej.

7.1. OSI na poziomie krajowym.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 nie wyznaczyła obszarów OSI, do których zaliczałby się teren miasta i gminy Kunów.

7.2. OSI na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ wyznaczyła regionalne obszary strategicznej interwencji, które z poziomu oceny regionu wymagają istotnego wsparcia, przeciwdziałającemu ich pogłębiającym się kryzysom społecznym i gospodarczym, ograniczającym ich właściwy rozwój. Delimitacja regionalnych obszarów strategicznej interwencji wyznaczyła obszary wymagające wsparcia na poziomie regionu, w tym tereny należące do miasta i gminy Kunów:

- **obszary o największym potencjale przyrodniczo-krajobrazowym: obszar turystyczny Gór Świętokrzyskich (5 gmin) i obszar turystyczno - uzdrowiskowy (4 gminy).**

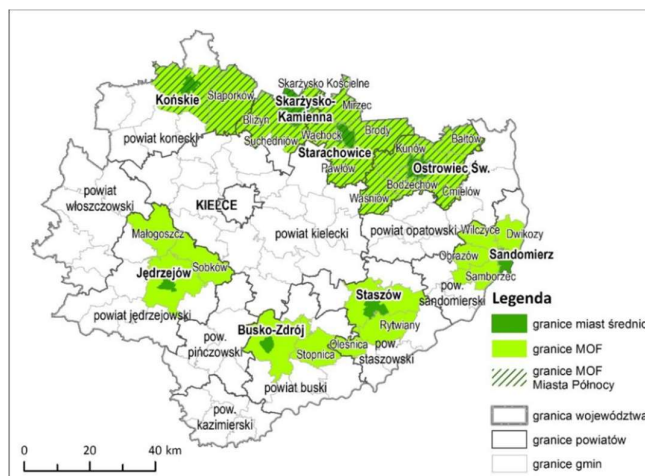
OSI Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) miast średnich

Gmina Kunów zakwalifikowana została do OSI na poziomie regionalnym, do grupy miejskich obszarów funkcjonalnych miast średnich - MOF Miasta Północy. Zasięg terytorialny OSI obejmuje:

- **MOF Miasta Północy:**
 - miasta rdzeniowe: Końskie, Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna, Starachowice;
 - gminy miejsko-wiejskie: Ćmielów, Kunów, Stąporków, Suchedniów, Wąchock, Końskie (obszar wiejski);

- gminy wiejskie: Bałtów, Bliżyn, Bodzechów, Brody, Mirzec, Pawłów, Skarżysko-Kościelne, Waśniów,
- **MOF Jędrzejowa**
 - miasto rdzeniowe: Jędrzejów;
 - gminy miejsko-wiejskie: Jędrzejów (obszar wiejski), Małogoszcz;
 - gminy wiejskie: Sobków
- **MOF Buska Zdroju**
 - miasto rdzeniowe: Busko-Zdrój;
 - gminy miejsko-wiejskie: Busko-Zdrój (obszar wiejski), Stopnica;
- **MOF Staszowa**
 - miasto rdzeniowe: Staszów;
 - gminy miejsko-wiejskie: Staszów (obszar wiejski), Oleśnica;
 - gminy wiejskie: Rytwiany;
- **MOF Sandomierza**
 - miasto rdzeniowe: Sandomierz;
 - gminy wiejskie: Obrazów, Samborzec, Wilczyce, Dwikozy.

Rysunek 16. OSI MOF Miast średnich tracących funkcje społeczno - gospodarcze²³

Na poziomie krajowym wyznaczone zostały OSI, stanowiące miasta średnie, tracące swoje funkcje społeczno – gospodarcze, natomiast na poziomie regionalnym wyznaczone zostały miejskie obszary funkcjonalne miast, tracących swoje funkcje społeczno – gospodarcze. W obszarze OSI ujęto osiem największych miast, nie wliczając stolicy województwa miasta Kielce, w tym cztery miasta subregionalne wraz z ich miejskimi obszarami funkcjonalnymi obejmującymi sąsiednie gminy. Kluczowym czynnikiem delimitacji była postępująca depopulacja i starzenie się społeczeństwa. Do problemów tych miast należą również wskaźniki ekonomiczne, w tym stosunkowo wysoki poziom bezrobocia. Jednocześnie przedstawione miasta należą do kluczowych, oczywiście poza miastem

²³ Źródło: SRWŚ 2030+;

Kielce, ośrodków przedsiębiorczości w regionu, dlatego wymagają indywidualnego wsparcia. Do tego obszaru kwalifikuje się również obszar miasta i gminy Kunów.

Dla wyznaczonych obszarów wyznaczono cele strategiczne:

- Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie;
- Przyjazny dla środowiska i czysty region;
- Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi;
- Sprawne zarządzanie regionem.

W Strategii wskazano również na ważne partnerstwa terytorialne świętokrzyskich gmin, które podejmują się realizacji celów ponadlokalnych, dla rozwoju lokalnego i regionalnego województwa świętokrzyskiego. W jednym z takich partnerstw bierze udział Miasto i Gmina Kunów, wchodząca w skład partnerstwa „Srebrna Dolina Kamiennej”, do którego wchodzi gminy leżące nad doliną rzeki Kamiennej: Kunów, Brody, Bałtów, Ćmielów i Tarłów.

7.3. OSI na poziomie lokalnym/gminnym

1. OSI Rewitalizacja

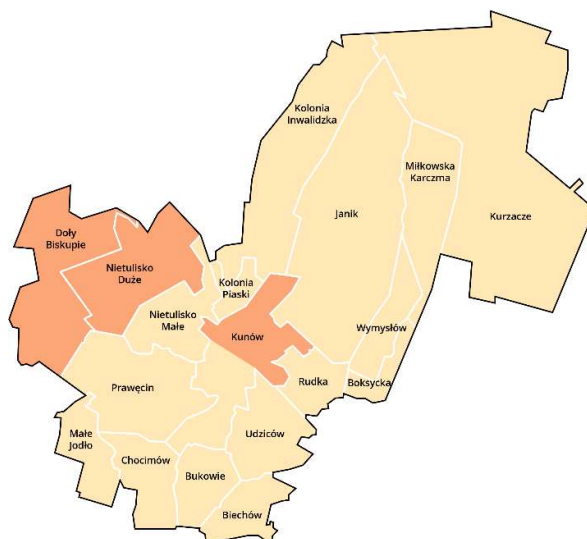
OSI wyznaczone w oparciu o delimitację obszarów zdegradowanych, które zostały objęte procesem rewitalizacji na terenie miasta i gminy Kunów. Obszar cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk degradacji społecznej, ale również degradacji środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej. Obszar problemowy wymagający szczególnych działań prowadzących do przeciwdziałania występującym zjawiskom kryzysowym. Obszar ustalony na podstawie Planu Rewitalizacji obejmuje teren sołectw: Doły Biskupie, Nietulisko Duże na obszarze wiejskim gminy oraz Osiedle Kunów Piaski na terenie miasta Kunów.

Działania planowane do realizacji w ramach wyznaczonego OSI:

- rozwój przedsiębiorczości na terenie rewitalizacji i wzrost zatrudnienia, obniżenie poziomu bezrobocia (m.in. tereny inwestycyjne, podniesienie potencjału kunowskiego obszaru gospodarczego, wykorzystanie dziedzictwa kulturowo – przyrodniczo - historycznego na potrzeby rozwoju przedsiębiorczości i budowy komercyjnej oferty turystycznej);
- rozwój usług socjalnych na rzecz rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwiększenie dostępności do usług socjalnych i zdrowotnych dla osób z grupy wykluczenia społecznego (m.in. edukacja, usługi socjalne, wspieranie rodzin, świetlica środowiskowo – profilaktyczna, budownictwo socjalne, poradnictwo, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wsparcie seniorów);
- wykorzystanie dziedzictwa kulturowo – historycznego na potrzeby utworzenia nowej rozwojowej oferty turystycznej (oferta turystyczna, rekreacyjna, kulturowa);
- rozwój aktywności mieszkańców w obszarze edukacji i kultury (integracja i aktywizacja mieszkańców, rozwój infrastruktury służącej aktywizacji i kulturze);
- rozwój podstawowych usług publicznych na rzecz zaspokajania potrzeb mieszkańców (nadanie nowych funkcji budynkom zdegradowanym, podniesienie warunków kształcenia, usługi socjalne i zdrowotne, podniesienie warunków realizacji działań publicznych, w tym w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym);

- pobudzanie mieszkańców do aktywności i wspólnego działania (rozwój sektora NGO, partnerstwa wydarzenia rekreacyjno – kulturalne aktywizujące mieszkańców);
- przeciwdziałanie zmianom klimatu i ochrona środowiska (termomodernizacja, OZE, edukacja ekologiczna).

Rysunek 17. OSI Rewitalizacja

2. OSI Kunów Centrum - miejsce rozwoju usług publicznych i centralnych

OSI o potencjale rozwojowym, o istotnym znaczeniu dla rozwoju społeczno – gospodarczego całego obszaru gminy. OSI wyznaczone na terenie miasta Kunów, gdzie koncentrują się kluczowe dla rozwoju gminy usługi publiczne, m.in. administracyjne, socjalne, edukacyjne, komunalne, gospodarcze (na terenie miasta działa jedyna strefa inwestycyjna Kunowski Obszar Gospodarczy). Przez teren miasta przebiegają kluczowe trasy komunikacyjne, na terenie miasta planowana jest rozbudowa sieci kolejowej w związku z budową CPK. Na terenie miasta funkcjonują kluczowe dla mieszkańców jednostki organizacyjne i podmioty świadczące usługi publiczne: przedszkole, Urząd Miasta i Gminy, ośrodek zdrowia, Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna, MGOPS, ZGK-M, klub sportowy oraz podmioty świadczące istotne dla mieszkańców całej gminy usługi komercyjne: bank, poczta, handel, usługi, budownictwo wielorodzinne. Dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Kunów wymagane jest kierowanie wsparcia na tereny o wysokim znaczeniu dla wszystkich mieszkańców, jednocześnie o potencjale rozwojowym, który może wpłynąć na poprawę sytuacji mieszkańców całej gminy.

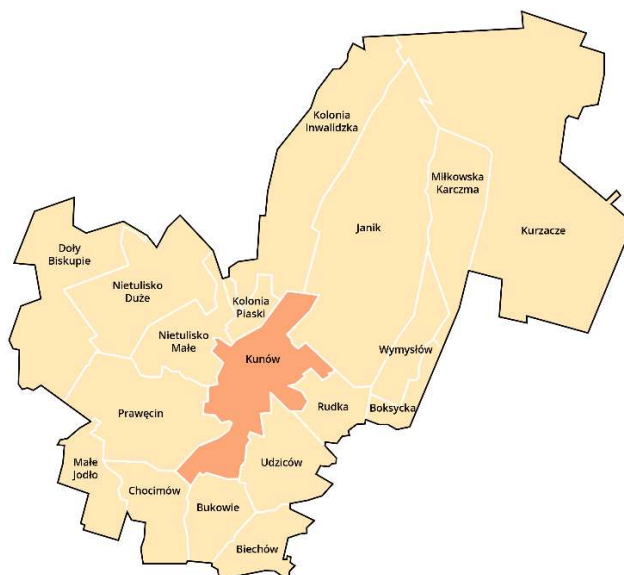
Działania planowane do realizacji w ramach wyznaczonej OSI:

- zakończenie planowania przestrzennego na terenie miasta Kunów, dzięki czemu będzie możliwe utworzenie nowych miejsc pracy, bowiem zwiększą się tereny z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą na terenie miasta;
- utworzenie Centrum Kultury i Sportu w Kunowie;

- kompleksowa termomodernizacja budynku byłej szkoły zawodowej w Kunowie z przebudową budynku na potrzeby uruchomienia sali teatralno – kinowej, aktywności sportowej, warsztaty terapii zajęciowej, a także sale wystawowe i konferencyjne;
- kompleksowa termomodernizacja budynku Urzędu Miasta i Gminy w Kunowie;
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie miasta z montażem instalacji OZE;
- budowa żłobka, poprzez rozbudowę budynku przedszkola w Kunowie;
- budowa strefy relaksu przy ul. Laski w Kunowie wraz z placem zabaw, siłownią zewnętrzną oraz skateparkiem;
- rozbudowa parku przy ul. Langiewicza i zagospodarowanie bulwaru przy rzece w otoczeniu budynku OSP w Kunowie;
- budowa PSZOK przy ul. Partyzantów w Kunowie;
- przebudowa i remont dróg na terenie miasta, w tym na terenie dawnego „Agrometu”;
- remont mostu w Kunowie.

Rysunek 18. OSI Kunów Centrum

3. OSI Rozwój mieszkaniowy - Miłkowska Karczma, Kurzacze, Boksycka, Wymysłów, Janik – rozwój mieszkaniowy – potencjał rozwojowy gminy.

OSI wyznaczone w oparciu o zdiagnozowane potencjały do rozwoju mieszkaniowego gminy Kunów. Opracowana diagnoza wskazała, iż do kluczowych potencjałów gminy należy rozwój mieszkaniowy, co wynika z bezpośredniej lokalizacji i dobrego skomunikowania z miastem subregionalnym Ostrowiec Świętokrzyski, posiadanych potencjałów kulturowo – przyrodniczych i zasobów powierzchniowych, umożliwiających dalszy rozwój zabudowy jednorodzinnej na terenie miasta gminy. Potencjał mieszkaniowy dotyczy w głównej mierze obszarów bezpośrednio zlokalizowanych przy mieście Ostrowiec Świętokrzyski, a także obszarów dobrze skomunikowanych z miastem, posiadających

również dobrą infrastrukturę komunalną, lub w perspektywie najbliższych lat planowany jest rozwój tej infrastruktury. Oceniając przedstawione powyżej czynniki obszar OSI dotyczy miejscowości: Miłkowska Karczma, Kurzacze, Boksycka, Wymysłów oraz Janik. Kluczowe działania ukierunkowane na rozwój tego obszaru koncentrują się na rozwoju podstawowych usług służących rozwojowi mieszkaniowemu/demograficznemu gminy:

- planowanie przestrzenne na potrzeby mieszkalnictwa;
- rozwój usług komunalnych;
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej;
- rozwój komunikacji z miastem Ostrowiec Św.;
- rozwój usług socjalnych i służących osobom starszym na terenie gminy.

Planowane działania na obszarze OSI (Miłkowska Karczma, Kurzacze, Boksycka, Wymysłów, Janik):

- zakończenie sporządzania MPZP dla miejscowości Boksycka;
- modernizacja oświetlenia ulicznego (montaż opraw LED);
- termomodernizacja szkoły w Janiku;
- termomodernizacja i rozbudowa budynku OSP w Dołach Biskupich,
- budowa ścieżek rowerowych;
- rozbudowa kanalizacji sanitarnej: Boksycka, Janik, Doły Biskupie, Wymysłów;
- inwestycje na drogach gminnych na terenie OSI;
- likwidacja „białych plam” w sieci internetowej – Kurzacze;
- utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Dołach Biskupich;
- budowa miejsc aktywizacji mieszkańców.

Rysunek 19. OSI Rozwój mieszkaniowy

8. System realizacji strategii

8.1. System wdrażania Strategii

Instytucjonalna struktura wdrażania strategii

Podmiotem inicjującym przygotowanie strategii²⁴, a następnie odpowiedzialnym za koordynację i integrowanie zasobów gminnych do jej realizacji jest Burmistrz Miasta i Gminy w Kunowie. Burmistrz, jako organ wykonawczy gminy odpowiedzialny jest za stymulowanie i koordynację działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i lokalne środowiska, w tym własne zasoby gminne do zaprojektowania, a następnie do realizacji zaplanowanych celów i kierunków rozwoju strategicznego.

Kolejnym podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie strategii jest Rada Miejska w Kunowie, organ uchwałodawczy, odpowiedzialny za wsparcie merytoryczne przy realizacji określonych celów strategicznych oraz za ewaluację strategii i ewentualnie inicjowanie do zmian/aktualizacji strategii wynikających z jej ewaluacji.

Podmiotem bezpośrednio odpowiedzialnym za zarządzanie procesem realizacji jest powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy w Kunowie Zespół ds. wdrażania i realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030. Zespół odpowiedzialny będzie za koordynowanie kierunków działań, tworzenie partnerstw służących realizacji strategii, czy poszukiwanie nowych źródeł finansowania strategii. Ważnym zadaniem zespołu będzie również prowadzenie działań informacyjno – promujących opracowaną i wdrażaną strategię.

Podmiotami odpowiedzialnymi za bezpośrednią realizację poszczególnych celów i kierunków działań będą wyznaczone w procesie organizacji i wdrażania strategii podmioty instytucjonalne, w szczególności jednostki organizacyjne Miasta i Gminy Kunów i komórki organizacyjne Urzędu . Rolę realizatorów pełnić będą również partnerzy zaangażowani w proces realizacji, m.in. organizacje społeczne, przedsiębiorcy, inne instytucje publiczne oraz główni interesariusze strategii – mieszkańcy gminy.

Instytucjonalny system wdrażania Strategii Rozwoju dla Miasta i Gminy Kunów przedstawia zamieszczony schemat w rysunku nr 20.

Mechanizmy i narzędzia wdrażania strategii

W procesie wdrażania i realizacji zapisów opracowanej strategii zostaną wykorzystane instrumenty zapewniające osiągnięcie założonych celów i rezultatów przyjętej strategii. Do nich należeć będą:

- **instrumenty wdrożeniowe:** w tym m.in.: gminne strategie sektorowe/branżowe, plany, modele, procedury, projekty, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych – szczegółowo określonych w Wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- **instrumenty organizacyjno – zarządcze:** np. aktualizacje regulaminów referatów i jednostek zaangażowanych we wdrażanie działań strategii, czy powołanych zespołów roboczych i zadaniowych, w tym powołanie Zespołu ds. wdrażania i realizacji strategii oraz zespołów zadaniowych

²⁴ Zgodnie z Podręcznikiem Praktycznym MFIPR „Strategia Rozwoju Gminy”

w poszczególnych jednostkach organizacyjnych lub zespołów międzyjednostkowych na poziomie gminy;

- **instrumenty finansowe:** w formie corocznie przyjmowanej uchwały budżetowej, uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i innych dokumentów finansowych określających realizację poszczególnych działań strategii, ponadto projekty i dokumenty spójne, związane z pozyskiwaniem zewnętrznego finansowania na realizację działań strategii, czy ogłaszane konkursy na wspólną realizację zadań publicznych z podmiotami zewnętrznymi;
- **instrumenty prawne wynikające z przepisów prawa:** wymagane uchwały Rady Miejskiej w Kunowie, w tym o przyjęciu i realizacji opracowanej strategii rozwoju, zarządzenia Burmistrza Miasta i Gminy w Kunowie, akty prawa miejscowego i decyzje administracyjne;
- **instrumenty planowania przestrzennego** – aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego dla Miasta i Gminy Kunów, aktualizacje miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniające zapisy modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej miasta i gminy Kunów;
- **instrumenty społeczne:** służące informacji i promocji opracowanej strategii rozwoju, poprzez umieszczenie wersji elektronicznej strategii na stronie internetowej Urzędu i Miasta w Kunowie, informację i promocję strategii, poprzez organizowane spotkania z mieszkańcami, w tym konsultacje społeczne i wykorzystanie lokalnych mediów i portali informacyjnych i społecznościowych;
- **instrumenty kadrowe:** promocja i informacja o strategii w poszczególnych referatach i jednostkach organizacyjnych gminy, w tym, poprzez zaangażowanie kierowników i dyrektorów w proces przygotowania i realizacji strategii;
- **instrumenty kontrolne:** m.in. w zakresie aktualizacji ewidencji i rejestrów, monitoringu stanu zagospodarowania przestrzennego, kontrola jakości itp.

Szczegółowe informacje o procesie realizacji i wdrażania strategii zostały wskazane w Planie realizacji strategii, wg. podziału na poszczególne cele i kierunki działań oraz w Wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych, w których zawarto szczegółowe informacje o niezbędnych dokumentach na etapie realizacji strategii.

Rysunek 20. Instytucjonalny schemat wdrażania strategii

Plan realizacji strategii

Cel strategiczny	I. Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania.		
Cel operacyjny	1. Rozwój komunikacji z miastem subregionalnym i kluczowymi ośrodkami gospodarczymi w województwie i w kraju.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Rozwój infrastruktury drogowej na terenie gminy;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Św., radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UMiG w Kunowie	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Podniesienie bezpieczeństwa, poprzez budowę i modernizację chodników i ciągów pieszych;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Św., radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, KP Policji w Kunowie	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Budowa tras rowerowych, ścieżek rowerowych;	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Św., radni, przedsiębiorcy	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Podniesienie komunikacji pomiędzy najbardziej oddalonymi miejscowościami na terenie gminy;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Św., radni, przedsiębiorcy	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwój komunikacji gminy z pozostałymi miejscowościami powiatu, województwa i kraju;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Św., Wojewoda Świętokrzyski, radni, przedsiębiorcy, Urząd Marszałkowski w Kielcach	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Poprawa infrastruktury komunikacyjnej gminy z miastem subregionalnym Ostrowiec Świętokrzyski;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Podmioty odpowiedzialne za komunikację na terenie gminy, podmioty świadczące transport	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

		publiczny na terenie miasta Ostrowiec Św.	
--	--	--	--

Cel strategiczny	I. Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania.		
Cel operacyjny	2. Ochrona środowiska naturalnego i poprawa jakości powietrza.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Rozwój infrastruktury wodociągowej; Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	ZGK-M, radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, mieszkańcy	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwój „zielonej” infrastruktury energetycznej; Ograniczanie emisji pyłów i zanieczyszczeń powietrza; Zwiększenie efektywności energetycznej budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury publicznej; Rozwój OZE; Podniesienie świadomości mieszkańców w kierunku gospodarki niskoemisyjnej;	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, radni, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, pozostałe referaty, mieszkańcy	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

Cel strategiczny	I. Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania.		
Cel operacyjny	3. Poprawa warunków i usług zdrowotnych oraz społecznych dla mieszkańców gminy.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych na terenie gminy;	Referat Oświaty i Spraw Społecznych	Podmioty świadczące usługi zdrowotne na terenie gminy, radni,	Referat Oświaty i Spraw Społecznych, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

		przedsiębiorcy, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, mieszkańcy	
Rozwój infrastruktury i usług pomocy społecznej;	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Referat Oświaty i Spraw Społecznych, Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, radni, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, pozostałe referaty, mieszkańcy	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rewitalizacja zdegradowanych obszarów gminy;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	M-GOPS, radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, mieszkańcy	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

Cel strategiczny	I. Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania.		
Cel operacyjny	4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Poprawa infrastruktury komunikacyjnej służącej bezpieczeństwu pieszych i rowerzystów; Rozwój i modernizacja oświetlenia ulicznego;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Św., radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, sołtysi	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Przeciwdziałanie zagrożeniom dla zdrowia i życia mieszkańców;	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, radni, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, pozostałe referaty, mieszkańcy	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Adaptacja do zmian klimatu;	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, radni, przedsiębiorcy,	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa

Przeciwdziałanie ryzyku powodziowemu i przeciwdziałanie skutkom susz;		organizacje społeczne, pozostałe referaty, mieszkańcy	i Środowiska, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
---	--	---	---

Cel strategiczny	I. Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania.		
Cel operacyjny	5. Poprawa warunków do zamieszkania i tworzenie nowych przestrzeni mieszkaniowych		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Zwiększenie powierzchni obszarów gminy przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe; Rozwój budownictwa niskoczynszowego i socjalnego;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	ZGK-M, radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, mieszkańcy, M-GOPS	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwój budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Mieszkańcy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, radni, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, pozostałe referaty	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

Cel strategiczny	I. Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania.		
Cel operacyjny	6. Rozwój instytucjonalny samorządu, przygotowanego na nowe wyzwania i nowe technologie.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Rozwój usług e-administracji; Przygotowanie kadr samorządu do nowych wyzwań rozwojowych; Partycypacja społeczna w zarządzaniu Gminą; Wdrożenie budżetu obywatelskiego;	Referat Organizacyjny/Sekretarz Miasta Gminy Kunów Skarbnik Gminy Kunów	Gminne Centrum Informacji, Stanowisko ds. Informatycznych, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, radni, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, mieszkańcy	Sekretarz UMiG Kunów, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

Cel strategiczny	II. Kunów – miejsce, gdzie mogą się rozwijać.		
Cel operacyjny	7. Podniesienie potencjału ekonomicznego i gospodarczego gminy.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Wspieranie ku powstawaniu nowych firm na terenie gminy; Promocja i wspieranie aktywności gospodarczej działających przedsiębiorstw; Przeciwdziałanie bezrobociu na terenie gminy;	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska	IOB, PUP, Gminne Centrum Informacji, radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, mieszkańcy	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwój infrastruktury publicznej służącej rozwojowi przedsiębiorczości. Zwiększenie powierzchni terenów inwestycyjnych; Tworzenie i rozwój nowych obszarów działania gospodarczego;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska, radni, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, pozostałe referaty, mieszkańcy	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwój ekonomii społecznej;	M-GOPS	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska, radni, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, pozostałe referaty, mieszkańcy	M-GOPS, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwój komunikacji pomiędzy samorządem a lokalnym biznesem	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska	Gminne Centrum Informacji, radni, przedsiębiorcy, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, mieszkańcy	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

Cel strategiczny	II. Kunów – miejsce, gdzie mogą się rozwijać.		
Cel operacyjny	8. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców, wspieranie aktywności społecznej.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Wspieranie aktywności społecznej i wolontariatu na terenie gminy; Wsparcie istniejących organizacji społecznych; Budowa porozumień i wspieranie projektów partnerskich w obszarze aktywności obywatelskiej i społecznej;	Gminne Centrum Informacji	pozostałe referaty UMiG w Kunowie, radni, sołtysi, organizacje społeczne, liderzy lokalni, mieszkańcy, M-GBP	Gminne Centrum Informacji, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwijanie miejsc aktywizacji społecznej i kulturowej w każdym sołectwie i miejscowości gminy;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Gminne Centrum Informacji, radni, sołtysi, organizacje społeczne, liderzy lokalni, mieszkańcy, M-GBP,	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

Cel strategiczny	II. Kunów – miejsce, gdzie mogą się rozwijać.		
Cel operacyjny	9. Wdrażanie technologii wspierających rozwój mieszkańców.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Rozwój nowoczesnych form komunikacji, rozbudowa internetu szerokopasmowego;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Gminne Centrum Informacji, radni, sołtysi, przedsiębiorcy, mieszkańcy,	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwój usług elektronicznych i rozwiązań IT; Wzrost wykorzystania technologii ICT w życiu codziennym; Podniesienie wiedzy i umiejętności mieszkańców w zakresie korzystania z technologii ICT.	Gminne Centrum Informacji Stanowisko ds. Informatycznych	Stanowisko ds. Informatycznych, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, radni, organizacje społeczne, mieszkańcy, M-GBP, szkoły	Gminne Centrum Informacji, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

Cel strategiczny	II. Kunów – miejsce, gdzie mogą się rozwijać.		
Cel operacyjny	10. Edukacja drogą do rozwoju mieszkańców.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Podniesienie jakości nauczania w lokalnych szkołach na terenie gminy; Wdrażanie nowoczesnych form edukacji;	Referat Oświaty i Spraw Społecznych	Szkoły, Gminne Centrum Informacji, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, radni, przedsiębiorcy, organizacje społeczne, mieszkańcy	Referat Oświaty i Spraw Społecznych, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Poprawa warunków do prowadzenia edukacji podstawowej i przedszkolnej; Rozwój opieki żłobkowej na terenie gminy;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	Referat Oświaty i Spraw Społecznych, Gminne Centrum Informacji, radni, sołtysi, przedsiębiorcy, mieszkańcy,	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwój poziomu nauczania mieszkańców w kierunku kluczowych kompetencji i nowoczesnych technologii;	Gminne Centrum Informacji	szkoły, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, radni, organizacje społeczne, przedsiębiorcy, mieszkańcy, M-GBP,	Gminne Centrum Informacji, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

Cel strategiczny	III. Kunów – tu spędzam swój wolny czas.		
Cel operacyjny	11. Rozwój i tworzenie oferty spędzania wolnego czasu.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Zwiększenie przestrzeni do wypoczynku i rekreacji na terenie gminy; Rozwój stref zabaw dla dzieci; Rozszerzenie i rozwój infrastruktury przeznaczonej na realizację działań kulturalnych, sportowych,	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	M-GBP, Gminne Centrum Informacji, radni, sołtysi, przedsiębiorcy, mieszkańcy,	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

integracyjnych i wypoczynkowych;			
Zwiększenie długości ścieżek rowerowo – pieszych;	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Św., radni, przedsiębiorcy	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwój oferty kulturalnej gminy; Rozwój miejsc integracji mieszkańców;	Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna	Gminne Centrum Informacji, KGW, organizacje społeczne, OSP, radni, sołtysi, przedsiębiorcy, mieszkańcy,	Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Rozwój oferty spędzania wolnego czasu w sposób sportowy i rekreacyjny;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	M-GBP, Gminne Centrum Informacji, radni, sołtysi, przedsiębiorcy, mieszkańcy,	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

Cel strategiczny	III. Kunów – tu spędzam swój wolny czas.		
Cel operacyjny	12. Ochrona dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie posiadanego potencjału do rozwoju oferty turystycznej miasta i gminy.		
Kierunek działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Rozwój oferty turystycznej gminy w oparciu o zasoby naturalne; Rozwój oferty turystycznej gminy w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego; Rozwój turystyki weekendowej;	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej	M-GBP, Gminne Centrum Informacji, radni, sołtysi, przedsiębiorcy, mieszkańcy, KGW, organizacje społeczne	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
Promocja i rozwijanie partnerstwa samorządu z mieszkańcami i przedsiębiorcami w kierunku rozwoju oferty turystycznej gminy;	Gminne Centrum Informacji	Referat Organizacyjny, pozostałe referaty UMiG w Kunowie, radni, organizacje społeczne, przedsiębiorcy, mieszkańcy, M-GBP,	Gminne Centrum Informacji, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii

Zachowanie zabytków materialnych i niematerialnych przed degradacją i zapomnieniem; Utrwalanie i promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego;	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska	Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej, M-GBP, LGD, organizacje społeczne, radni, przedsiębiorcy	Referat Spraw Obywatelskich, Rolnictwa i Środowiska, Zespół ds. wdrażania i realizacji strategii
---	---	---	--

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

L.p.	Obszar tematyczny	Dokumenty na poziomie lokalnym	Dokumenty na poziomie gminy	Rekomendacje
1.	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Miasta i Gminy Kunów – Uchwała Nr LXVI.383.2018 z dn. 29.03.2018 r. Studium w trakcie aktualizacji.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii.
		Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	<ul style="list-style-type: none"> • MPZP Miasta i Gminy Kunów obejmujący sołectwo Rudka – część B – Uchwała Nr LXI.377.2021 z dn. 09.09.2021 r. • MPZP Miasta i Gminy Kunów obejmujący sołectwo Miłkowska Karczma – Uchwała Nr LXI.376.2021 z dn. 09.09.2021 r. • MPZP Miasta i Gminy Kunów obejmujący sołectwo Bokszycka – Uchwała Nr LXIII.397.2021 z dn. 28.10.2021 r. 	Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii.

			<ul style="list-style-type: none"> • MPZP Miasta i Gminy Kunów obejmujący sołectwo część sołectwa Janik – Uchwała Nr LXII.386.2021 z dn. 30.09.2021 r. • MPZP Miasta i Gminy Kunów obejmujący sołectwo Wymysłów – Uchwała Nr LXIII.396.2021 z dn. 28.10.2021 r. • MPZP Miasta i Gminy Kunów – Uchwała Nr LVII/387/06 z dn. 31.05.2006 r. • MPZP Miasta i Gminy Kunów obejmujący sołectwo Rudka – część A – Uchwała Nr XLIII.252.2020 z dn. 15.10.2020 r. 	
2.	Energetyka	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Kunów – ostatnia aktualizacja Uchwała Nr XLIV.259.2020 z dn. 29.10.2020 r.	Dokument dotyczący okresu realizacji 2014 – 2020. Wymagana aktualizacja i doprowadzenie do spójności z opracowaną Strategią Rozwoju Gminy.
		Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.
		Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomenduje się opracowanie i dostosowanie do założeń strategii.

3.	Gospodarka komunalna	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych		Rekomendowana aktualizacja na nowy okres obowiązywania strategii.
		Plany gospodarowania zasobem mieszkaniowym		Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii.
4.	Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminny program opieki nad zabytkami	Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2010 – 2014 – Uchwała LXIV.376.2018 z dn. 22.02.2018 r.	Rekomendowana aktualizacja na nowy okres obowiązywania strategii.
5.	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Gminny program ochrony środowiska	Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Kunów na lata 2017 - 2020	Rekomendowana aktualizacja na nowy okres obowiązywania Strategii – do roku 2030.
		Plan gospodarki niskoemisyjnej	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Kunów – ostatnia aktualizacja Uchwała Nr XLIV.259.2020 z dn. 29.10.2020 r.	Dokument dotyczący okresu realizacji 2014 – 2020. Wymagana aktualizacja i doprowadzenie do spójności z opracowaną Strategią Rozwoju Gminy.
		Program usuwania azbestu	Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kunów na lata 2009 - 2032	Obowiązujący.
		Program małej retencji	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane jest ujęcie celów i zadania związanych z „małą retencją w Gminnym programie ochrony środowiska.
6.	Transport	Plany rozwoju sieci drogowej wraz z planami finansowania w zakresie dróg gminnych;	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane jest opracowanie dokumentu wraz

				z wprowadzeniem założeń wynikających z niniejszej strategii.
		Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego;	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane do realizacji w ramach wspólnej realizacji zadań z Miastem Ostrowiec Świętokrzyski.
		Plan zrównoważonej mobilności;	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane do realizacji w ramach wspólnej realizacji zadań z Miastem Ostrowiec Świętokrzyski.
		Strategia rozwoju elektromobilności.	Nie występuje na poziomie gminy.	Rekomendowane do realizacji w ramach wspólnej realizacji zadań z Miastem Ostrowiec Świętokrzyski.
7.	Polityka społeczna	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych;	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2025 – Uchwała Nr LI.317.2021 Rady Miejskiej w Kunowie z dn. 25.02.2021 r.	Dokument zgodny z zapisami niniejszej strategii.
		Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Kunów na lata 2011 – 2015 – Uchwała Nr X/64/11 z 28.04.2021 r. Rady Miejskiej w Kunowie	Dokument nieaktualny, obowiązywał na okres poprzedniej strategii. Rekomenduje się opracowanie nowego dokumentu i dostosowanie go do założeń nowej strategii.
		Gminny program wspierania rodziny;	Gminny program wspierania rodzin dla Miasta i Gminy Kunów na lata 2019-2021	Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii.

			(Uchwała nr VII.32.2019 Rady Miejskiej w Kunowie z dnia 31 stycznia 2019 r.).	
		Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych; gminny program przeciwdziałania narkomanii;	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kunów na rok 2021- Uchwała Nr XLVIII.293.2020 z dn. 30.12.2020 r.	Program aktualny, okres obowiązywania na rok 2021. Dokument uchwalany corocznie, wymagana jest zgodność z zapisami strategii w kolejnych edycjach programu.
		Gminny program rewitalizacji.	Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Kunów – Uchwała Nr LXIX.394.2018 z dn. 26.04.2018 r. Rady Miejskiej w Kunowie	Dokument obowiązujący do momentu uchwalenia nowego programu rewitalizacji dla miasta i gminy Kunów. Rekomendowane jest opracowanie nowego programu po roku zakończenia obecnego procesu rewitalizacji, zgodnie z założeniami niniejszej strategii.
8.	Rozwój lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;	Program Współpracy Gminy Kunów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego – obowiązujący na rok 2021, w trakcie konsultacje społeczne programu na rok 2022.	Program przyjmowany corocznie. Rekomendowane jest uwzględnianie założeń i celów strategii w kolejnych edycjach programu, w szczególności pod kątem celów związanych z pobudzeniem mieszkańców do aktywności społecznej i partycypacji społecznej w procesie realizacji strategii.

		Plany odnowy miejscowości	Opracowany został: <ul style="list-style-type: none"> Plan Odnowy Miejscowości Kunów na lata 2009 – 2015 – Uchwała Nr XLII.238/09 z dn. 24.04.2009 r. Plan rozwoju wsi Wymysłów na lata 2005 – 2013 – Uchwała XLII/292/05 z dn. 24.06.2005 r.; 	Rekomendowane jest opracowanie indywidualnych planów odnowy miejscowości lub planów rozwoju wsi, w których formułowane będą szczegółowe zakresy działań, wpisujące się w cele niniejszej strategii.
9.	Zarządzanie kryzysowe	Gminny plan zarządzania kryzysowego	Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego	Dokument obowiązujący.
10.	Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Kunów na lata 2021 – 2035 – ostatnia aktualizacja Uchwałą Nr LXIII.391.2021 Rady Miejskiej w Kunowie z dn. 28.10.2021 r.	Dokument obowiązujący. Aktualizacja w zakresie wynikającym z realizacji kluczowych działań ujętych w strategii.
11.	Oświata	Kompleksowy plan rozwoju szkół na terenie gminy	Kompleksowy Plan Rozwoju Szkół Gminy Kunów na lata 2017 – 2023	Dokument obowiązujący, zgodny z zapisami niniejszej strategii. Po roku zakończenia planu rekomenduje się opracowanie nowego, dostosowanego do celów przyjętej strategii.

8.2. System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii

Skuteczny proces wdrażania strategii wymaga pozyskiwania wiedzy na temat postępów w jej realizacji na określonych etapach realizacji strategii. Umożliwi to adekwatne reagowanie na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi celami strategii a uzyskiwanymi efektami.

Służyć temu będzie przedstawiony poniżej proces monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii w oparciu o sporządzane okresowe sprawozdania z realizacji założonych wskaźników realizacji strategii.

Monitoring postępu realizacji strategii w oparciu o analizę przedstawionych poniżej wskaźników realizacji strategii opracowywany będzie przez Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej wraz z Zespołem ds. wdrażania i realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kunów monitorowania będzie w okresach rocznych na podstawie przyjętych wskaźników i narzędzi monitorowania. W ramach przygotowanej strategii rekomendowane jest wykonywanie tzw. raportów z wdrażania strategii w postaci „Raportu z realizacji działań” i „Raportu wdrożeniowego”.

1) Raport wskaźnikowy wykonywany będzie w odstępach dwuletnich i na zakończenie wdrażania strategii. Obejmować będzie weryfikację realizacji strategii i założonych celów na podstawie analizy i weryfikacji według poniżej zamieszczonych wskaźników.

2) Raport z realizacji działań opracowywany w okresach dwuletnich, obejmujący analizę i zakres wykonania na moment weryfikacji zakresu zaplanowanych kierunków działań i przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach niniejszej strategii. Raport z realizacji działań ograniczać będzie się jedynie do analizy postępu przedstawionych w strategii kierunków działań, obejmujących analizę stanu wykonania i realizacji zaplanowanych przedsięwzięć.

Raporty składane będą na ręce Burmistrza Miasta i Gminy w Kunowie do końca I kwartału za rok poprzedzający okres monitorowania.

Rekomendowane terminy raportowania:

„Raport z realizacji działań”	2023
	2025
	2027
	2029
	2030
„Raport wskaźnikowy”	2023
	2025
	2027
	2029
	2030

Poniżej przedstawiono kluczowe wskaźniki monitorujące postęp realizacji Strategii. Oczekiwany jest wzrost przedstawionych poniżej wskaźników bazowych. W analizie wskaźników wykorzystywane będą

tożsame do przedstawionych źródła pomiaru, adekwatne do roku opracowania raportu wdrożeniowego.

Wskaźniki realizacji Strategii:

Cel	Wskaźnik	Wartość bazowa 2020 r.	Źródło pomiaru
OBSZAR STRATEGICZNY I: Kunów – miejsce przyjazne do życia i zamieszkania.	Liczba mieszkańców gminy	9 600 osób	UMiG Kunów/USC
1. Rozwój komunikacji z miastem subregionalnym i kluczowymi ośrodkami gospodarczymi w województwie i w kraju.	Długość dróg gminnych i powiatowych na terenie gminy i nawierzchni utwardzonej.	65,75 km	UMiG Kunów
2. Ochrona środowiska naturalnego i poprawa jakości powietrza	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	48,1 % (dane za rok 2019)	GUS BDL;
3. Poprawa warunków i usług zdrowotnych oraz społecznych dla mieszkańców gminy.	Udział osób otrzymujących zasiłek stały w ogólnej liczbie mieszkańców	1,06%	GUS BDL;
4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.	Liczba stwierdzonych przestępstw	47 szt.	Komisariat Policji w Kunowie
5. Poprawa warunków do zamieszkania i tworzenie nowych przestrzeni mieszkaniowych w gminie.	Budynki mieszkalne w gminie	2 889 szt.	GUS BDL;
6. Rozwój instytucjonalny samorządu, przygotowanego na nowe wyzwania i nowe technologie.	Środki pozyskane z zewnętrznych źródeł (średnia 3 - letnia)	2 531 188,01 PLN	Budżet Miasta i Gminy Kunów
CEL STRATEGICZNY II: Kunów – miejsce, gdzie mogą się rozwijać.	Dochody bieżące Miasta i Gminy Kunów	4 520 5805,33 PLN	Budżet Miasta i Gminy Kunów
7. Podniesienie potencjału ekonomicznego i gospodarczego gminy.	Liczba działających podmiotów gospodarczych wg. rejestru REGON	679 szt.	GUS BDL
8. Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej	Liczba zarejestrowanych i działających organizacji	35 organizacji	UMiG Kunów

mieszkańców, wspieranie aktywności społecznej.	społecznych, pozarządowych		
9. Wdrażanie technologii wspierających rozwój mieszkańców.	Dostępność do szerokopasmowego internetu	60,81% budynków (dane za rok 2019)	UKE
10. Edukacja drogą do rozwoju mieszkańców.	Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty (średnia trzyletnia z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego)	49 %	OKE Łódź
CEL STRATEGICZNY III: Kunów – tu spędzam swój wolny czas	Ocena poziomu zadowolenia z usług turystycznych	Dominuje poziom średni	UMiG Kunów
11. Rozwój i tworzenie oferty spędzania wolnego czasu.	Długość ścieżek rowerowych dla mieszkańców	0 km	UMiG Kunów
12. Ochrona dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie posiadanego potencjału do rozwoju oferty turystycznej miasta i gminy.	Liczba zaadoptowanych i wykorzystanych turystycznie zabytków i produktów turystycznych	0 szt.	UMiG Kunów

W połowie okresu oraz na koniec wdrażania strategii przewiduje się przeprowadzenie procesu ewaluacji, rozumianego, jako ocenę zgodności przyjętych kierunków działań z założonymi celami i oczekiwanymi rezultatami strategii, na podstawie oceny wskaźników monitorujących postęp realizacji strategii. Ewaluacja ma na celu podniesienie skuteczności wdrażania strategii i dostosowania do aktualnych wyzwań i potencjałów gminy.

Na podstawie wyników przyjętej ewaluacji wprowadzane będą zmiany do strategii. Za proces ewaluacji odpowiadać będzie Zespół ds. wdrażania i realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów, który proponowane zmiany w zakresie niniejszej strategii będzie przedstawiał do akceptacji Burmistrzowi Miasta i Gminy w Kunowie.

Zmiany w obszarze uzupełniania kierunków działań wpisujących się w określone cele strategiczne Strategii zaliczane będą do zmian wynikających z bieżącej realizacji i podejmowane będą przez Zespół ds. wdrażania i realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów w procesie bieżącej realizacji strategii. Wnioskowane zmiany wraz z aktualizowaną wersją Strategii przedstawiane będą do akceptacji Burmistrzowi Miasta i Gminy w Kunowie. Zaktualizowana wersja Strategii wymagać będzie przyjęcia przez Radę Miejską w Kunowie.

8.2. Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii

Ramy finansowe określają finansową i rzeczywistą wartość strategii, a w szczególności warunkują możliwości realizacji zaplanowanych w niej działań, w kontekście zdolności ich finansowania przez podmioty zaangażowane w jej realizację. Wymiar finansowy określa rzeczywisty zakres strategii, który zostanie zrealizowany w okresie jej obowiązywania.

Strategia Miasta i Gminy Kunów finansowana będzie ze środków własnych podmiotów zaangażowanych w jej realizację, ale również ze środków zewnętrznych, które pochodzą będą ze środków krajowych, europejskich, czy innych źródeł finansujących określone działania i cele strategiczne przedstawione w strategii.

Potencjalna wartość finansowa strategii w okresie rocznym została ustalona w oparciu o obecną zdolność finansową jednostki samorządowej Miasta i Gminy Kunów do realizacji działań rozwojowych w okresie 2021 - 2030, na podstawie analizowanej w diagnozie Wieloletniej Prognozy Finansowej. Szczegółowe dane zawarte zostały w rozdziale 12. Finanse samorządowe Diagnozy społeczno – gospodarczej Miasta i Gminy Kunów. Należy jednak podkreślić, iż istotny udział w finansowaniu zadań, który nie został uwzględniony w Wieloletniej Prognozie Finansowej należeć będzie do źródeł zewnętrznych, w tym środków pochodzących z budżetu krajowego, UE czy innych źródeł, w tym również z budżetów pozostałych interesariuszy strategii.

W analizie finansowej w rozdziale 12. diagnozy szczegółowo przedstawiono możliwości i zdolności finansowe Miasta i Gminy Kunów do prowadzenia polityki własnego rozwoju. Pozytywna analiza budżetu historycznego i prognozowanego uzasadnia zdolności Gminy do realizacji zaplanowanych celów strategii. Związane jest to z płynnością finansową, pokrywaniem wydatków bieżących dochodami bieżącymi przez cały okres analizy i doświadczeniem w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na kluczowe inwestycje rozwojowe. W wieloletniej prognozie finansowej nie projektowano wsparcia zewnętrznego w okresie prognozy finansowej, co nastąpi w momencie faktycznego pozyskania kapitału zewnętrznego. W ten sposób pozyskanie zewnętrznych środków finansowych na realizację zaplanowanych działań zdecydowanie poprawi potencjał ekonomiczny do prowadzenia i realizacji własnej polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono kluczowe programy, mogące w sposób istotny przyczynić się do zdolności finansowej Miasta i Gminy Kunów do realizacji zaplanowanych działań rozwojowych:

ŚRODKI KRAJOWE

1. Program: Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych)

Obszary wsparcia:

- dofinansowanie budowy, przebudowy i remontu dróg powiatowych i dróg gminnych;
- dofinansowania budowy mostów lokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych;
- finansowanie budowy, przebudowy i remontu dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych o znaczeniu obronnym;

- dofinansowanie zadań mających na celu wyłącznie poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych w obszarze oddziaływania przejść dla pieszych w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym – w ramach zadań powiatowych i gminnych;
- dofinansowanie budowy obwodnic lokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich;
- dofinansowanie budowy, przebudowy lub remontu dróg wojewódzkich, dróg powiatowych lub dróg gminnych, zarządzanych przez prezydenta miasta na prawach powiatu będącego siedzibą wojewody lub sejmiku województwa.

Odbiorcy: jednostki samorządu terytorialnego

2. Program: Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych

Obszary wsparcia:

Priorytet 1:

- budowa lub modernizacja infrastruktury drogowej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni;
- budowa lub modernizacja źródeł ciepła sieciowego zeroemisyjnego;
- budowa lub modernizacja indywidualnych źródeł ciepła zeroemisyjnego;
- budowa lub modernizacja infrastruktury gospodarki odpadami, w tym spalarnie, przetwarzanie biologiczne, segregacja;
- odnawialne źródła energii;

Priorytet 2:

- tabor z napędem zeroemisyjnym;
- budowa lub modernizacja źródeł ciepła sieciowego niskoemisyjnego;
- budowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej, w tym oświetleniowej;
- cyfryzacja usług publicznych i komunalnych;
- poprawa efektywności energetycznej budynków i instalacji publicznych;
- innowacyjne rozwiązania w elektroenergetyce;
- rewitalizacja obszarów miejskich;
- budowa lub modernizacja infrastruktury kulturalnej i turystycznej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury sportowej;

Priorytet 3:

- budowa lub modernizacja infrastruktury technicznej drogowej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury tramwajowej, w tym zajezdni;
- budowa lub modernizacja infrastruktury kolejowej, w tym stacji utrzymaniowo-naprawczej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury transportu wodnego;
- tabor transportu kolejowego;

- tabor transportu tramwajowego;
- tabor z napędem niskoemisyjnym;
- budowa lub modernizacja kanalizacji deszczowej;
- gospodarka wodna, w tym melioracja, retencja, osuszanie;
- budowa lub modernizacja indywidualnych źródeł ciepła niskoemisyjnego;
- budowa i modernizacja infrastruktury społecznej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury edukacyjnej;
- rewitalizacja obszarów i/lub budynków zdegradowanych i/lub przemysłowych;

Priorytet 4:

- tabor zbiorowego transportu drogowego;
- tabor zbiorowego transportu wodnego;
- budowa lub modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej;
- budowa i organizacja inkubatorów przedsiębiorczości;
- budowa i organizacja parków naukowo-technologicznych;
- inne, mające na celu przeciwdziałanie COVID-19, o których mowa w art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Odbiorcy: jednostki samorządu terytorialnego

3. Budżet Ministerstwa Sportu i Turystyki

Programy:

- Program Sportowa Polska – inwestycje w infrastrukturę sportową lokalną;
- Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu;
- Program budowy zadajeń boisk piłkarskich;

4. Budżet Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Programy:

- Infrastruktura domów kultury;
- Infrastruktura kultury;
- Kultura cyfrowa;
- Kultura Dostępna;
- Ochrona zabytków;

5. Budżet Ministerstwa Klimatu i Środowiska

Programy realizowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

FUNDUSZE EUROPEJSKIE

1. Program: Krajowy Plan Odbudowy

Obszary wsparcia:

- Komponent A: Odporność i konkurencyjność gospodarki – rozwój sektora gospodarczego;
- Komponent B: Zielona energia i zmniejszenie energochłonności (Czyste powietrze, poprawa warunków dla rozwoju OZE, zrównoważone wykorzystanie środowiska naturalnego);
- Komponent C: Transformacja cyfrowa (dostęp do Internetu szerokopasmowego, cyfryzacja i cyberbezpieczeństwo);
- Komponent D. Dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia;
- Komponent E: Zielona, inteligentna mobilność.

Budżet: 23,9 mld euro w formie bezzwrotnych grantów i 34,2 mld na pożyczki.

2. Program: Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego – Program regionalny na lata 2021 - 2027

Obszary wsparcia:

- Priorytet 1. Konkurencyjna gospodarka;
- Priorytet 2. Region przyjazny dla środowiska;
- Priorytet 3. Mobilność miejska;
- Priorytet 4. Dostępne świętokrzyskie;
- Priorytet 5. Świętokrzyskie dla mieszkańców;
- Priorytet 6. Wspólnota i przestrzeń;
- Priorytet 7. Profilaktyka i ochrona zdrowia mieszkańców;
- Priorytet 8. Edukacja na wszystkich etapach życia;
- Priorytet 9. Usługi społeczne i zdrowotne;
- Priorytet 10. Aktywni na rynku pracy.

Budżet: ok. 1,43 mld euro.

3. Program: Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021 - 2027

Obszary wsparcia:

- **przedsiębiorczość:** wsparcie start-upów, wykorzystanie procesów wzorniczych w MŚP, automatyzacja i robotyzacja MŚP, transformacja modeli biznesowych w kierunku Gospodarki Obiegu Zamkniętego, pożyczki dla MŚP – inwestycje w turystykę;
- **energia i klimat:** rozwój inteligentnych sieci energetycznych, adaptacja miast do zmian klimatu, bioróżnorodność, zrównoważona mobilność miejska;
- **transport:** ponadregionalna infrastruktury drogowa i kolejowa;
- **uzdrowiska** oraz ponadregionalne **produkty turystyczne** (szlaki).

Budżet: ok. 2,5 mld euro.

4. Program: Fundusze Europejskie na rozwój cyfrowy 2021 - 2027

Obszary wsparcia:

- budowa społeczeństwa gigabitowego w Polsce,
- udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców (4 i 5 stopień e-dojrzałości usług),
- zapewnienie cyberbezpieczeństwa poprzez wsparcie w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji,
- rozwój gospodarki opartej na danych wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe,
- rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych,
- wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jst i przedsiębiorców.

Budżet: ok. 2 mld euro.

Spis tabel:

Tabela 1. Ocena Gminy wg. MRL dla poszczególnych obszarów analizy	17
Tabela 2. Analiza porównawcza trendów demograficznych	21
Tabela 3. Saldo demograficzne gminy w okresie 2014 - 2019	21
Tabela 4. Struktura ekonomiczna gminy	22
Tabela 5. Wskaźnik gęstości zaludnienia wg. podziału na sołectwa i miejscowości w 2020 r.	23
Tabela 6. Analiza przyrostu naturalnego wg podziału na sołectwa i miejscowości w 2020 r.	24
Tabela 7. Saldo migracji wg. podziału na sołectwa i miejscowości	25
Tabela 8. Ogólna zmiana liczby mieszkańców wg. poszczególnych sołectw i miejscowości.....	25
Tabela 9. Wskaźnik rzeczywistej liczby mieszkańców gminy	26
Tabela 10. Liczba firm wg. rodzajów prowadzonej działalności.....	28
Tabela 11. Potencjał ekonomiczny gminy	28
Tabela 12. Analiza porównawcza liczby działających firm	29
Tabela 13. Analiza porównawcza wg. % zmiany liczby osób bezrobotnych.....	30
Tabela 14. Poziom skanalizowania/analiza porównawcza.....	33
Tabela 15. Szczegółowy opis zadań.....	95

Spis rysunków:

Rysunek 1. Mapa gminy z podziałem na sołectwa	12
Rysunek 2. Położenie gminy Kunów na tle powiatu ostrowieckiego – mapa pogładowa.....	12
Rysunek 3. Program budowy dróg krajowych na lata 20214 - 2025	13
Rysunek 4. Program Kolejowy CPK.....	14
Rysunek 5. Ogólny wskaźnik rozwoju gminy	15
Rysunek 6 Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy - wymiar gospodarczy.....	16
Rysunek 7 Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy - wymiar społeczny	16
Rysunek 8 Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy - wymiar środowiskowy.....	16
Rysunek 9. Obszary NATURA 2000.....	32
Rysunek 10. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% (raz na sto lat)	86
Rysunek 11. Obszary zagrożenia powodziowego.....	101
Rysunek 12. Zasoby dziedzictwa kulturowego.....	102
Rysunek 13. Obszary ochrony przyrody	102
Rysunek 14. Elementy struktury osadniczej z układem komunikacyjnym na tle uwarunkowań środowiskowych.....	103
Rysunek 15. Model funkcjonalno – przestrzenny Miasta i Gminy Kunów – rozmieszczenie planowanych kierunków działań	107
Rysunek 19. OSI MOF Miast średnich tracących funkcje społeczno - gospodarcze.....	109
Rysunek 24. OSI Rewitalizacja	111
Rysunek 25. OSI Kunów Centrum.....	112
Rysunek 26. OSI Rozwój mieszkaniowy.....	113
Rysunek 27. Instytucjonalny schemat wdrażania strategii	116

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XC.605.2023
Rady Miejskiej w Kunowie
z dnia 30 marca 2023 r.

UZUPEŁNIENIE/ERRATA

DO

STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY KUNÓW NA LATA 2021 – 2030

W wyniku opracowanej Prognozy oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021 – 2030 do dokumentu niniejszej strategii wprowadza się następujące uzupełnienia:

§ 1

W pkt. 6.1 Wody powierzchniowe i zbiorniki wodne dodaje się zapis:

- zbiornik w Prawęcinnie - dz. nr 291, obręb Prawęcín, w Rudce (naturalne zagłębienia) - dz. nr 348, 346, 347, 349, 350, 333, 334, obręb Rudka, w Małym Jodle (prawdopodobnie) dz. nr 42 i 86, obręb Małe Jodło, Bukowskiej Górze (zbiornik do odtworzenia) dz. nr 2737, 2736, obręb Kunów miasto

§ 2

W pkt. 6.5 Plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy dodaje się zapis:

W ramach małej retencji podejmowane będą tylko takie działania, które nie będą oddziaływać na siedliska naturalne. Na terenach rolniczych mała retencja ukierunkowana będzie na gromadzenie wody deszczowej bezpośrednio w otoczeniu gospodarstwa rolnego.

Działania w obszarze małej retencji realizowane będą przez szeroką grupę interesariuszy na terenie gminy Kunów, w głównej mierze podejmowane będą przez lokalny samorząd, ale również przez mieszkańców gminy. W modelu funkcjonalno – przestrzennego rozwoju gminy dla strefy rozwoju wielofunkcyjnego oraz dla strefy zielonej/rolniczej gminy wyznaczono kierunki rozwoju, które obejmują również rozwój małej retencji w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ograniczaniu skutkom suszy tj. studnie chłonne i skrzynki rozsączające w otoczeniu gospodarstwa rolnego, ochrona mokradł, oczek wodnych i stawów wiejskich oraz magazynowanie wody w miejscach naturalnego jej gromadzenia.

Prace w zakresie zbiorników retencyjnych będą ograniczać się do prac odtworzeniowych, usunięcia całego odkładu z miejsc gromadzenia się tymczasowego wody bądź terenu zastoiskowego oraz pogłębiania i modelowania czaszy zbiornika. Zbiorniki przewidziane są na terenach naturalnie występujących wód (okresowo bądź zastoiskowo), a ich realizacja ma na celu stworzenie mikrosiedlisk, dzięki którym powstaną żerowiska, miejsca rozrodu i schronienia dla zwierząt. Z uwagi na potencjalne żerowiska dla ptaków zaleca się obsadzenie części brzegów roślinnością krzewiastą czy utworzenie kilku grup krzewów na różnych odcinkach linii brzegowej itp. Ze względu na płazy zaleca się na części zbiornika utworzyć strefę płytkiej wody od 50 do 100 cm głębokości, porośniętej roślinnością wodną, by zapewnić płazom łatwy dostęp do zbiornika oraz umożliwić migrację zwierząt z łądu do zbiornika oraz ze zbiornika w kierunku stałego łądu. Korzystne będzie także obsadzenie brzegów zbiornika szuwarem wielogatunkowym. Do obsadzenia zbiorników wykorzystywane będą jedynie rodzime gatunki roślin.

§ 3

Pkt. 6.3 Plany zarządzania ryzykiem powodziowym otrzymuje nowe brzmienie:

Na obszarze miasta i gminy Kunów występują obszary zagrożenia powodziowego wyznaczone od rzeki Kamiennej i rzeki Świśliny na podstawie oceny zasięgu wody stuletniej (Q1%), gdzie ryzyko wystąpienia powodzi oceniane jest, jako średnie i wynosi raz na sto lat. Obszar gminy Kunów objęty ryzykiem powodzi obejmuje w głównej mierze obszary łąk i pastwisk, w marginalnym stopniu tereny zurbanizowane i zabudowane. Na terenie gminy Kunów zidentyfikowano wyłącznie zagrożenie powodzią rzeczno-łukową, które mogą wynikać m.in. z topnienia śniegu (wezbrania roztopowe), intensywne opady deszczu (wezbrania opadowe) oraz wywołane zatorami (wezbrania zatorowe) powodowane zatrzymywaniem i piętrzeniem sryżu (zjawisko lodowe stanowiące etap zamarzania cieków wodnych) w okresie zamarzania rzeki lub kry lodowej w czasie roztopów.

Na terenie gminy Kunów działania związane z ryzykiem powodziowym niwelowane są w głównej mierze, poprzez funkcjonowanie zbiornika retencyjnego Wióry, zlokalizowanego na rzece Świślinie o pojemności 35 mln m³, z zaporą o wysokości 21 m oraz z rezerwą powodziową zbiornika 19 mln m³.

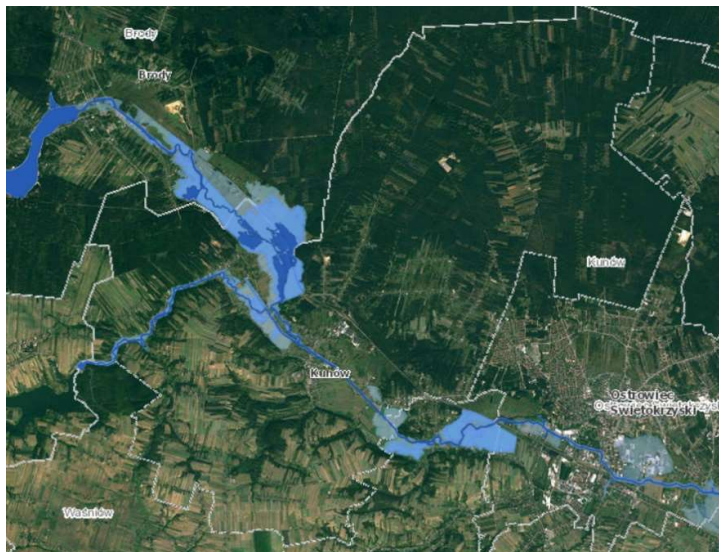
W ramach działań z zakresu przeciwdziałania ryzyku powodziowemu gmina prowadzić będzie działania związane z promocją „małej retencji” i rozwojem tego typu form przeciwdziałania skutkom powodzi i susz na terenie gminy, w dominującym sektorze mieszkaniowym – budownictwa jednorodzinne.

Na podstawie opracowania Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie zostały na obszarze gminy Kunów wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodziowego. Na tych obszarach obowiązują zakazy, nakazy, ograniczenia i dopuszczenia wynikające z przepisów odrębnych (w głównej mierze Prawo wodne i związane z ochroną przed powodzią). Dopuszcza się zwolnienie z w/w zakazów, nakazów i ograniczeń pod

warunkiem spełnienia wszystkich wymogów ochrony środowiska i bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz warunków wskazanych przez właściwego Dyrektora RZGW.

W Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla Obszaru Dorzecza Wisły Gmina Kunów nie została zakwalifikowana do bardzo wysokiego i umiarkowanego ryzyka powodziowego.

Rysunek 1. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% (raz na sto lat)

W ramach Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły wyznaczono pasy ochronne wzdłuż rzeki Kamiennej i rzeki Świśliny (szerokość min. 15 m licząc od górnej krawędzi skarpy brzegowej).

W pasie ochronnym zostały ustalone nakazy i zakazy:

- nakaz zapewnienia dostępu swobodnego do wód rzeki Nidy i Świśliny oraz wszystkich cieków w ramach powszechnego korzystania z wód w obszarze w nawiązaniu do przepisów odrębnych,

- zakaz grodzenia terenu w odległości mniejszej niż 15 m licząc od górnej krawędzi skarpy brzegowej.

Do zadania Miasta i Gminy Kunów należeć będzie prowadzenie polityki w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego uwzględniającego zgodnie z ustawą – Prawo wodne, poziom zagrożenia wynikający z Map Zagrożenia Powodziowego, Map Ryzyka Powodziowego (fakultatywnie) i studiów ochrony przeciwpowodziowej. Związane jest to m.in. z ustaleniem warunków lub ograniczeniem zabudowy na terenach bezpośredniego zagrożenia ryzykiem powodziowym. Gmina ograniczać będzie również powstawanie infrastruktury zagrażającej ochronie środowiska. Ponadto gmina będzie prowadzić bieżącą eksploatację i odtwarzanie własnych systemów melioracji i rozwijać zakres „małej retencji”, w szczególności na terenie zabudowy jednorodzinnej, na terenach leśnych i rolniczych. Tereny znajdujące się w ramach szczególnego zagrożenia powodzią podlegają uwarunkowaniom określonym w art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne, co znaczy, że

planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz nie może utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym. W związku z tym, w pierwszej kolejności nie planuje się kluczowych inwestycji na obszarach zagrożenia powodziowego, ponadto działania Gminy skierowane będą na ograniczanie infrastruktury tworzonej na terenie zagrożenia powodziowego, czy ograniczanie budowy obiektów czy innych działań zagrażających lokalnemu środowisku.

Do kluczowych działań gminy ujętych w Strategii należeć będzie utrzymanie właściwej sprawności urządzeń melioracji, poprzez stałe monitorowanie i dbanie o właściwy stan rowów odwadniających na terenie miasta i gminy. Działania prowadzone będą, poprzez zabiegi koszenia i ochrony przed zarastaniem oraz zanieczyszczeniem. Gmina prowadzić będzie również działania informacyjno – promocyjne, zachęcające mieszkańców do rozwoju „małej retencji”, budowy oczek wodnych, zbiorników magazynujących deszczówkę w celu jej późniejszego wykorzystania, co jest szczególnym działaniem w zakresie przeciwdziałania powodzi, jak również skutkom suszy.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kunów uwzględni plany zarządzania ryzykiem powodziowym, co zostało uwzględnione w ramach celu operacyjnego nr 4 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców. W tym celu zaprojektowano kierunki działań związane z przeciwdziałaniem ryzyku powodziowemu i przeciwdziałanie skutkom suszy, a także z wyeliminowaniem lub unikaniem wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Cel realizowany będzie, poprzez działania związane z rozwojem „małej retencji” i utrzymaniem we właściwym stanie lokalnych rowów melioracyjnych, a także w przypadku budowy infrastruktury stosowaniem się do warunków Prawa wodnego, poprzez konieczność uzyskania pozwolenia wodnoprawnego dla inwestycji lokalizowanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Podejmowana Strategia wykazuje spójność z obowiązującym Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla Obszaru Środkowej Wisły.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kunów przyczynia się do realizacji wyznaczonych celów zarządzania ryzykiem powodziowym zawartych w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły. Wykazuje wpływ na cel główny, jakim jest zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, jak również na cel szczegółowy: wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

§ 4

W pkt. 8.1 System wdrażania Strategii dodaje się zapis:

Wytyczne dla projektów termomodernizacyjnych

W odniesieniu do planowanych działań termomodernizacyjnych powinny być spełnione wymogi w zakresie ochrony gatunkowej zwierząt, zwłaszcza ptaków i nietoperzy, które mogą zasiedlać budynki objęte pracami budowlanymi.

Przed przystąpieniem do szczegółowego planowania prac związanych z docieplaniem budynku konieczne jest przeprowadzenie rozpoznania budynków przez odpowiednio przeszkolonego ornitologa i chiropterologa (specjalisty od nietoperzy).

Obserwacje ornitologiczne (dotyczące ptaków) powinny zostać przeprowadzone 2-krotnie w drugiej połowie kwietnia i w drugiej połowie maja. Jeśli docieplanie ma być realizowane między 1 września, a 31 marca, badania te można przeprowadzić wiosną poprzedzającą remont. Jeżeli prace są planowane na okres 1 kwietnia - 31 sierpnia, badania należy przeprowadzić wiosną roku poprzedniego. W szczególnych przypadkach badania mogą być przeprowadzone w innym czasie. Ponieważ jednak nie ma wówczas możliwości identyfikacji rzeczywistego zajęcia budynku przez ptaki, przy szacowaniu potencjalnej szkody i planowaniu działań zapobiegawczych oraz podstawowych, uzupełniających i kompensacyjnych środków zaradczych należy przyjmować maksymalne zasiedlenie przez ptaki, jakie jest możliwe w tego typu budynku przy stwierdzonej liczbie i rodzaju potencjalnych schronień. Jeżeli docieplanie budynku ma się odbywać w okresie, gdy potencjalnie mogą się w nim znajdować gniazda ptasie z lęgami lub nietoperze - konieczne jest wcześniejsze zabezpieczenie wszystkich zinwentaryzowanych uprzednio miejsc, w których zwierzęta te mogłyby się ukryć i zostać zamurowane w trakcie prac. Ze względu na ptaki, prace zabezpieczające przed zakładaniem gniazd muszą być prowadzone poza okresem lęgowym – w okresie od połowy sierpnia do końca lutego. Należy pamiętać, że do połowy października na usuwanie pustych gniazd z budynków trzeba mieć zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Najodpowiedniejszym terminem do przeprowadzenia takich prac przygotowawczych jest późne lato i wczesna jesień (sierpień-wrzesień) ponieważ wszelkie ślady świadczące o wykorzystywaniu schronienia przez nietoperze są świeże i dobrze widoczne. Bezpośrednio przed przystąpieniem do prac powinna być przeprowadzona ponowna kontrola ornitologiczna (jeśli prace są prowadzone w okresie lęgowym) oraz wspomniane powyżej szczegółowe poszukiwanie schronień nietoperzy. W przypadku odnalezienia zajętych przez zwierzęta schronień, należy je oznakować. Dalsze postępowanie powinno być uzależnione od sytuacji i w razie potrzeby uzgodnione z organami ochrony przyrody. Czasami możliwe jest pozostawienie kilku szczelin i otworów wykorzystywanych do tej pory przez zwierzęta. Jest to szczególnie korzystne w przypadku nietoperzy, które są bardzo przywiązane do swoich schronień. Jest to też często rozwiązanie najprostsze z technicznego punktu widzenia.

Należy pamiętać, że liczba tych alternatywnych schronień powinna w pełni równoważyć stratę, z uwzględnieniem ew. rekompensaty za szkody poniesione przez populacje tych gatunków w czasie remontu. Powinno się zapewnić zastępcze miejsca lęgowe i schronienia, np. odpowiednie budki dla ptaków i schrony dla nietoperzy. Proponowane rozmiary skrzynek, odległości między otworem wylotowym, a dnem skrzynki, wysokości zawieszania nad ziemią oraz inne dane dotyczące montażu skrzynek dla jerzyków, wróbli, pustulek i skrzynek po dociepleniowych (dla nietoperzy) przedstawiono w poradniku „Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody” (A. Kepel, P. Wylegała, R. Jaros, R. Szkudlarek, R. Paszkiewicz, Fundacja Ekofundusz, Warszawa 2007).

Kunów, dnia 29.11.2022 r.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
w Kunowie

Piotr Bek

Uzasadnienie

Uchwalenie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030, zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 6 i 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) należy do właściwości Rady Miejskiej w Kunowie.

Strategia Rozwoju jest podstawowym i najważniejszym dokumentem planowania rozwoju strategicznego gminy. W pierwszej kolejności ma diagnozować problemy i wyzwania, ale również potencjały i zasoby, na podstawie których projektowana będzie indywidualna ścieżka rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Głównym celem przyjętych kierunków działań jest podniesienie jakości życia mieszkańców gminy. Projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów wyznacza 12 celów strategicznych, do każdego celu przyporządkowane są kierunki, a do nich działania planowane do realizacji.

Opracowanie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów umożliwia pozyskiwanie dotacji na inwestycje w ramach nowego programowania 2021 – 2027.

Projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030 poddany został konsultacjom. Proces konsultacji przebiegał zgodnie z uchwałą nr LVII.362.2021 Rady Miejskiej w Kunowie z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji oraz zgodnie z zarządzeniem nr 62.2022 Burmistrza Miasta i Gminy w Kunowie z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030. Konsultacje społeczne prowadzone były w terminie od 05 kwietnia 2022 r. do 11 maja 2022 r. W terminie prowadzonych konsultacji złożono dwa formularze uwag do projektu strategii, jeden od mieszkańca gminy i drugi od PGW Wody Polskie. Uwagi zostały częściowo uwzględnione, zgodnie z raportem z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030.

Uchwałą nr 5563/22 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030 ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ i Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego pozytywnie zaopiniował projekt dokumentu.

Na podstawie art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, 1260, 1261, 1783, 1846 i 2687) wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach oraz do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Kielcach w sprawie braku potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu strategicznego.

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach pismem znak: NZ.9022.5.88.2022 z dnia 31.08.2022 r. odstąpił od potrzeby przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030, natomiast Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem znak: WOO-III.410.46.2022.ML, WOO-III.411.28.2022.ML z dnia 12.09.2022 r. uzgodnił brak możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz uzgodnił równocześnie zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Gmina Kunów przeprowadziła prognozę oddziaływania na środowisko.

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach pismem znak: NZ.9022.5.132.2022 z dnia 27.12.2022 r. zaopiniował pozytywnie projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, również Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem znak: WOO-III.410.3.35.2022.ML.2 z dnia 06.02.2023 r. pozytywnie zaopiniował przedłożony projekt dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko poddany został konsultacjom. Proces konsultacji przebiegał zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, 1260, 1261, 1783, 1846 i 2687). Konsultacje społeczne prowadzone były w terminie od 16.02.2023 r. do 10.03.2023 r. W terminie prowadzonych konsultacji nie wpłynęła żadna uwaga.

W związku z zakończeniem całego procesu opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kunów na lata 2021-2030 wraz z przeprowadzeniem procesu konsultacji społecznych i strategiczną oceną oddziaływania na środowisko, opracowany dokument wymaga, przed wdrożeniem, akceptacji Rady Miejskiej w Kunowie, co zostało poddane pod decyzję Rady Miejskiej w ramach niniejszej Uchwały.

Opracował: Referat Infrastruktury i Gospodarki Przestrzennej